

LETO XXII. Stev. 57
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN SINKOVEC
UREJA UREDNIŠKI ODBOR
List izhaja vsak dan razen
petka - Cena 10 dinarjev

Ljudska

PRAVICA

LJUDSKA PRAVICA
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1936 * MED NARODNOOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT 14-DNEVNIK IN
TEDNIK OD OSVOBODITVE
DO 1. JUL 1951 KOT DNEV-
NIK NATO PA KOT TEDNIK
* OD 1. JUNJA 1953 (ZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z »BORBO«

Mednarodni ženski praznik

Na mednarodnem kongresu socialistk so leta 1910 na predlog Klare Zetkin proglasili osmi marec za praznik vseh naprednih borbentih žena. Mi ga praznujemo že vrsto let v zavesti, da je njegova vodilna misel pri nas postala stvarnost. Ta praznik so socialistke ustanovile zato, da bi v boj zoper izkoriščevalce in za zmago delovnega človeka pritegnile čim več ženskih množic, ki bi v tem boju hkrati osvobodile tudi sebe. Z zmago nad kapitalističnim družbenim redom so naši zakoni ženi priznali gospodarsko in politično enakopravnost, saj je že v času delavskega gibanja pred letom 1941 in v letih naše revolucije dokazala, da je bila vedno neločljiv del družbene celote in tesno povezana s prizadevanji vseh naprednih družbenih sil v boju za osvoboditev.

V socialistični družbi mora vsakdo tam, kjer se ustvarjajo sredstva za življenje, dati po svojih sposobnostih. Preteklost pa nam je zapustila težko dediščino, ker je ob delitvi dela med moških in žensko zaprla žensko v družino, jo napravila odvisno od moža in ji dajala zelo nizko izobrazbo. Zdaj pri nas ni več tako. Konec leta 1955 je bilo v Sloveniji v delovnem razmerju 122.650 žensk ali 33% vseh zaposlenih. Kljub nizki izobrazbi in slabi delovni tradiciji se je naša delavka tako uveljavila, da si uspešnega dela v proizvodnji, v upravi proizvodnje, državni upravi in drugod brez nje ne moremo več zamisliti. Po podatkih iz leta 1954 je v državni upravi LR Slovenije med vsemi uslužbenci 54,2% žensk. Okoli 4900 žensk v Sloveniji, ki so ob koncu leta 1955 iskale delo dokazuje, da je treba ženske še bolj vključevati v proizvodnjo, pa tudi to, da iz objektivnih vzrokov se nismo mogli ustvariti vseh pogojev za popolno gospodarsko enakopravnost žena.

Ne zato, ker morda ne bi poznali razmer, pač pa zaradi težav, ki jih imamo na začetku poti, ko se še bojujemo za materialne temelje socializma in za resnične socialistične odnose med ljudmi. Socializma smer našega gospodarstva, ko smo gradili težko industrijo, ni mogla dati dovolj delovnih mest za ženske. Kolikor pa smo ženske lahko zaposlili, jim nismo mogli ustvariti pogojev, ki bi jih osvobodili domačih del v družini, tako da opravljajo še zdaj povečini prav toliko dela kot pred desetimi leti v zvezi s tem, da so zaposlene še izven doma. Velika večina žensk je tedaj dvojno zaposlena, zato jim gre ob tej priložnosti še posebno priznanje za njihove dvojne napore. Posebno težavo povzročajo pri zaposlovanju žensk (ne upoštevajoč domačojčica dekleta) to, da jim krivična minotost ni dala potrebne izobrazbe. Tako je velika večina nekvalificirana, mnogo jih ima le nepopolno osnovnošolsko izobrazbo.

Zdaj ko se že uveljavlja nova smer našega gospodarstva, pa se odpirajo nove in večje možnosti, saj poudarjamo, da je treba dvigniti življenjsko raven. To pa terja razvoj lahke industrije in večji razmah obrtniške dejavnosti, kar bo našim ženskam dvakrat koristilo: odpirala se jim bodo nova delovna mesta v proizvodnji in nastajale bodo stvari, ki jim bodo olajšale gospodinjstvo in s tem tudi poklicno delo.

Razvoj obrti in ustanavljanje uslužnostnih podjetij do dajalo več in različnih sredstev za potrošnjo, več stvari za mehanizacijo gospodinjstva. Menze, ki bodo dajale možnost za odnašanje hrane na dom. Šolske menze in šolske mlečne kuhinje, ustanove, kamor bodo starši lahko pošiljali otroke v njihovem prostem času, prevoznika, ki bo omogočala, da se bo delo v družini

enakomerno in enakopravno razdelilo med vse družinske člane ne glede na spol — vse to bo v družini zaposleno ženo razbremenjvalo in ji omogočalo, da se bo vključila v delovno razmerje in se tako gospodarsko osamosvojila. V takih razmerah se bodo ženske ne samo laže udeleževale družbenega življenja in resnično izkoriščale svojo politično enakopravnost, ampak se tudi laže posvečale svojim materinskim dolžnostim.

Naš celotni družbeni sistem je usmerjen v blaginjo za človeka, za kar si danes v vseh oblikah demokratičnega družbenega upravljanja prizadeva komunna, družina v širšem smislu. Zato pri občinah ustanavljajo tudi snete za družino, katerih delo bo izhajalo prav iz nalog, ki jih moramo izvršiti, če hočemo ustvariti razmere, v katerih bodo na podlagi gospodarske neodvisnosti in resnične enakopravnosti žensk v družbi in družini rasti novi, zdravi in s socialistično miselnostjo prežeti rodovi.

Novi zakonski predpisi za varstvo žene in materinstva, ki jih pripravljajo, odpirajo nove možnosti zaposlenim ženskam, saj jim bodo dajali pobudo za strokovno izpopolnjevanje in možnost, da se bodo laže vključevale v delo.

Reforma šolstva bo tudi morala dokončno odpraviti razlikovanje med dečki in deklicami, za kar se dajejo možnost nekateri učni načrti, na primer za ročno delo, in sicer v smislu sklepov zvezne komisije za gospodinjstvo izobrazbo pri Zvezi ženskih društev. Zavedati pa se moramo, da samo novi učni načrti še ne bodo ustvarjali nove miselnosti, če si ne bomo neprestano prizadevali, pri vzgojiteljih vseh stopenj do kraja zatreli ostanke nazadnjaške miselnosti. Poleg obvezne osemletne enotne osnovnošolske izobrazbe, ki mora dajati vsej naši mladini, tako podeželski kot mestni, enake možnosti za nadaljnji razvoj, pa bo velika pridobitev za ženske, ki delajo v kmečki proizvodnji, obvezno strokovno šolanje.

Vsi ti naporji naše skupnosti, ki jih zavestne subjektivne sile, predvsem Zveza komunistov in Socialistična zveza, lahko v marsičem uspešijo, morajo naše ženske predvsem osvoboditi napore in utesnjeno delo v družini, jih vključiti v proizvodnjo in v razne oblike družbenega upravljanja. Važno pa je seveda, da se ženske same zavedajo, da rešitev ženskega vprašanja ni samo v tem, da jih razbremenimo dela v družini. Marsikod po svetu so ženske že rešene starega načina dela v družini, gospodinjstvo je že marsikje zelo modernizirano, ženske pa kljub temu niso enakopravne. Kajti tam, kjer ni socialističnih družbenih odnosov, dasi sta gospodarski napredek in tehnika zelo važna činitelja ženske enakopravnosti, ženske ne morejo biti resnično enakopravne.

Pri nas so ženske dobile mesto, ki jim po naravnih zakonih človeštva pripada. V danih možnostih sodelujejo v proizvodnji in odločajo v upravljanju. Zastopane so v vseh organih oblasti in družbenega upravljanja od Zveze ljudske skupščine in Zbora proizvajalcev na vse do svetov in upravnih odborov v komunah. Več ko 130.000 žensk v Sloveniji deluje — po zelo nepopolnih podatkih — v raznih društvih, vodstvih političnih organizacij, organih oblasti, delovskem in družbenem upravljanju. Te številke stalno rastejo, raste pa tudi aktivnost žensk v vseh naštetih in drugih društvih in predstavništvih.

Vsi vemo, da so za gospodarsko neodvisnost in enakopravnost žensk potrebni materialni temelji. Vendar se moramo zavedati tudi tega, da je zelo važno, da te materialne temelje zavestno ustvarjamo. Ob tem are predvsem za odločen boj proti nazadnjaškemu nazorom, ki zanikajo nujnost socializma žensk pri ustvarjanju materialnih temeljev, so nujnost sodelovanja žensk v različnih oblikah družbenega upravljanja. Celo ženske same se ponosno mišljijo, da se bodo stvari tudi brez njih, prav in dobro rešile. Toda življenje je pokazalo, da morajo in morajo novo družbo nujno ustvarjati in upravljati ljudje ne glede na spol.

D. Boštjančičeva

Proslava ob osmem marcu v Ljubljani

Sinoči je bila v ljubljanski Operi proslava mednarodnega dneva žena. Udeležili so se je naši ugledni javni delavci, predstavniki oblasti in organizacij, med njimi tudi podpredsednik Ljudske skupščine LRS Ferdo Kozak, člani Centralnega komiteja ZKS Vida Tomšič, Stane Kavčič, Boris Ziberl, Ivan Regent, Franc Kimovec-Ziga in Janez Hribar, sekretar Okrajnega komiteja ZK Ljubljana Janez Vipotnik in predsednik OLO Ljubljana dr. Marijan Dermastia. Slavnostni govor je imela članica Izvršnega sveta LRS Olga Vrabčič, zatem pa je bila predstava opere »Ero z onega sveta«.

Poslovilna večerja za veleposlanika Vidiča

Moskva, 7. marca (Tanjug). — Nocoj je v Kremlju zunanji minister Molotov priredil večerjo na čast jugoslovanskega veleposlanika Dobrovoja Vidiča, ki odhaja na drugo dolžnost.

Večerji so prisostvovali predsednik vlade Bulganin, prvi namestnik predsednika Mikojan, član Prezidijskega sveta Hruščev in drugi ugledni predstavniki oblasti.

RAZGOVOR KOČE POPOVIČA Z AMERISKO NOVINARKO

SVET JE BLIŽE MIRU

Urejanje perečih mednarodnih vprašanj z miroljubnimi sredstvi — Naša politika sama po sebi daje dovolj »zagotovitev«, da hočemo ohraniti našo neodvisnost

Beograd, 7. marca (Tanjug). — Državni tajnik za zunanje zadeve Koča Popović je imel 14. februarja s sodelavko ameriške agencije »International News Service« gospo Catharino Clark naslednji razgovor:

Vprašanje: Ali mislite, da je svet v tem trenutku bližje vojni ali miru?

Odgovor: Povsem jasno je, da je svet bližje miru, če lahko to tako izrazimo. Neprestano naraščajoča moč človeka nad naravnimi silami kakor tudi nenehno naraščajoča gospodarska povezanost sveta, družbena zavest in volja človeka delujejo v tej smeri.

Vprašanje: Ali mislite, da se bo »ženevski duh« nadalje ohranil?

Odgovor: Izrazi in delovanje objektivnih činiteljev, ki so privedli do tega, kar imenujemo »ženevski duh«, se nadaljujejo in se morajo nadaljevati. To je nujnost.

Vprašanje: Kaj mislite, katero je zdaj najbolj občutljivo mesto nemirov na svetu?

Odgovor: Spričo sedanje napečnosti na Srednjem vzhodu je to najbolj občutljivo mesto.

Vprašanje: Ali mislite, da je kaj neposrednega upanja, da bi se Nemčija znova združila?

Odgovor: Za zdaj ne vidim nobenega neposrednega upanja glede ponovne združitve Nemčije.

Vprašanje: Kako je moč uređiti položaj na Srednjem vzhodu?

Odgovor: Ne vem. Vem samo to, da je moč najti izhod samo z miroljubnimi sredstvi.

Vprašanje: Ali mislite, da je možna kompromisna uređitev formoškega vprašanja, ki bi zadovoljila tako tiste, ki podpirajo Peking, kakor tudi druge, ki podpirajo Cankajška?

Odgovor: To je odvisno od tega, kakšen kompromis bodo smatrali na obeh straneh za sprejemljivo.

Vprašanje: Ali mislite, da bo Sovjetska zveza sploh kdaj nudila deželam Vzhodne Evrope takšno neodvisnost, kakršno si je priborila Jugoslavija leta 1948?

Odgovor: Zdi se mi, da je to vprašanje umetno skonstruirano. Vi uporabljate besede »nudi« in »sploh kdaj« in primerjate to z letom 1948, ki ni leto 1956. Rečemo pa lahko tola: če bo prišlo do širšega sodelovanja med državami ne glede na to, kateremu taboru ali bloku pripadajo, bo posledica tega okrepitev miru, stiki med deželami enega bloka ali tabora pa se bodo temu prilagodili. Drugače povedano, odgovor je treba prepustiti narodom teh dežel.

Vprašanje: Ali mislite, da so možni normalni stiki med jugoslovanskimi socialističnimi organizacijami in socialističnimi organizacijami vzhodnoevropskih dežel, ne da bi Jugoslavija izgubila svojo neodvisnost?

Odgovor: Takšne »nevarnosti« sploh ni.

Vprašanje: Kakšna zagotovila lahko daste Zahodu, da normalizacija stikov Jugoslavije z deželami Kominforma ne bo služila koristim Kominforma v škodo Zahoda?

Odgovor: Ne verjamemo, da bi bilo treba dati kakršnokoli zagotovila. Mi ne uveljavljamo svoje politike na podlagi takšnih alternativ. Za vsakogar, kdor hoče to razumeti, naša politika sama po sebi nudi dovolj »zagotovil«, da je naš glavni cilj ohranitev in krepitev naše neodvisnosti. V okviru takšne politike dobri stiki z eno »stranjo« ne morejo in ne smejo biti, pa tudi niso v škodo stikov z drugo »stranjo«.

Vprašanje: Ali mislite, da sta Atlantska zveza in Varšavska zveza nujno potrebni, če upoštevamo sedanji politični razvoj?

Odgovor: Ti organizaciji obstojata. Treba je upati, da takšne organizacije v prihodnje ne bodo potrebne.

Vprašanje: Ali bi lahko spričo vašega osebnega poznavanja ruskih voditeljev svetovalec ameriškemu narodu, naj verjame izrazom dobre volje ruskih voditeljev?

Odgovor: Ne verujem v uspešnost poskusov, da bi mednarodna vprašanja omejili na psihološko analizo. V vsakem primeru in ne glede na to, za katere voditelje gre, ne more biti napredka brez večjega medsebojnega zaupanja, kar pomeni brez ustreznih večjih medsebojnih naporov v smeri

UGODEN VTIS EISENHOWERJEVEGA ODGOVORA BULGANINU

TEŽIŠČE ZAHODNE POLITIKE premaknjeno na področje mirnega tekmovanja

(Od našega stalnega dopisnika)

New York, 7. marca. Eisenhowerjev odgovor na drugo Bulganinovo pismo smatrajo tu za uvod v nadaljnjo in vsebinsko čedalje bogatejšo izmenjavo gledišč obeh državnikov. Izmenjava pisem med njima vzbuja po mnenju opazovalcev upanje, da bodo pisma sčasoma izgubila propagandni prizvok in da bodo čedalje bolj omejena na konkretna vprašanja, zlasti še, ker je Eisenhower sprejel idejo, ki jo je bilo zadnje čase čisto slišati v OZN, namreč o tako imenovanem zamrzovanju atomskega orožja. Pri tem je tudi važno, da je Bulganin pozdravil Eisenhowerjevo pismo kot »zanimivo in zelo dobro« in da sta oba obljubila, da bosta tudi v prihodnje izmenjavala pisma o ostalih vprašanjih, zlasti o predlogu za sklenitev pogodbe o nenapadanju med obema deželama.

Državniška zmernost Eisenhowerjevega pisma in naglo reagiranje Moskve nanj sta vzbudila novo upanje glede razvoja bližnjih razprav v pododboru petih držav za razorožitev. V krogih OZN je vzbudilo pozornost zlasti to, da govori Eisenhower o »pri-

spevku k stabilnosti na svetu v tem prehodnem obdobju« in da označuje sedanjo fazo razvoja stikov na svetu kot prehodno obdobje. V OZN menijo, da so se ZDA tako približale nazorom tistih dežel, ki so se že izrekle za potrebo po opustitvi politike hladne vojne in prilagoditvi k daljnosežnejši poti za pomiritev med narodi.

Ena izmed ovir na tej poti je bilo po mnenju mnogih v Washingtonu pomanjkanje »tesnih diplomatskih stikov med Zahodom in Sovjetsko zvezo«, kakor je pisal znani komentator Lippmann. »Ženeva«, je pisal Lippmann nedavno, »ni obljubila sporazuma o nobenem konkretnem vprašanju, marveč mnogo bolj stike pri obravnavanju spornih vprašanj. Pomanjkanje teh stikov pomeni glavno razočaranje nad Ženevo.«

Sovjetsko-ameriška izmenjava napravi vtis odgovora prav na ta očitek. In naj se diplomati še tako zavedajo težav na poti k zblizjevanju nedavno še nepremostljivih gledišč obeh glavnih sil, vendar vidijo v Eisenhowerjevih in Bulganinovih pismih začetek po-

vsem nove faze v mednarodnem življenju.

Osvetitev, ki jo je prinesel v to življenje kongres v Moskvi, je bilo kmalu čutiti tudi v Washingtonu kot bolj rezerviranem in opreznem glavnem mestu, kakor so ostala na Zahodu. Čedalje močnejše zahteve po prenosu težišča zahodne politike z vojaškega torišča na področje mirnega tekmovanja so tudi pripomogle k izkristaliziranju ameriške poti v letu, ko stopa kandidat Eisenhower pred volivce z geslom »miru in napredka v atomski dobi«.

Ob zaključku pogajanj v Bonnu

Bonn, 7. marca (Tanjug). Na današnjem sestanku z novinarji je predstavnik zahodnonemške vlade na vprašanje o jugoslovansko-zahodnonemških pogajanjih izjavil: »Pogajanja so bila zaključena včeraj in odprta vprašanja so bila urejena. Sporazumi bodo podpisani bržkone v soboto, zatem pa bo objavljen tudi skupni komunique.«

Vodja jugoslovanske delegacije na pogajanjih v Bonnu, državni podtajnik Hasan Brkič ter veleposlanik dr. Mladen Iveković sta obiskala ob zaključku pogajanj državnega tajnika v zunanjem ministertvu Hallestea a. Razgovorom je razen visokih funkcionarjev zunanje ministertva prisostvoval tudi zahodnonemški veleposlanik v Beogradu Pfeleiderer, ki bo ostal v Bonnu do podpisa sporazumov.

EISENHOWERJEV RAZGOVOR Z NOVINARJI

»Hladna vojna je spremenila smer ker si svetovne vojne ni moč zamisliti«

Washington, 7. marca (AFP). Predsednik ZDA Eisenhower je nocoj novinarjem izjavil, da bo proučil sleherni korak sovjetske vlade, ki bi utegnil zmanjšati mednarodno napetost. Izrazil je zadovoljstvo z ugodnim odgovorom maršala Bulganina na njegovo zadnje pismo, v katerem je predlagal SZ, naj se pridruži ZDA v opustitvi proizvodnje jedrskega materiala v vojne namene. Eisenhower je ugotovil, da so vsebinsko njegovega zadnjega pisma hitro objavili v sovjetskem tisku in da je bila prva reakcija ministrskega predsednika Bulganina zelo ugodna. Na vprašanje, ali bi bil zdaj primeren čas za Bulganinov obisk v ZDA, je Eisenhower rekel, da o tem doslej ni razmišljal, da pa so ZDA pripravljene izkoristiti sle-

hernu priložnost, ki bi pripomogla k ublažitvi napetosti na svetu.

Govoreč o možnosti za dosego miru v sedanjem času je Eisenhower izjavil, da je hladna vojna spremenila smer zato, ker vsi priznavajo, da si svetovne vojne ni moč niti zamisliti.

Glede bližnjega vzhoda je Eisenhower rekel, da mora OZN nemudoma intervenirati v Palestini. Eisenhower ne verjame, da je moč zagotoviti mir na tem področju z oboroževanjem Izraela.

Predsednik ZDA je na koncu izjavil, da se bo odrekal zahtevi po obnovi svojega mandata, če bo pred volitvami ugotovil, da mu njegovo zdravje ne dovoljuje, da bi izpolnjeval dolžnosti predsednika ZDA.

VREMENSKA NAPOVED

za četrtek 8. marca

Fonoči in jutraj oblačno, vmes nekaj padavin, deloma nevihtnega značaja. Pozneje meniljoda oblačnost. Temperature ponoči okrog 0, čez dan +5 in 8 stopinj. Na Primorskem srva pretežno oblačno, nato razjasnitve in prehodno burja. Nočne temperature +2 in 5, dnevene do 10 stopinj C.

Srednji dotok v m³/sek (prve številke za leto 1956, druge za leto 1955): Drava pri Trnovskem 192, 191. Sava pri Mostah 8,2 8,8. Sava pri Medvodah 49,2, 37,2. Soča pri Doblarju 26,4, 22.

OSNUTEK TEMELJNEGA ZAKONA O PRORAČUNIH PRINAŠA

NUJNE SPREMEMBE V PRORAČUNSKEM SISTEMU

V bodočem sistemu finansiranja bomo imeli dve vrsti skladov: samostojne in proračunske sklade

Beograd, 7. marca (Tanjug). Zvezni ljudski skupščini so predložili osnutek temeljnega zakona o proračunih, ki pride na dnevni red prihodnjih skupščinskih sej. Predlagani zakon prinaša nujne spremembe v proračunskem sistemu, da bi proračun prilagodil zahtevam nove gospodarske politike.

Osnutek proračuna določa namembnost sredstev, ki pripadajo proračunu. Iz proračuna se financirajo predvsem potrebe organov oblasti in državnih ustanov, kakor tudi vse negospodarske službe, ki zadovoljujejo potrebe državljanov, kolikor same s svojim poslovanjem ne dobivajo sredstev za svoje potrebe. Po kritju teh potreb lahko politične teritorialne enote podpirajo iz proračuna razvoj gospodarstva na svojem področju. Upostavljeno je torej načelo, da se investicije v gospodarstvu financirajo iz investicijskih skladov, ki imajo svoje posebne vire dohodkov. V osnutku zakona so naštet vsi viri proračunskih dohodkov in opravljena njihova razdelitev na posamezne proračune.

V bodočem sistemu finansiranja bomo imeli dve vrsti skladov: samostojne in proračunske sklade. Samostojni skladi imajo popolno finančno avtonomijo, sloneče na lastnih dohodkih, namenjenih v natančno določene namene. Samostojni skladi nimajo nobene zveze s proračunom. Ti skladi so namenjeni financiranju potreb trajnega značaja. Tako na pr. imajo takšen značaj investicijski skladi, skladi za graditev stanovanj, skladi socialnega zavarovanja itd. Pravni položaj samostojnih skladov bo urejen s posebnim zakonom.

Proračunski skladi se ustanavljajo in ukinjajo z zakonom ali na podlagi posebnega zakonskega pooblastila. Proračunski sklad se lahko ustanovi, če so določena proračunska sredstva namenjena financiranju kake trajnejše dejavnosti ali pospeševanju službe ali kadar je to potrebno spričo posebnega načina upravljanja in razpolaganja z

namembnimi sredstvi. Proračunski skladi nimajo finančne avtonomije, marveč so njihovi proračuni priveski ustreznih proračunov.

Razen proračunske rezerve, določene za nepredvidene in nezadostno predvidene potrebe, ki se financirajo iz proračuna, predvideva osnutek zakona tudi ustanovitve stalnega rezervnega sklada. Takšen sklad bi imela vsaka politična teritorialna enota, njegova sredstva pa bi bila namenjena kritju izdatkov, nastalih zaradi elementarnih nesreč, kakor tudi za kritje drugih izrednih splošnih družbenih potreb. Da bi odstranili dosedanje pomanjkljivosti, je v osnutku zakona predvidena možnost glede presoje zakonitosti proračuna, ki ga je že sprejel ljudski odbor okraja oziroma občine.

Do konca leta 1953 so se računski in proračunski leta ujemale, od leta 1954 pa je bil določen dodatni rok dveh mesecev za izpolnitev proračuna. V podaljšanju roka za izpolnitev proračuna pa so bile velike pomanjkljivosti in osnutek zakona znova predvideva, da se proračunska in računski leta ujemajo in trajajo od 1. januarja do 31. decembra.

Ker je dosedanja praksa pokazala, da je mnogo ljudskih odborov uporabljalo veljavne predpise o dodatnem proračunu in o spremembah odobrenega proračuna (rebalanse), da bi porabili vse dosežene presežke dohodkov, v nekaterih primerih pa celo fiktivne dohodke, predlaga novi sistem ukinitve ustanove dodatnega proračuna. Rebalanse bi lahko uporabljali samo za zmanjšanje obsega proračuna, nikakor pa ne za njegovo povečanje. Izdatki se lahko povečajo samo v okviru proračunske rezerve.

Predpisi o izpolnitvi proračuna so zaostreni glede odgovornosti tistega, ki izda naredbo, in tistega, ki obračunava. Razen tega so pooblastila v kontroli izpolnjevanja proračuna razširjena, da bi zagotovili pravilnejšo in bolj racionalno uporabo sredstev iz proračuna in skladov.

Proslava 8. marca v Beogradu

Sinoči so na beograjski delavski univerzi proslavili 8. marec — Mednarodni dan žena. Proslavi so prisostvovali številni kulturni in javni delavci iz Beograda, kakor tudi predstavniki ženskih organizacij iz več vasi beograjskega okraja.

Uvodni govor je imela tajnica Zveze ženskih društev Jugoslavije Marija Koš. Potem je bil izveden umetniški program.

Sestanek nacionalne komisije Mednarodne organizacije dela

Na sestanku Jugoslovanske nacionalne komisije mednarodne organizacije dela, ki je bil pod predsedstvom dr. Jožeta Potrča, je bilo podano poročilo o petletnem delu komisije in o sodelovanju naše delegacije na zasedanjih Mednarodne organizacije dela. Na sestanku so sprejeli delovni načrt komisije za letošnje leto. Komisija je tudi obravnavala predloge o ratifikaciji nekaterih konvencij, ki jih je sprejela Mednarodna organizacija dela. (Dolje je naša država ratificirala 31 konvencij s področja delovnih odnosov in socialne zaščite.) Komisija se ukvarja tudi z vprašanjem priprav na 39. zasedanje Mednarodne konference dela, ki bo junija v Zenevi.

PO PODATKIH ZVEZNEGA ZAVODA ZA STATISTIKO IN EVIDENCO

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA RASTE

V januarju je najbolj narasla proizvodnja in predelava papirja in proizvodnja v grafični industriji

Beograd, 7. marca. (Tanjug). Povprečna mesečna industrijska proizvodnja se je v začetku leta 1956 približala planiranemu povečanju. To lahko sklepamo na podlagi doslej objavljenih orientacijskih podatkov iz osnutka družbenega plana za letošnje leto. Industrijska proizvodnja v 18 panogah, katerih podatke objavlja Zvezni zavod za statistiko in evidenco v mesečni publikaciji »Indeks«, je namreč narasla letos v januarju v primerjavi v januarjem lanskega leta za 9%.

Najbolj je narasla proizvodnja in predelava papirja z indeksom 138 in proizvodnja v grafični industriji (indeks 137). Znatno je narasla proizvodnja barv in kovin, in sicer za 19%, kovinskih izdelkov za 18%, in električne energije za 13%. Indeks industrijske proizvodnje v januarju (v primerjavi z januarjem 1955) se je gibal po ljudskih republikah takole: Crna gora 116, Srbija, Bosna in Hercegovina 115, Makedonija 112, Slovenija 105 in Hrvaška 102. Na takšno razdelitev povečanja industrijske proizvodnje v ljudskih republikah vsakokrat vpliva začetek obratovanja novih in razširitev starih industrijskih naprav.

V januarjski proizvodnji naše industrije se niso zrcalile elementarne nesreče, ki so zadele našo državo. To bo bržčas vplivalo na celotno proizvodnjo v februarju, ni pa pričakovati, da bi bila posledica tega zmanjšanja proizvodnje, kakor se je zgodilo v istem obdobju leta 1954.

Za industrijsko proizvodnjo v januarju je značilno povečanje deleža potrebnih za reprodukcijo in potrošnega blaga v skupnem indeksu. Ker računamo industrijsko proizvodnjo po namembnosti na podlagi 100 iz leta 1953, lahko sklepamo, da je proizvodnja delovnih sredstev v januarju narasla samo za 1%, ob istočasnem povečanju proizvodnje potrebnih za reprodukcijo za 32% in potrošnega blaga za 20%. Gospodarski strokovnjaki presojajo, takšno sestavo proizvodnje v začetku leta kot ugodno, ker je težnja proizvodnje po namembnosti v skladu z novimi smernicami naše gospodarske politike.

Ceprav je težko presojati storitost na podlagi števila zaposlenih v januarju, ker v večini podjetij zdaj revidirajo delovna mesta in proučujejo organizacijo proizvodnje, je videti, da je indeks števila zaposlenih za 2% manjši od indeksa industrijske proizvodnje. Po republikah je razmerje med tema dvema številcema različno. Vtem ko je v Srbiji indeks števila zaposlenih za 4% manjši od indeksa proizvodnje, je v Makedoniji za 6% večji.

ZDRUŽENJE PROIZVAJALCEV SLADKORJA IN OLJA:

KONTRAHIRANJE KMETIJSKIH PRIDELKOV

poteka letos zelo počasi

Beograd, 7. marca. (Tanjug). V Zdrženju proizvajalcev sladkorja in olja in v skupnosti podjetij za žito izjavljajo, da kontrahiranje kmetijskih pridelkov poteka zelo počasi. Samo v nekaterih okrajih v Vojvodini so začeli kontrahirati pridelek koruze, a še to samo na nekaj sto orahih.

To razlagajo s težavami pri obdelovanju zemlje, ki je še močvirna. V Vojvodini je pod vodo okrog 300.000 oralov zemlje, katere lastniki neradi sklepajo pogodbe s kmetijskimi združenji in podjetji za žito o pridelku koruze v letošnjem letu.

Tudi kontrahiranje pridelka industrijskih rastlin poteka zelo počasi. Po proračunu bi bilo treba letos spomladi kontrahirati pridelek sladkorne pese s kakih 77.000 ha, toda doslej so kontrahirali samo 43.000 ha. Lani ob istem času je bilo kontrahiranih nad 85% pridelka sladkorne pese. Tudi kontrahiranje pridelka oljaric, posebno še sončnic znatno zaostaja za lanskim letom. Izmed skupno 100.000 ha, kolikor bi jih bilo treba zasejati s sončnicami, so bile pogodbe glede pridelka sklenjene samo za 50.000 ha. Zdr-

IZ NAŠE TRGOVINSKE PROBLEMATIKE

Ugodno povečanje izvoza

V januarju in februarju smo izvozili za skoraj dve milijardi dinarjev več kakor v istih mesecih lani

Beograd, 7. marca. (Tanjug). Po podatkih, ki v uradnih statistikah še niso potrjeni, je znašala vrednost našega izvoza v januarju in februarju 10,8 milijard ali skoraj dve milijardi več kakor v istih mesecih lanskega leta. To povečanje izvoza smatrajo gospodarski strokovnjaki za zelo ugodno, ker je predviden letos za kakih 19% večji izvoz od lanskega.

Po računih, ki lahko veljajo za stvarne, naj bi bil naš izvoz industrijskega blaga letos za 24% večji od lanskega. Pri kmetijskih pridelkih bo znašalo povečanje nekaj nad 13%. Znatna sprememba v tej smeri bo pri izdelkih iz črne metalurgije, ker se bo njihov izvoz povečal skoraj trikratno (indeks 296 v primerjavi z lanskim letom), podobno povečanje pa se obeta tudi pri uvozu izdelkov te industrijske panoge. Povečal se bo tudi izvoz izdelkov elektro-industrije, in sicer skoraj dvakratno.

Ceprav je stvarna podlaga za povečanje izvoza predvsem povečanje proizvodnje, zlasti industrijske, je pričakovati, da bodo na povečanje znatno vplivali tudi nameravani ukrepi. Tako bomo letos uporabili tako imenovano dinarsko spodbujanje. Podjetja bodo namreč dobivala za izvoz nekaj odstotkov kot premije in ta

denar pojde v plačni sklad. Tako bomo dosegli večjo zainteresiranost podjetij, na drugi strani pa bo omogočeno dodatno kreditiranje izvoza, da bi naše blago na tujih trgih lažje prodali. Na povečanje izvoza bo bržčas vplivalo tudi to, da bomo za 50% celotnega izvoza predpisali kontingente, da bi del naše industrijske proizvodnje zagotovili za izvoz. Razen tega bomo usmerjali naš izvoz na določene trge.

Letos je pričakovati, da bo naš uvoz za reprodukcijo približno za 3% večji od lanskega. Najbolj se bo povečal uvoz, namenjen kmetijstvu (umetna gnojila in drugo blago). V primerjavi z lanskim letom se bo povečal uvoz premoaga za koksiniranje, blaga za široko potrošnjo (letos bomo uvozili takšnega blaga za 10 milijard, vtem ko smo ga izvozili lani za 3,8 milijard) in živil, zlasti pšenice in sladkorja.

PRED LETOŠNJO GRADBENO SEZONO

Večja proizvodnja gradbenih potrebščin

Modernizacija te industrije bo brez koristi, če ne bomo hkrati izšolali potrebnih kadrov

Beograd, 7. marca. (Tanjug). Letos se nam obeta za več odstotkov večja proizvodnja gradbenih potrebščin, kakor je bila lanska, zlasti cementa, gradbenega lesa, kovinskih izdelkov in drugih elementov, potrebnih za izgradnjo, ki je namenjena široki potrošnji.

Obseg proizvodnje gradbenih potrebščin se bo povečal zato, ker je za letošnje leto predvidena večja graditev stanovanj kakor prejšnja leta. Potrebe vasi po mnogih vrstah gradbenih potrebščin, po katerih je povpraševanje zmeraj večje od ponudbe, so bile tudi eden izmed vzrokov, da sta se izbira in proizvodnja povečale.

Za našo industrijo gradbenih potrebščin pa sta značilna zastarelost in obrabljenost opreme. Od leta 1947 do 1953 smo investirali v to industrijsko panogo samo nekaj nad 14 milijard oziroma 1,78% vsote, ki smo jo dali hkrati za industrijo na splošno. Zato zahteva sleherno povečanje proizvodnje v tej industriji temeljno reorganizacijo in rekonstrukcijo sedanjih proizvodnih sredstev. V Zvezni gradbeni zbornici pa poudarjajo, da bodo vse investicije v modernizacijo in mehani-

zacija te industrijske panoge brez sleherne koristi, če ne bomo hkrati izšolali potrebnih kadrov.

Da bi industrijo gradbenih potrebščin preskrbeli s stroji in napravami, bomo morali letos zaključiti izbiranje primernih tipov mehanizacije in ukreniti vse potrebno za izdelovanje novih vrst izdelkov, sedanje pa standardizirati.

PO RAZPRAVLJANJU V ZVEZNI PROMETNI ZBORNICI

Potniške tarife verjetno ne bodo zvišane

razen kolikor to nujno narekuje uvedba dveh razredov v železniškem prometu

V Zvezni prometni zbornici so v zadnjem času temeljito razpravljali o morebitnih spremembah tarif v notranjem potniškem prometu s posebnim ozirom na potrebo medsebojne vskladitve tarif za železniški, pomorski, rečni in cestni promet ob upoštevanju podražitve reprodukcijskega materiala. Na temelju ponovnih posvetovanj in podrobnih analiz je Zbornica sestavila predlog za delno reformo oziroma zvišanje teh tarif, ki naj bi se uveljavile 6. junija, ko bo začel veljati nov vozni red.

bo zvišane enotne tarife za prevoz potnikov z avtobusi v medkrajevnem prometu, namesto sedanjih različnih tarif po republikah.

Po najnovejših vesteh iz Beograda pa letos verjetno še ne bo bistvenih sprememb v potniških tarifah, razen kolikor to nujno narekuje uvedba sistema dveh razredov v železniškem potniškem prometu. Sedanje cene za 3. razred (bodoči 2. razred) bodo verjetno ostale nespremenjene, za bodoči 1. razred, v katerem bosta združena sedanji 1. in 2. razred, pa gre predlog za tem, da se vozne cene določijo v primerjavi z najnižjim razredom v razmerju 1:1,75, medtem ko je zdaj razmerje med 3. in 2. razredom 1:1,50.

Pogašen požar na jugoslovanski ladji »Tisa«

Po zadnjih vesteh z jugoslovanske tovarne ladje »Tisa« je požar na ladji izbruhnil v ciprski luki Limasol v tork okrog devetih in je trajal do šestnajste ure. V pristanišče Limasol je ladja priplula s Sicilije, noseč tovor žvepla. Potem ko je izbruhnil požar, je ladja odplula iz pristanišča in nasleda na plitvini, kjer se je posadki posrečilo požar pogasiti s tem, da je potopila tovor. Pri gašenju požara ni bilo žrtv.

PRIPRAVE ZA ŠOLSKO REFORMO

NEKAJ UGOTOVITEV v zvezi z reformo osemletne šole

Beograd, 7. marca. (Tanjug). Do prihodnje seje Zvezne komisije za šolsko reformo, ki bo bržkone čez dva meseca, bodo podkomisije in delovne skupine o glavnem obravnavale že sprejeta načela glede reforme.

Doslej so največ storili v zvezi z reformo osemletne šole. Na nedavnem sestanku v Ljubljani je skupina strokovnjakov določila pet področij — intelektualno, telesno-zdravstveno, delovno in tehniško, estetsko in družbeno etično — v okviru katerih bodo obravnavali izobraževalno in vzgojno delo v osemletni šoli. Strokovnjaki so tudi predlagali, naj bi zbrali dokumente o nalogah, družbeni vlogi šole in o njeni notranji organizaciji, ki bi bili orientacija pri sestavi učnih programov in načrtov, pa tudi pri delu učnega osebja.

Na tem sestanku so ugotovili, da je bil dosedanj pouk razdrobljen in da ni prispeval k formiranju temeljnega pogleda na svet pri učencih. Delovne skupine, ki bodo pripravile gradivo za razpravo o nadaljnji obdelavi načel reforme, bodo predvidele, katero gradivo in elementi bi naj bili zapopadani v posameznih učno-

vzgojnih področjih, potem pa se bodo lotili sestave programov in načrtov in razdelitve gradiva na posamezne predmete. Delovne skupine bodo obravnavale možnost za sestavo skupnih programov in načrtov šol in družbenih organizacij, na primer Ljudske tehnike, Zveze za telesno vzgojo »Partizani«, Ljudske mladine in drugih organizacij v zvezi z nekaterimi vzgojnimi področji. Razpravljali bodo tudi o povezi pouka s praktičnim življenjem prek dijaških ekskurzij v podjetja in na kmetijska posestva, kjer bi se seznanili s proizvodnim procesom itd.

V podkomisijah za gimnazije in strokovne šole prav tako obravnavajo načela, v podkomisiji za gmojno podlago pa brijajo podatke o šolskih proračunih, stanju poslopij in učil, o čemer bo govora na sestanku, ki bo 12. in 13. marca. Prav tako tudi predvidevajo sestanek podkomisije za izobraževanje odraslih.

POPRAVEK

V naše včerajšnje poročilo o zasedanju Ljudske skupščine LRS sta se vrinili dve neljubli pomoti. V obrazložitvi dr. Marijana Brezljaka k predlogu zakona o varstvu in uporabi zemljišč s tem popravljamo dva podatka: v zadnjih sedmih letih se je kmetijska površina v LR Sloveniji zmanjšala za 38.000 ha; doslej smo za gradnje uporabili približno 5000 ha površine.

DNEVNA KRONIKA

Podpis sporazumov o PTT prometu s Poljsko

Včeraj so v Beogradu podpisali sporazume o PTT prometu med Jugoslavijo in Poljsko. V imenu jugoslovanske vlade je sporazume podpisal direktor Generalne direkcije PTT Nikola Milanović, v imenu LR Poljske pa podtajnik ministarstva za pošte in telekomunikacije Ladoss Farrstyn.

Zakonski osnutek o nadzorstvu nad živili

Zvezni izvršni svet je poslal Ljudski skupščini osnutek temeljnega zakona o zdravstvenem nadzorstvu nad živili, ki ga bodo obravnavali na prvem prihodnjem zasedanju Zvezne ljudske skupščine. Osnutek zakona obsega predpise o nadzorstvu nad proizvodnjo in prometom z živili, s rovinami, namenjenimi proizvodnji, objekti, napravami, opremo in osebami, ki v proizvodnem procesu pridejo v stik z živili. Zdravstveno nadzorstvo je obvezno tudi za uvožena živila.

Zaščita in nadzorstvo nad živili sta zdravstveno gospodarskega pomena ter ščitita ne samo zdravje in življenje državljanov,

Razstava slovenskih impresionistov v Celovcu

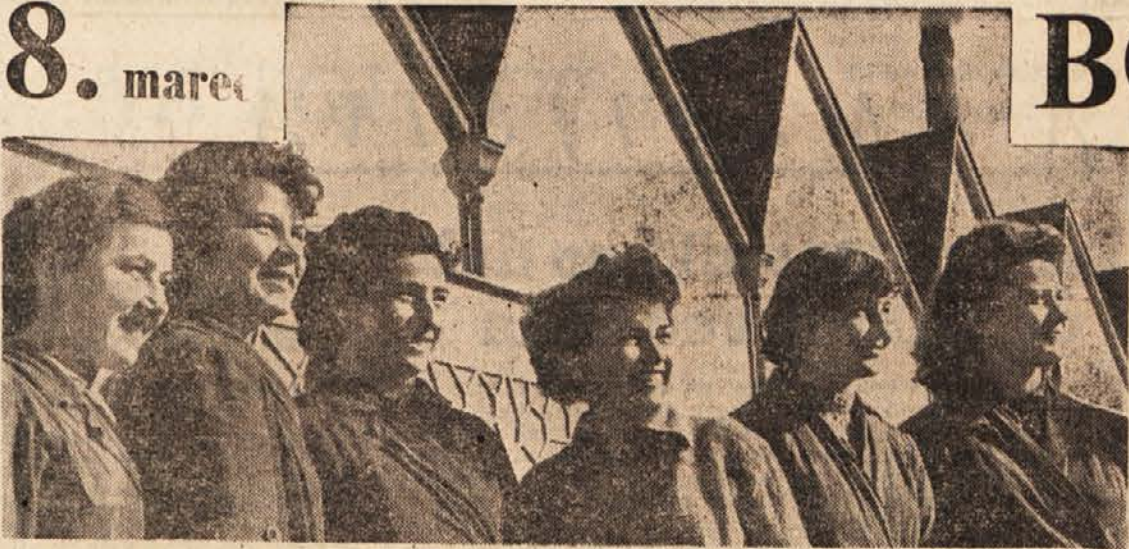
Na povabilo Urada koroške pokrajinske vlade bodo konec aprila v Celovcu odprli razstavo slik znanih slovenskih impresionistov. S skupno petdesetimi deli bodo v Umetnostni galeriji v Celovcu zastopani slovenski impresionisti Rihard Jakopič, Ivan Grohar, Matija Jama in Matej Stenzen. V zamenojavo pa bodo kasneje odprli v ljubljanski Moderni galeriji razstavo del avstrijskih slikarjev. V Ljubljani bodo kmalu odprli razstavo grafičnih del sodobnih nemških umetnikov.

Reke v Srbiji upadajo

Reke v Srbiji — Toplica, Južna in Zahodna Morava, Kolubara, Tamnava, Jasenica, Kubrščica, Mlava in Mogila — postopoma upadajo. Včeraj je upadla voda

Naše ladjedelnice se uveljavljajo tudi na tujem

Udeleženci letnega občnega zbora Zdrženja ladjedelnice industrije Jugoslavije, ki se je včeraj začel v Splitu, so poudarili, da je treba čimprej izdelati perspektivni načrt izgradnje ladjev, na podlagi katerega bi lahko naše ladjedelnice usmerile proizvodnjo v daljšem časovnem obdobju. Na občnem zboru so poudarili, da naše ladjedelnice iz leta v leto grade čedalje boljše ladje, hkrati pa zmanjšujejo roke pošilk. Izboljšanje kvalitete je omogočilo ladjedelnicam uveljavljenje tudi v tujini. Doslej so ladjedelnice »3. majske na Reki, »Split« in »Uljanike iz Pulja sklenile pogodbe za gradnjo 18 ladij po 10.000 ton za tuje ladjiske lastnike.

Cprav je dejavnost žensk na najrazličnejših političnih, družbenih in gospodarskih področjih težko prikazati zgolj na osnovi statističnih podatkov, so vendarle tudi taki podatki zanimivi, saj nam prikazujejo, da je žensko poseganje v javno življenje od leta do leta uspešnejše.

V okrajnih in občinskih ljudskih odborih LR Slovenije deluje več kot 350 odborov, v zborih proizvajalcev pa okrog 60 žensk. Razmeroma dosti žensk se je vključilo tudi v delavsko upravljanje, saj je med 17.000 člani delavskih svetov 6731 žensk.

V vodstvih raznih političnih organizacij deluje okrog 7300 žensk, od tega največ v odborih sindikalnih podružnic, občinskih odborih SZDL, odborih zveze združnic, mladinskih organizacij in organizacijah Zveze borcev.

Zelo aktivne pa so ženske tudi v raznih društvi. V kulturno-prosvetnih društvi sodeluje več kot 32.000 članic, dalje 18.000 v društvu »Partizans«, okrog 14.000 v Planinskem društvu, 8000 v Gasilski zvezi itd.

Zlasti pomembno je sodelovanje v najrazlič-

nejših organih družbenega upravljanja. Se posebno številno so zastopane v svetih za zdravstvo, socialno skrbstvo, varstvo družine, v šolskih odborih in potrošniških svetih.

Na območju OLO Maribor je v upravnih odborih zdravstvenih ustanov 65 žensk, kar pomeni 45 % skupnega števila odborov. Uspešno je njihovo delovanje v upravnih odborih preventivnih ustanov, kot so Materinski dom, Dečji dispanzer, Šolska poliklinika, jasli itd. V tem okraju je v organih družbenega upravljanja v šolstvu 27,4 % žena in 8 % v organih družbenega upravljanja socialnega zavarovanja.

V občinskih svetih na področju OLO Celje je 90 žensk, v šolskih odborih 211, v upravnih odborih zdravstvenih ustanov pa 72. V svetih občinskih ljudskih odborov na področju ljubljanskega okraja deluje 211 žensk, v upravnih odborih mladinskih domov, domov za onemogle in jasli pa je vključenih 39 žensk. V svetih okraja Kočevje je od 85 članov 16 žensk, nekoliko slabše pa je razmerje med številom moških in ženskih članov v občinskih svetih.

V zasavskih revirjih in delavskih središčih bi sicer ne mogli reči, da v zadnjih letih ni bilo živih prizadevanj glede splošne izobrazbe žena in deklet. O tem pričajo gospodinjske šole in tečaji o gospodinjstvu ter vseh opravilih v domu in družini. Vzporedno s temi vzgojnimi prizadevanji v delavskih središčih je tekla tudi vzgoja žena in deklet na podeželju. Navzlic temu pa je bilo čutili nekakšno nesistematičnost in celo ožmo, tako da se splošno izobraževalno in vzgojno delo ni moglo razmahniti ter dobiti tiste vsebine, ki ženo in dekle v celoti preobraža v vsestransko naprednega človeka.

Odkar je bil v zasavskem okraju ustanovljen Zavod za pospeševanje gospodinjstva s sedežem v Trbovljah, pa vse kaže, da se vzgoji in življenjski preobrazbi žene in dekleta odpirajo nove poti. O tem je našemu zasavskemu dopisniku v razgovoru pred Dnevom žena podrobneje pripovedovala upravnica tega zavoda tov. Mara Narad.

DA BO MOGLA ŽENA SODOBNEJE ŽIVETI

V našem okraju se ženskam odpirajo nove zaposlitvene možnosti z nastajanjem lažje industrije (»Sava« v Zagorju, »Mehanika« in »Strojno mizarstvo« v Trbovljah itd.) in raznih uslužnostnih obratov in podjetij. V tem smislu je bila doslej naša akcija bolj ali manj okvirnega značaja. Vendar pa bomo v zvezi s proučevanjem splošne problematike zaposlene žene začele vzgajati žene in dekleta tako, da se bodo naučile ekonomičneje uporabljati čas, da bodo znale hitreje, izdatneje in boljše pripraviti hrano ter opravljati domača opravila, v kolikor jih pri tem ne bodo v čedalje večji meri začela razbremenjevati uslužnostna podjetja, za katera bomo dale pobudo in ki bodo začela obratovati v posa-

meznih revirjih in delavskih središčih. Z najskrbnejšimi kalkulacijami bomo skušale vplivati tudi na to, da bodo v menzah, gostinstvu in drugih uslužnostnih obratih cene uslugam in storitvam takšne, da bodo dosegljive delovni ženi in ji pripomogle, da bo mogla sodobneje živeti.

ZANIMANJE ZA VZGOJO IN IZOBRAZBO

Ni dvoma, da se vsa ta prizadevanja po sodobnejšem načinu življenja in gospodinjstva praktično bolj ali manj v posameznih družinah in domovih že

izkušnje, kar seveda vse vpliva na splošni napredek gospodinjstva.

S skrbno pripravljenimi in proučenimi načrti pa se je vodilni kader Zavoda za pospeševanje gospodinjstva ob podpori občinskih odborov SZDL, združenja Rdečega križa in ljudske oblasti lotil prirejanja tečajev za delavske in kmečke žene in dekleta. Vsebinska tečajev, ki jih bo letos v celoti v zasavskem revirju nad 50, ni izključno gospodinjska, ampak zajema vrsto predmetov o neogibno potrebnem življenjskem znanju. V letošnji zimi smo tečaje usmerile v glavnem na vasi in podeželju, medtem ko bomo tečaje v delavskih središčih organizirale od pomladi do jeseni, tako da se bodo mogle delavske žene in dekleta poučiti od pridelovanja povrtnin do konzerviranja in vkuhanja, vključno z uporabo vseh doslej možnih tehničnih pripomočkov. Razen izobraževalnih tečajev imamo tudi številna predavanja o gospodinjstvu in ženski problematiki. Tako po revirjih in delavskih središčih kot tudi po vaseh in na podeželju pa so žene in dekleta za vsa ta naša vzgojna in preobra-

Na Partizanskem vrhu nad Trbovljami so se v političnem domu rudarjev učila dekleta ročnega dela pod vodstvom Slavke Smagur

Od Zavoda za napredek gospodinjstva pričakujejo ženske izdatno pomoč

Živo Beltramovo, ki vodi republiški Zavod za napredek gospodinjstva, smo naprosili, da bi nam nekoliko podrobneje pojasnila delo in načrte te ustanove, od katere pričakujejo ženske izdatno pomoč pri razbremenitvi gospodinjskega dela.

Na uspehe bi predolgo čakali, če bi zavod sam prevzel vsa raziskovalna dela.

Zato se je, kot nam je razložila tov. Beltramova, odločil za drugo pot. V svojih komisijah združuje strokovnjake, ki delajo v raznih inštitutih in ustanovah, n. pr. v elektrotehničnem inštitutu, kemičnem, tekstilnem, na CHZ itd., vse njihove znanstveno-raziskovalne uspehe, tehnične pridobitve itd., pa skuša zato Zavod po najhitrejši in najpreprostejši poti posredovati ljudem. Tako je sedaj glavna naloga Zavoda proučevati praktične uporabnosti dognanj, ki jih dosežejo inštituti, hkrati pa povezava z industrijskimi podjetji in dajanja pobude le-tim za kvalitetnejšo in raznovrstnejšo proizvodnjo predmetov, ki naj olajšajo ali izboljšajo delo v gospodinjstvih.

Med prvimi nalogami se je Zavod s sodelovanjem Tekstilnega inštituta v Mariboru in na pobudo tovarna za proizvodnjo mila odločil za analizo kvalitete mila in pralnih praškov. Že prvi zaključki so pokazali, da sestava teh predmetov v mnogih primerih ne odgovarja, in da bi z različnimi izboljšavami lahko dobili na trg boljše mlo in pralne praške, ki ne bi kvarili perila. Zavod bo zato v bližnji prihodnosti sklical skupno posvetovanje zastopnikov podjetij, ki izdelujejo mila in pralne praške, tekstilne strokovnjake in gospodinje, da bodo pretehtali, kaj bi bilo treba storiti, da dobimo na trg kvalitetnejše proizvode.

Značka, ki naj priporoča dobro kvaliteto proizvodov

Ta prva akcija, ki obeta zadovoljive rezultate, pa ne bo ostala osamljena in omejena le na en proizvod. Pač pa je to prvi korak k temu, da bo Zavod spremljal in do neke meje kontroliral proizvodnjo številnih predmetov široke potrošnje. Kot posredovalec med proizvajalci in potrošniki bo verjetno še to leto začel uvajati posebne značke za industrijske proizvode. Na osnovi analize kvalitete posameznih proizvodov bo z značkami priporočal izdelke nakupovalcem.

Podjetja niso več povsem gluha za želje naših gospodinj

Ko je Zavod začel z delom, smo večkrat pisali o dobrih zamislih in idejah in o tem, kako ni nikogar, ki bi zamisel spremeni v oprjeljiv strojček, električni aparat, orodje, rezilo, praktičen pribor in podobno.

Medtem smo nekaj takih gospodinjskih predmetov že lahko kupili v naših trgovinah, in po prvih nekoliko slabših izdelkih smo s pomočjo posredovanja Zavoda, ki je predlagal za nekatere izdelke boljše material, preciznejša tesnila in razne druge izboljšave, dobili že dokaj kvalitetne izdelke. Seveda je to šele zače-

tek, saj ne pogrešamo na tržišču le raznih električnih naprav, temveč tudi povsem preprosta drobna orodja, praktičen gospodinjski pribor, in vrsto raznih aparatov, ki naj bi olajšali gospodinjstvo.

Glede na poudarek za dvig življenjske ravni in razširitev proizvodnje predmetov, potrebnih široki potrošnji, lahko pričakujemo še nadaljnega napredka. Podjetja niso več tako gluha za predloge o tovrstni proizvodnji in v zadnjem času že tudi sama iščejo

jih zahteva taka proizvodnja, drugo pa nerazumevanje naših trgovin, ki se dokaj branijo nabave raznih novih izdelkov. Stalen njihov izgovor je, da jim obratni krediti ne dovoljujejo nabavljanja takih predmetov, ker bi se jim lahko zgodilo, da bi teh izdelkov ne prodali.

Tako je n. pr. tovarna emaljirane posode v Celju pripravljena izdelovati splošno priznano eterno kuhinjsko posodo, trgovine pa se branijo tega nakupa. V resnici pa je stvar še vedno taka, da tr-

učeval probleme praktičnejše ureditve stanovanj.

Uslužnostna podjetja bodo uspevala le, če bo moč prilagoditi cene zmogljivosti najširšega kroga ljudi

Zavod sedaj sodeluje pri pripravah za ureditev menze, iz katere bodo lahko abonenti odlašali pripravljene obroke na dom. Mnoge zaposlene ženske si take menze zelo želijo, saj jim to odvrne skrb za pripravljanje kosila doma in skrajšan čas je, da dobi ljubljana vsaj en tak obrat. Kar se tiče ostalih uslužnostnih podjetij, krpalnice, raznih pomožnih servisov in drugih, ki bi olajšali gospodinjstvo, pa nanje ni moč misliti poprej, dokler ne bo urejena z zakonskimi predpisi obremenitev teh podjetij, ki se mora na vsak način razlikovati od ostalih podjetij, ker drugače izgubljajo svoj pomen. Zaradi visokih cen uslug bi se jih ne moglo posluževati prav tiste ženske, ki bi jim bila pomoč najbolj potrebna.

Ostalo delo, ki ga je prevzel Zavod, je še prosvetljevanje in vzgoja gospodinj na splošno, kot pomoč pri uvajanju specialnih gospodinjskih poklicev. V vseh nalogah bodo republiškem Zavodu v pomoč okrajni zavodi, ki bodo podobno problematiko reševali na svojem področju, in ki so se v nekaterih okrajih, kot v Novem mestu, Trbovljah in drugod že precej uveljavili.

Marija Namorš

RAZGOVOR Z ŽIVO BELTRAMOVO

povezavo z Zavodom za napredek gospodinjstva. Tako so se posvetovali na Zavodu zastopniki podjetja za emaljirano posodo v Celju, da bi dobili pobudo za izboljšavo kvalitete svojih izdelkov, in ker skuša tudi tovarna igel v Kobaridu razširiti asortiman svojih izdelkov, so se na Zavodu pozanimali, s katerimi stvarmi bi gospodinjam ustregli. Zavod sodeluje tudi s tovarno Titan v Kamniku, s tovarno za umetne mase v Kočevju in s še nekaterimi drugimi obrati.

Premalo razumevanja pri trgovinskih podjetjih

Dve stvari se ovirata nagledni razvoj proizvodnje raznih gospodinjskih predmetov. Prvo je delno pomanjkanje raznih specialnih kovin in drugih surovin, ki

govine z lahkoto prodajo tudi slabše blago, ker boljšega ni in zato ni dovolj pobude pri nabavi. Nekaj podobnega velja n. pr. tudi za podjetja, ki izdelujejo pohištveno opremo. Celo na razstavah lahko vidimo, da nam je minulih 20 let prineslo bore malo sprememb, čeprav so sedaj zahteve potrošnikov že usmerjene v nakup sodobnejše opreme. Toda podjetja s tem ne računajo, ker lahko prodajo svoje izdelke ne glede na kvaliteto in obliko.

Stare navade rušijo investitorji novih stanovanj, ki vključujejo v svoje načrte že moderno opremljene kuhinje z vzdanimi omarami in ostalo opremo. Vendar bi bili ti koraki k sodobnejši ureditvi stanovanj prepočasni, če bi čakali samo na nova stanovanja. Zavod bo zato še naprej pro-

konkretno odražajo. Lahko ugotovimo, da žene še nikoli niso tako živo segale po strokovni gospodinjski literaturi, si medsebojno pripovedovale in izmenjavale

ževalna prizadevanja pokazale tolikan zanjmanja, da se ni bati, da bi svojih ciljev o izobrazbi sodobne in napredne žene in dekleta ne mogle doseči. F. G.

OBISK V TOVARNI »ANGORA«

Delajo in upravljajo

Ne bilo bi lahko najti razliko, če bi jo že iskali, med tovarno »Angora« in deset in deset podobnimi manjšimi tovarniškimi obrati v Sloveniji. Marsikatera tovarna razpolaga s podobnimi skromnimi in tesnimi prostori in za seboj ima podobno pot razvoja, od začetnega majhnega obrata, ko je bilo treba kader kvalificiranih ljudi šele vzgojiti, do tovarne, ki si je na domačem in tujem tržišču že pridobila ugled. Konec koncev tudi ni nič izrednega, če delajo v kolektivu »Angora« razen nekaj izjem, domala samo ženske.

Tisoče naših žensk je v podobnih primerih pri strojih, v organih družbenega upravljanja, delavskih svetih, v najrazličnejših poklicih in pri najrazličnejših nalogah že neshetokrat dokazalo, da so kos nalogam, ki so jim zaupa-

ne. Prispevek k temu je dal tudi kolektiv tovarne »Angora«.

Izboljšava kvalitete, dvig proizvodnje, analiza pogostih izostankov, zmanjšanje odpadkov in z vsem tem povezana pocienitev izdelkov, so skoraj redno na dnevnem redu zasedanja delavskega sveta, ki ga vodi tov. Marija Stritarjeva. Marsikaj, kar so pred leti imeli lahko samo v načrtih, je že sedaj moč izpeljati. V kolektivu so se potrudili, da si je večina delavk, ki poprej niso

Predsednica delavskega sveta tovarne »Angora« tov. Stritarjeva

bile izučene, mnoge pa so šele prvič nastopile delo, pridobila potrebno kvalifikacijo.

Obrtniški način izdelave zahteva od delavk dejansko več kot delo na industrijski način, še posebej, ker za vsako sezono uvedejo na desetine novih modelov. Obratovodkinja Jelka Rež je v pripravljavanju le-teh pravi mojster in za mnoge uspehe se ima tovarna zahvaliti prav njej.

Delavski svet in sindikalna podružnica, ki jo vodi tov. Jurjevčič, sta storila tudi vse, da po svojih močeh vplivata na zmanjšanje bolniških izostankov. Tako je tovarna sedaj preuredila garderobo v obratno kuhinjo, kjer bodo delavke lahko dobile med delovnim časom topel obrok hrane in v dopoldanski in popoldanski izmenli, od česar pričakujejo, da ne bo ostalo brez rezultata tako pri dvigu proizvodnje, kot pri zmanjšanju bolniških izostankov.

Dejansko se ta tovarna ne razlikuje mnogo od drugih. Problemi, s katerimi se bori, so podobni, rešujejo pa jih prav tako dobro ali celo bolje kot drugje, kar daje najboljšo priznanje tovariškam, ki delajo v tej tovarni in jo tudi upravljajo. M. N.

Kako je Strletova mama obiskala tovariša Tita

Marijo Strle, 61-letno Ranšelnovo mamo, kakor ji pravijo po domače, iz Markovca v Loški dolini, poznajo vsi partizani, ki so hodili po teh krajih. Njeni otroci so bili v partizanih in sama se je morala skrivati pred izdajalci. Nekoč je domobranci zbežala skozi okno in se potem v sosedni vasi dva dni skrivala v seniku. Vedno ji pa ni uspelo pobegniti; in tako je ob neki izdaji prešla sto udarcev, ki so padali po njenem telesu, dokler se ni onesvestila. Kasneje so ji sosedje pripovedovali, da je bilo še petdeset udarcev več. Strletova mama je bila med vojno in tudi po njej med prvimi, kadar je bilo treba kaj narediti. Za njeno poštrevnost in predanost jo je skušal bivši OLO Postojna vsaj

malo nagraditi. Bila je med delegati, ki so leta 1949 obiskali tovariša Tita na Brionih. Prislunhimo, kaj nam bo povedala o tem dogodku:

»Bilo je pomladi in oves smo sejali. Na vsem lepem me je prišel iskat nekdo z okraja.

— Ste vi Marija Strle?

— Da, jaz, sem hitela in ugibala, kaj bi mi neki hotel.

— Kar pripravite se, pa pojdite z mano.

— Z vami? Kam pa? Saj ne morem iti tako, sem pokazala na vsakdanjo obleko.

— Seveda ne, le lepo se oblecite. Pa hitro se opravite. V pol ure morate biti pripravljene.

Ni mi maral pojasniti, kam bom šla. Razmišljala sem. Cutila sem, da bo nekaj dobrega. Zato sem pohitela, kolikor sem mogla. Med potjo se nam je pridružil še nekaj zgovornih ljudi, ki so bili ravno tako presenečeni kot jaz. V Postojni se nas je precej nabralo. Spraševali smo se, kam gremo. Nekoč je zvedel, da gremo v Pulj. Tedaj se nam je posvetilo, da bomo najbrž videli Tita. In v vlak nam je sekretar komiteja povedal, da gremo k Titu.

Tito! V meni je vse kar trepetalo od veselja.

Pot do Pulja je hitro minila.

Iz Pulja smo se peljali z ladjo na Brionih, kjer so nas že pričakovali. Ko smo stopili v veliko dvorano, sem brž opazila tovariša Tita. Najraje bi kar k njemu skočila in ga objela! Po vrsti smo se mu bližali in se z njim pozdravljali. Meni se je kar utrgalo: Tito, Tito, Tito! Tovariš Tito se je nasmehnil in mi krepko stisnil roko.

Potem smo vsi njegovi gostje hodili samo za njim. Kamor je šel on, tam smo se zgrnili mi. Posebno moški so bili »sivni«. Ah, lepo je bilo! Tedaj pa je Tito sedel in dejal:

— Pridite, mamice, se bomo kaj pomislili!

Pogovarjali smo se o partizanih. Ne morete si misliti, kako hitro mine čas, ko se pogovarjate o partizanih. Tako lepo mi še nikoli ni bilo kot takrat. Se fotografirali smo se s Titom. Tako srečna sem, da sem videla Tita!

Prav gotovo nam ne bo zamerila, če povemo še to pristržno zgodnico.

Po tem radostnem obisku je prišla Strletova mama v Postojno k tovarišici Slavki, k tedanji sekretarki AFŽ.

— Slava, veš, pri Titu sem bila! Videla sem ga in vse sem se z njim pomenila. Jaj, saj verjeti ne morem, da sem videla Tita. Pa veš kaj sem rekla! Slava, povej mi, ali sem ga zelo »polomila!« Rekla sem mu: Ti ljubi moj Tito, zakaj, zakaj ni cukral!

Tovarišica Slava jo je potolažila, da ga ni prav nič »polomila«. Prav je naredila, da je uprašala tovariša Tita, kar jo je težilo.

Potem si je Strletova mama le opomogla in pripovedovala, kako ji je Tito smehljaje dejal:

— Saj res, dajva skupaj »poštudirati«, zakaj ga ni.

Strletova mama se tega nekako noče več spomniti. Toda škoda bi bilo pozabiti na tako preprosto zaupanje.

Boža Markič

ZRNA IZ NAŠEGA KMETIJSKOSTVA

Graje vredna nepremišljenost

Nekaj o gospodarjenju v kmetijski zadrugi Veliki Gaber

Kmetijsko zadrugo Veliki Gaber sem obiskal lani novembra, ko so tam začeli razprodajati kmetijske stroje. Prodali so traktor »Steyer« s plugom, »Unimog« z vsemi priključki, vprežno sejalnico, dve mlatilnici, izruvče krompirja, tako da so od svoje mehanizacije v zadrugi obdržali le dve motorni škropilnici.

»S stroji smo imeli samo izgubo: malo so nam koristili, zanje pa smo morali plačevati letno 850.000 din anuitetle« so dejali v zadrugi pisarni. — Stvar samih gabrskih zadrugnikov je, ali bodo odslej orali z volmi ali s traktorjem, tako da z nepremišljeno razprodajo so storili, kot da bi si porzali roke. Ze do sedaj so tarnali, da jim manjka ljudi. Povsod na svetu so napredni kmetovalci policicali na pomoč stroje in to za najrazličnejša kmetijska opravila, le gabrovske zadrugnike je slab traktorist prepričal, da so stroji izguba. Če bi kdo izračunal, koliko žita se osuje, če ni ob času požeto, koliko senu škoduje neprovočasna košnja, koliko škode napravijo najrazličnejši škodljivci, če rastline prepozno škropimo itd., pa bi videli, kako koristni so stroji. Nedvomno je, da stroji napravijo mnogo več in hitreje kot ljudje in to brez težav. Gabrovske zadrugniki pa garajo, da komaj čutijo roke, ker je malo delovnih moči, premalo časa, vsa dela opravijo grobo in le za silo in niti pomisliti ne morejo na kakšna izboljšanja v kmetovanju.

Tote pisanje ni zraslo na mojem željniku, pač pa tako govore nekateri gabrovske zadrugniki sami. Škoda le, da niso bili jeseni tako glasni, da bi stroji ostali v zadrugi. Zlasti šibkeje kmete so »trgovci« z razprodajo strojev močno prizadeli. Ker nimajo svoje vprežne živine, jim je do jeseni zadrugi traktor oral, škropil in kosil, za to so zadrugi plačali, pa so bili na čistem, a letos bodo morali prositi za oranje močnejše sosedje in jim za plačilo hoditi na dnino, česar pa nikdar ne bo dovolj.

Videti je, kakor da bi se zadruga naravnost otesala dohodkov. V štirinajstih vaseh, ki spadajo pod zadrugo Veliki Gaber, nabere stiška mlekarica vsak dan približno 500 l mleka. Res, zadruga ne bi veliko pridobila, če bi sama prevzela zbiranje, toda nekaj bi le bilo. Važnejše od dobička je, da bi zadruga imela na ta način pregled nad mlečno proizvodnjo, in živinorejski odsek bi laže opravljal svoje pospeševalno delo. No, pa so zadrugini podobno tudi krompir prodajali: svoji zadrugi so ga prodali le okrog 12 vagonov, ostale količine pa so zvozili v sosednje zadruge, ker so ga plačevali 50 par draže pri kilogramu. In živine ne odkupuje zadruga Veliki Gaber, ampak jo zadrugini prodajajo v Radohovo vas. Pravijo, da nimajo cenilca. Približno 350 majhnih in velikih prašičev in okrog 35 parov volov prodajo letno. Tako vse odstotke, ki bi lahko ostali v domači zadrugi, poberejo sosedje.

»Vi nas ne morete razumeti,« so me odpravili, ko sem vprašal, zakaj se jim traktor ni obnesel, »ker ste mestni človek. Naša zemlja je kamnita. Traktorist je udaril s plugom nenadoma ob kamen, pa je odletel kos železa. Če smo zemljo v dolini le malo pognojili, ni mogel traktor nikamor naprej, kar na mestu so se mu vrtele kolesa. Poleg tega je s traktorjem orali na tako majhnih parcelah nemogoče, preveč na široko obrača in, uniči ozare.« — Kmet Antončič, iz Malih Dol, ki je kupil zadrugini »Steyer« s plugom vred za 316.000 din, pa ni ničesar povedal o kamnitom svetu, pa tudi o pohojenih ozarh ni govoril, ker je prepričan, da se mu bo traktor obnesel....

V 14 vaseh gabrovske zadruge imajo 36 ha obdelovalne zemlje, ki je last ljudske imovine. Zadruga te zemlje do sedaj ni hotela prevzeti, ampak jo je prepustila bivši občini, ki jo je razdelila kmetom v najem. »Kdo bo pričel po tej zemlji?« so govorili na zadruginem odboru. »Morda bi, če bi bila v enem kosu!« Res je, vseh 36 ha ni v eni parceli, toda z arondacijo bi se jo do neke mere dalo združiti. Ne bilo pa bi slabo, če bi zadruga vzela v najem tudi slabo obdelano zemljo nekaterih kmetij brez naslednikov. Na zadrugini zemlji bi zadruga lahko preizkušala vse mogoče moderne agrokulturne ukrepe, s čimer bi zadruginikom lahko praktično do-

kazala prednosti take obdelave. »To ni izvedljivo. Kdo pa bi to delal pri nas?« so zopet dejali, čeprav so med gabrovske zadruginike napredni kmetovalci, ki sami sicer nimajo toliko sredstev, da bi tvegali kakšne večje poizkuse, ob materialni in strokovni pomoči zadruge pa bi celo svojo zemljo priložili in delali.

Kmetijska zadruga Veliki Gaber ima dobre gospodarske pogoje za razvoj poljedelstva in živinoreje, na zadrugini zemlji bi lahko razvila sadjarstvo in čebelarstvo na sodoben način. V proizvodnji bi lahko dosegla zavidljive uspehe, treba je le, da poštene in napredni zadruginiki primemo za zadrugne vaje, da bo njihova zadruga postala organizator in pospeševatelj naprednega kmetijstva. *Jak*

Gnojeni travniki so dali do trikrat več sena

Poglavitna stvar za razvoj živinoreje, še zlasti govedoreje, je krmska baza. Lansko leto smo pridelali sicer precej sena, oziroma otave, vendar pa je neprestano deževje oviralo spravilo krme. Zato je bila tudi kvaliteta sena na splošno srednja, v nekaterih predelih pa celo slaba; zopet drugje je krme primanjkovalo. Te okoliščine so vplivale na to, da je prišlo že v jeseni do precejšnje ponudbe klavne živine.

Prvič po osvoboditvi je bila v lanskem letu izvedena obsežnejša akcija za zboljšanje krme. Kmečki proizvajalci so lansko leto nakupili precejšnje količine Tomasove žindre in z njo pognojili svoje, na splošno precej izčrpane travnike. Sodiijo, da so skupno uporabili kakih 10.000 ton tega umetnega gnojila samo za travnike. Strokovnjaki ocenjujejo, da so pognojeni travniki dali

dva do trikrat večji pridelek krme v primerjavi z negnojanimi. Kmetje so zasejali tudi več detelje, razširili pa so tudi nekaj travnikov. Pri tem so se pokazale nekatere težave, zlasti v nezadostnih količinah travniških in deteljnih semen. Zato bo v letošnjem letu prej ko slej važna akcija v tem, da sami pridelajo zadostne količine teh semen.

Ker kljub znatnemu izboljšanju v minulem letu še vedno primanjkuje sena, moramo seveda misliti tudi na dopolnilno krmo, ki jo nudijo naši pašniki, zlasti planinski. V naših planinah je še precej neizkoriščenih možnosti v tem pogledu, tako za pašo goveje živine kot ovac. Z boljšim izkoriščanjem pašnikov bi lahko prihranili precej krme. To pa je že posebno vprašanje, ki so ga pričeli naši strokovnjaki intenzivneje proučevati.

Take živinorejce kaže posnemati

Na področju Kmetijske zadruge Središče so kmetje že od nekdaj znani kot dobri in napredni živinorejci. Zato osnutek delovnega programa zadruge posveča

veliko pozornost napredku živinoreje. Glavna skrb zadruge v naslednjih letih bo, da bo svojim članom posredovala kakovostno plemensko živino, ki je predpogoj za izboljšanje živinoreje. Ker pa je potrebna za vzrejo dobre živine tudi dobra krmska baza, so to pri sestavi osnutka programa zadruge upoštevali in sklenili na novo zasejati 5 ha travnikov, obnoviti in vzorno vzdrževati pa 60 ha travnikov vaške skupnosti. Trideset kmetov se je tako odzvalo, da bodo pričeli sušiti krmo na nov, napreden način.

Ze letos bodo — po vsej verjetnosti — pričeli organizirano vzrejo plemenskih prašičev, za kar se je prijavilo 20 živinorejcev. Te prašiče bodo enotno krmlili in skrbeli za naraščaj ob istem času ter pujske oddajali tudi drugim članom zadruge. (V ptujskem okraju je že 5 vasi,

kjer bodo pričeli rediti plemenske prašiče na podoben način.) V programu zadruge je tudi sklep, da bodo člani pobelili 70 % hlevov, ki jih bo pregledala komisija zadruge in nagradila tiste kmetovalce, ki se bodo pri ureditvi hlevov najbolj izkazali. Urediti nameravajo tudi 15 gnojišč in zgraditi večje število silosov, napravili bodo nekaj gnojnih poskusov na travnikih. Zadruga bo organizirala tudi spodrezavanje parkljev pri živini. Razen tega bodo vsi zadruginiki kolektivno zavarovali živino. Prirejen bo poseben tečaj za nego prašičev, ki bo izredno važen za tiste kmetovalce, ki so se pripravili za organizirano vzrejo. Osnutek delovnega programa zadruga na področju živinoreje obsega še več koristnih pobud in bo po izpolnitvi mnogo pomnil za uspešen razvoj živinoreje v zadrugi. —mr

V ptujskem okraju bi potrebovali še 40 kmetijskih strokovnjakov

Podružnica društva kmetijskih inženirjev in tehnikov v ptujskem okraju vključuje sedaj 50 članov (7 od teh je inženirjev, drugi pa so kmetijski tehniki). Največ kmetijskih strokovnjakov je zaposlenih na kmetijskih gospodarstvih in pri Okrajni zadrugini zvezi. Po ožji specializaciji je največ živinorejcev, zatem sadjarjev in vinogradnikov, medtem ko sta izključeno za poljedelstvo specializirana samo dva tovariša, kar je za okraj, kjer je poljedelstvo ena najvažnejših kmetijskih panog, vsekakor premalo. V podružnici ni nobenega fitopatologa, entomologa in agrokemikarja. V ptujskem okraju bi potrebovali še najmanj 40 kmetijskih strokovnjakov, da bi izpopolnili delov-

na mesta pa občinah in Kmetijskih zadrugah. Delo podružnice je bilo minulo leto dokaj živahno. Kmetijski strokovnjaki so razpravljali na društvenih sestankih o sodelovanju pri gospodarskih tečajih, o obnovi sadjarstva in vinogradništva, o zaščiti rastlin, o kmetijski izobrazbi in ljudskih šolah, o zimskih kmetijskih tečajih in raznih drugih važnih vprašanjih. Delo po sekcijah se v podružnici ni najbolj obneslo, večjo razgibanost pa so pokazale letošnji čas pri pripravah za kmetijsko razstavo v Ptuj. Dejavnost društva bi bila še večja, če bi imela podružnica svoje prostore, kjer bi imela knjižnico in v katerih bi lahko prirejala razne seminarje in predavanja. —mr

NEKAJ KRATKIH

Ali so kmetijski tehniki v zadrugah smotno zaposleni?

Z omejenim vprašanjem se je precej ukvarjalo tudi vodstvo Zadrugne zveze v Celju. V eni najvažnejših kmetijskih zadrug, ki ima zaposlene 4 kmetij-

Iz problematike kmetijskega šolstva na Gorškem

Tajništvo za prosveto in kulturo pri OLO v Novi Gorici proučuje načrt o zgraditvi novega poslopja za kmetijsko šolo v Ložah pri Vipavi. Grad v Ložah je namreč postal pretesen, ker je v njem poleg šestih stanovanj tudi upra-

Iz Gorških Brd: Vinogradnik pripravlja kolje za vinograd

ške tehnike, so ugotovili, da so le-ti premalo zavzeti s strokovnim delom na svojem področju. Vodstvo zadrug jih je obremenjevalo z raznimi, celo nekmetijskimi deli, kot je na primer pisarniško delo. V omejenih zadrugah imajo strokovnjaka za sadjarstvo (kmetijski tehnik) in specializirani po proizvodnih vejah, vendar je bil sadjarski odsek pri zadrugah neaktiven. *K.*

Rajonizacija zemljišč v gorškem okraju

V gorškem okraju bodo začeli letos z rajonizacijo zemljišč, da bi uvedli enotne kulture na zemljiščih, ki najbolje ustrezajo. Z rajonizacijo bodo začeli najprej v Vipavski dolini, pozneje pa tudi v Brdih in Kanalski dolini. Za rajonizacijo v Vipavski dolini so pristojni republiški organi odobrili 5 milijonov dinarjev, ki pa so namenjeni tudi za finansiranje enakih del v krškem in mariborskem okraju. Z rajonizacijo površin in prilagoditvijo kultur najbolj ustreznim zemljiščem upajo, da se bo proizvodnja v kmetijstvu v gorškem okraju v prihodnjih desetih do petnajstih letih povečala za 20 do 25 odstotkov. *M. D.*

va šole in kmetijskega posestva, dalje internat, jedilnica in ostali potrebni prostori za učence in uslužbence. Ko bo izdelan predračun stroškov se bodo odločili ali naj preuredijo grad, ali pa zgradijo novo šolsko poslopje. Adaptacija grada bi stala približno 30 milijonov dinarjev. Za tolminsko kmetijsko področje, kjer je najvažnejša panoga živinoreja, bodo verjetno še letos osnovali kmetijsko šolo v Kobariidu. *M. D.*

Gojitev topolov je zelo rentabilna

Dajejo nam mnogo lesa in varujejo kmetijske kulture

Zadnja leta se tudi Jugoslavija s hitrimi koraki uvršča med tiste države, kjer se spoznal velika vrednost gojitve topolov. To spoznanje je zlasti pridrlo, ko smo bili pred leti primorani postopno omejevati sečnje in jo spraviti vsaj na naravnim prirastkom lesa. Tako smo se tudi pri nas začeli ozirati po hitro rastočih vrstah listavcev, med katerimi zavzema topol prvo mesto, saj daje štiri do šestkrat, v posebno ugodnih primerih pa tudi osmkrat večji prirastek, kakor naše navadne drevesne vrste. Široko gojitev topolov nam rekuje tudi okolnost, da naše potrebe po lesu zlasti za predelavo v lesno in celulozo naglo naraščajo, medtem ko moramo zaradi varstva gozdov sečnje omejevati. Topolov les nam lahko nadomesti predvsem smrekovino, kjer je položaj najbolj kritičen, kajti topolov les lahko s pridom porabimo enako v proizvodnji celuloze in papirja, kakor tudi v druge namene: v stavbarstvu, za žagarsko obdelavo, za izdelavo furnirja, vezanih plošč, zabojev in lesne galanterije.

Tovarna vžigalica »Drava« v Ostjeku je prva pri nas začela uporabljati topolovino v proizvodnji vžigalnic in zdaj sama potrebuje na leto že okrog 8000 kubikov tega lesa. Tudi naše tovarne celuloze že uporabljajo topolov les, prav tako naša industrija vezanih plošč, furnirja itd.

Gibanje za gojitev topolov se je pri nas začelo šele pred leti. Lani v septembru je Zveza gozdarskih društev Jugoslavije priredila široko posvetovanje o gojitvi topolov v Sremskih Karlovcih, ki je trajalo dva dni in se ga je udeležilo 120 strokovnjakov iz vse države. Konec preteklega meseca pa je bila na posebni konferenci v Beogradu po vzoru drugih držav ustanovljena jugoslovanska nacionalna komisija za topole pri Zvezi kme-

tijskih zbornic. Kakšen pomen pripisuje Zvezni izvršni svet temu vprašanju, nam kaže sodelovanje člana Izvršnega sveta Slavka Komarja na tem posvetovanju v Beogradu. Nova nacionalna komisija za topole, v kateri predsedstvo je bil izvoljen tudi znani slovenski propagator za gojitev topolov ing. Vladislav Beltram, si je postavila nalogo, pospeševati gojitev topolov in racionalno izkoriščanje topolovega lesa, poskrbeti, da se zagotove kvalitetne topolove sadike ter izposlovati popis vseh zemljišč, ki pridejo v poštev za gojitev topolov.

Vrednost topola smo v naši državi razmeroma pozno spoznali. V Franciji, Nizozemski, Belgiji ali Italiji se je zaradi naglega širjenja topolov pokrajinska silka in nekaj desetletjih do cela spremenila. Kamor sega oko, povsod vidiš danes topole, tako ob rekah in potokih, pa tudi sredi polja v ozkih pasovih kot zaščita pred vetrom. Ne smemo pa misliti, da so ti nasadi delo gozdarjev. Glavni proizvajalec topolovega lesa je v teh deželah kmet, tudi najmanjši, ki je sposoben, da mu nudi topol največ lesa in največjo rentabilnost, hkrati pa bistveno ne ovira kmetijskih kultur, ker daje malo senec in po vrhu se varuje kulture pred vetrom, les pa vselej lahko dobro prodaja.

Da topolovina tudi pri nas dobiva priznanje in vrednost, nam priča na primer okolnost, da krije danes industrija celuloze v Sloveniji eno petino svoje potrebe celuloznega lesa s topolovino in bo leta 1961 potrebovala nad 100.000 kubikov topolovega celuloznega lesa. V Sremski Mitrovici nameravajo zgraditi posebno tovarno celuloze, ki bo predelovala gojiti topolovino. Tudi lesna predelovalna industrija Slovenije uporablja čedalje več topolovega lesa, zlasti za luščenje, kakor tovarna furnirja v Bodovljah

pri Skoflji Loki. Le počasi pa prodira spoznanje v naše vase, čeprav je prav naš kmet tisti, ki lahko največ pripomore k širjenju topola, in to v svojem lastnem interesu.

Topol najbolj uspeva ob tekoči vodi na globoki in na sveži zemlji, medtem ko stalna močvirnata zemljišča ali zemljišča s težko glinasto in

Ta topol je star 27 let in je debel 80 cm. Raste ob Dravi pri Veliki Nedelji

suho zemljo niso primerna. Ob Dravi, Savi in Muri, kjer so poplavna področja neprimerna za kmetijske kulture, pa tudi ob robu drugih rek in potokov, se posebno izplača gojiti topol, enako pa tudi ob cestah, železnicah, travnikih in na odprtem polju

Koristne zanimivosti

KDAJ IN KJE SO NASLI PRVI KROMPIR?

Leta 1537 je nekoli španski osvajalec iskal s svojimi odredom po naseljih Inkov na pogorju Andi zlato. Na pohodu je odredu zmanjkalo kranec. Od prebivalstva je ni mogel dobiti, ker je bežalo pred njim v težko dostopne kraje in jemalo hrano s seboj. Lačni vojaki pa so imeli srečo: v neki kolibi so našli majhne gomolje vijoličasto-rdeče barve. Skrajša se ni mogel udomaćiti kot živilo. Gojili so ga le zaradi cvetja. Pozneje je postal krompir poslastica plemiških družin, v drugi polovici osemnajstega stoletja pa se je razširil po velikem delu Evrope kot ljudsko živilo.

Odkrije krompirja je pomnilo za Evropo in za ves ostali svet več kakor vsa zlata in drago blago, ki so ga španci naropali v Južni Ameriki. Krompir in koruza, ki prav tako izvira iz Amerike, sta se kot kulturni rastlini udomaćili po vsem svetu. Teško si je zamisliti, kaj bi bilo danes na ljudsko prehrano, če ne bi bilo krompirja.

KROMPIR IN PAPIKA KENAVADNE VELIKOSTI

Kmet Vasil Mokanski iz Berova v Makedoniji je lani s pomočjo agrotehničnih ukrepov pridelal na svoji njivi nenavadno debel krompir. Nekateri sodežajo so celo preseli teže enega kilograma. Kmet Čuslav Stanislavljevič iz vasi Donji Ljubeti pri Aleksincu pa je vzgojil paprike, ki so bile težke po četrtilogramu in dolge po 25 cm.

OLJE IZ GROZDNIH PEČKA

Refinerija olja Unilever na Dunaju izdeluje dobro jedilno olje iz grozdnih pečk. Strokovnjaki pravijo, da se to olje ne razlikuje od jedilnega olja drugih oljnic.

MILIJONSKA ŠKODA ZARADI OGRČAVOSTI

Ogrčavost goveje živine, ki je razširjena po vsem svetu, napravi tudi v Sloveniji vsako leto skoraj sto milijonov škoda zaradi izgube mesa, mleka in pokodovanih kož. Ogrčavost povzroča veliki in mali goveji obad. Muha leže jajčeca na dlako goveje. Ličinke predrejo kožo in pridejo do živca, nato v hrbtnico in se v tkivu hrbtnice množijo dalje razvijajo. Po devetih do enajstih mesecih se prerinejo skozi kanal v hrbtnicnem vretencu in se naselijo v podkožju hrbta. Ličinke preluknjajo kožo in na koncu razvoja padejo skozi luknjico na tla. Na Škotskem so l. 1917 ogrotili okrog 20 % ogrčavih živin, v Švici 65 %, po šestih letih zatiranja pa imajo tam še 42 % goved bolnih. V Franciji so v istem razdobju dosegli, da se je odstotek ogrčavih živin zmanjšal od 53 na 32%; pri nas pa smo v devetih letih smotnega zatiranja boleznih zmanjšali delež ogrčavih živin od 50 na 30%. Vsako leto se številno izvečenih ličink pveča, tako je bilo l. 1945 izvečenih 21.000 ličink, 1954 pa že 96.900.

PROBLEMI MLEKARSTVA NA CERKLJANSKEM

Stare nehigienične mlekarne še vedno delujejo

nova mlekarica pa je premalo izkoriščena

V Cerknem so pred štirimi leti na pobudo tedanjega OLO Idrja zgradili moderen mlekarški obrat z dnevno zmogljivostjo 5000 litrov mleka, kjer naj bi pasterezirali in predelovali mleko namesto v zastarelih in nehigieničnih vaških mlekarnicah. Z zgraditvijo tega obrata se je začelo dejansko na Tolminkem načrtno reševati vprašanje moderne industrijske predelave mleka. Mlekarne za kobariško in bovško področje, tolminsko in delno kanalsko občino ter slednjice moderen mlekarški obrat za področje Idrje in v bližnjega zaledja bodo zgradili postopoma v prihodnjih letih skladno z razpoložljivimi gnotnimi sredstvi. Sitrarna v Kobariidu, ki bo ena največjih v Sloveniji, bo začela bržčas obratovati še letos.

Sedaj gre za to, da je treba tem novim obratom omogočiti obratovanje in izkoriščanje celotnih zmogljivosti. Vaške mlekarne, ki zaradi svoje že tolikokrat ugotovljene zastarelosti,

premajhne higijene in primitivnega načina dela nedvomno že zdavnaj ne ustrezajo več zahtevam in načelom sodobnega mlekarstva, bi bilo treba zapreti. Bile so pač izhod v sili, da nam ni propadalo mleko.

Nova mlekarica v Cerknem je že dokazala svojo življensko sposobnost, treba bo le še nekaj izboljšav organizacijsko-tehnične značaja, da bo njeno delo še uspešnejše. Nastajajo pa težave zaradi premajhnega dovoza mleka, ker približno polovica od 32 mlekaric na Cerkljanskem področju še vedno dela po starim. Tako zmogljivosti mlekarne ne morejo biti v celoti izkoriščene. Vodstva teh mlekarne je treba opozoriti, da nadaljnje obratovanje le-teh škoduje samim kmetovalcem, ki imajo tako manjše dohodka od mlekarstva. Če pa tudi gospodarska računica ne bi zalegala, tedaj bo treba preiti k administrativnim ukrepom. *M. D.*

NA POL POTA

Sedemnajsto zasedanje Skrbniškega sveta OZN je sredi dela. Glavne točke dnevnega reda se nanašajo na proučevanje poročil o nekaterih afriških področjih pod skrbništvom. Gre za Ruando-Urundi, Togo, Kamerun in Tanganjiko. Analize dosedanjega dela Skrbniškega sveta in dežel, ki imajo v rokah upravno oblast na posameznih področjih, kažejo, da se celotna vprašanja, povezana s skrbništvom, razvijajo in da stvar počasi napreduje. Na drugi strani tehtnice pa so pripombe, ki pričajo, da v minulih letih niso storili vsega, kar bi lahko in kar je bilo potrebno, namreč primerne, da v posameznih primerih niso našli najboljšega izhoda.

Letošnjo pomlad naj bi imeli na področju Toga (pod angliško upravo) plebiscit — prvi v zgodovini skrbniškega sistema OZN. Prebivalstvo naj odloči, ali se bo to področje priključilo sosednji Zlati obali (ki naj bi, sodeč po angleških izjavah, prihodnje leto postala neodvisna), ali pa bo ostalo vse pri starem. Takšna alternativa ni upoštevala širšega vidika bodočnosti Toga. Druga področja te dežele so namreč pod francosko upravo. Uveljavljajo se želje in organizirana gibanja, da bi oba dela ozemlja združili. Plebiscit pa ne omogoča, da bi to upoštevali. Ker o se kaže, da je tudi Francija pripravljena »opravišati za našvet prebivalstvo«, bi nudil plebiscit s širšimi možnostmi glede opredelitve bolj realno sliko želja prebivalcev. Tako je to vprašanje urejeno samo delno.

Težnja, da bi povežali posamezna področja pod skrbništvom z deželami, tako ali drugače povezanimi z državo, ki ima v rokah upravno oblast, v primeru Toga ni osamljen pojav. Nekateri so že predlagali, naj bi del Kameruna pod angliško upravo priključili Nigeriji. Za zdaj je res ostalo samo pri predlogu, kajti odposlanstvo Skrbniškega sveta, ki je bilo decembra v Kamerunu, je priporočilo, naj »ne bi sprejeli prenatrženega sklepa«. Toda kot

pojav tudi ta predlog priča o željah, ki glede na cilje skrbniškega sistema OZN nimajo zadostnega opravičila.

Posebno vprašanje je določitev časa, v katerem naj bi področje pod skrbništvom dobilo neodvisnost. Določeni so že orientacijski roki 20 let (razen za Somalijo, ki naj bi postala neodvisna leta 1960), končne termine pa naj bi določili pozneje, ko se bodo ta področja doignila na primerno gospodarsko in družbeno raven, da bo to moč storiti. Če pomislimo, da je med osmimi afriškimi področji pod skrbništvom OZN sedem nemških kolonij izpred prve svetovne vojne, se ne moremo znebiti otisa, da to zavlačevanje ni upravičeno, zlasti ne zdaj, ko so večje možnosti glede hitrejšega napredka.

Vzlic ugotovitvi, da so bili na afriških področjih pod skrbništvom doseženi nekateri uspehi, še zmeraj drži, da je vse to še premalo, da v dosedanjem delu za napredek teh področij niso izražene možnosti naših časov. Zelje afriških narodov se ujemajo s težnjami, izraženimi po vsem svetu, namreč s težnjami po svobodi, neodvisnosti in napredku. Dosegli uspehi na področjih pod skrbništvom ne ustrezajo tempu razvoja, ki je zdaj možen in nujen.

M. B.

Makarios vztraja pri svojih zahtevah

London, 7. marca (Tanjug). — Vodja gibanja za priključitev Cipra h Grčiji Makarios je izjavil dopisniku »News Chronicle«, da mora Velika Britanija, če želi obnoviti pogajanja, privoliti v vse tri zahteve, zavoljo katerih je prišlo do prekinitve pogajanj — v amnestijo, ciprsko nadzorstvo nad policijo in v grško večino v ciprskem parlamentu. Makarios je obdolžil Veliko Britanijo, da je kriva neredov na Cipru. Čeprav so razgovori o ureditvi ciprskega problema obtičali na mrtvi točki, je Makarios izrazil pripravljenost, sestati se z lordom Radcliffom, če bo ta prisel na Ciper kot vodja britanske komisije za ustavna vprašanja.

Priprave na obisk sovjetskih državnikov v Angliji

London, 7. marca (Tanjug). — Sovjetski veleposlanik v Veliki Britaniji Malik se je danes popoldne sestel z ministrom Readingom. Razgovorjalo sta se o obisku Bulganina in Hruščeva v Veliki Britaniji, ki je napovedan za prihodnji mesec. Načrt za program obiska je izdelal poseben odbor pod vodstvom lorda Readinga in je bil pred dvema tednoma predložen sovjetski vladi.

Maroški protest v Madridu

zaradi zadnjih pokolov Maročanov v španskem delu dežele

Pariz, 7. marca (Tanjug). — Maroška vlada je danes sklenila ostro protestirati pri španski vladi proti »surovim napadom« na Maročane v Tetuanu, Maršuu in Elkebiru v španski coni Maroka, kjer je bilo med nedavnimi demonstracijami ubitih in ranjenih okrog 150 ljudi. Maroška vlada bo zahtevala tudi neposredna maroško-španska pogajanja o združitvi Maroka.

V uradnem poročilu madridske vlade pa je poudarjeno, da so »krvavih neredov« v Tetuanu in drugih mestih Španske Maroka krive maroške politične organizacije. Španija je razen tega izrazila »skrajne pridržke« nasproti nedavnemu francosko-maroškem sporazumu o neodvisnosti dežele in poudarila, da je španska cona »izven teh sklepov«. »Morebitni začetek maroško-španske pogajanja bi prišel v poštev šele, ko bodo vse določbe francosko-maroškega sporazuma popolnoma uveljavljene«, poudarjajo v madridskih uradnih krogih.

V pariških političnih krogih

danes ne izključujejo možnosti, da bo prišlo do poslabšanja odnosov med Parizom in Madridom zavoljo maroškega problema. Francoska vlada je namreč pripravljena podpreti maroško zahtevo po združitvi dežele. Fran-

Nov incident pri Gazi

Jeruzalem, 7. marca. (Reuter). Izraelski vojaški predstavnik je sporočil, da so Egipčani danes na področju Gaze streljali na izraelske položaje. Izraelci so na ogenj odgovorili. Predstavnik je izjavil, da na izraelski strani ni bilo izgub.

PODROBNOSTI AMERIŠKEGA ODGOVORA NA DRUGO BULGANINOV PISMO

Eisenhower za kombinacijo predlogov ZDA in SZ o kontroli oboroževanja

Washington, 7. marca. — Kakor smo že poročali, je predsednik Eisenhower odgovoril zdaj na drugo pismo predsednika sovjetske vlade Bulganina. Njegov odgovor je medtem prispel v Moskvo in je bil snoči tudi uradno objavljen. Zdaj povzamemo iz njega nekoliko daljši izvleček. Predsednik ZDA Eisenhower je v svojem pismu izrazil prepričanje, da bi privolitev v ameriški predlog o letalski kontroli razorožitve, ki bi bila kombinirana s sovjetskim predlogom o posebnih ekipah za nadzorstvo na kopnem, dejansko privedla do zmanjšanja nevarnosti nenadnega napada, zmanjšala napetost in povečala upanje v trajni mir. Eisenhower pripominja, da so ZDA trdno sklenile doseči te cilje in da bo ameriški predstavnik v ožjem odboru razorožitvenih komisij OZN pripravil priprave k programu za doseg te ciljev.

»Po mojem mnenju,« pravi Eisenhower, »morajo biti naši na-

pori posebej usmerjeni na to, da bi dosegli kontrolo nad atomsko nevarnostjo. Kot važen korak v

tej smeri, če bi sistem nadzorstva na kopnem in v zraku zadovoljivo deloval, bi bile ZDA pripravljene v sodelovanju z drugimi narodi proučiti vse ustrezne varnostne ukrepe, da bodoče proizvodnje atomskih snovi v kateremkoli delu sveta ne bi mogli več uporabljati za povečanje rezerv atomskega orožja.

Eisenhower meni, da bi lahko s tem kombinirali tudi njegov predlog, sprožen v decembru 1953, da bi iz razpoložljivih rezerv uranih in jedrskih snovi zdaj začeli ali nadaljevali dati prispevke mednarodni atomski agenciji. Če bi te ukrepe pravilno uveljavili, bi spremeniili sedanjo nevarnost po stalnem kopičenju atomskega orožja, ki visi nad svetom. Eisenhower izraža upanje, da bo na koncu vsa proizvodnja atomskih snovi vsega sveta namenjena izključno miroljubnim namenom. Eisenhower sprejema Bulganinovo gledišče, da se je moč ogniti mednarodni kontroli, meni pa, da tveganje, ki bi ga vseboval neuspeh naporov za ustvaritev kontrolnega sistema, naravnost narekuje imperativno potrebo po odpravi omenjenih težav ter po uspešni kontroli.

Eisenhower je prepričan, da bi lahko ta cilj dosegli, če bi se na obeh straneh res potrudili. Na splošno, pravi Eisenhower v pismu, imam občutek, da je treba predvsem težiti za razorožitvijo, čeprav ne izključno, prej z omejevanjem oboroževanja, kakor z zmanjševanjem vojaških kontingentov. Eisenhower meni, da je prvo mnogo lažje nadzorovati, urejati in kontrolirati kakor drugo. Ta čas bo morda težko doseči sporazum glede znižanja splošne ravni oboroženih sil, pač pa bo nemara zdaj moč doseči sporazum o ukrepih, ki bi vplivali na stabilizacijo in bi se ob ustreznem poročilu nanašali na kontrolo in omejevanje glavnih tipov orožja.

Ti ukrepi bi bili po mnenju ameriškega predsednika bistven del širokega sistema za zagotovitev varnosti sodelujočih držav. Če bi ZDA in ZSSR kakor tudi ostale članice ožjega odbora razorožitvene komisije OZN dosegle temeljni sporazum, bi se tudi druge dežele hotele pridružiti tistemu, kar bi smatralo za razvoj dogodkov, ugoden za mir na svetu. »V začetni fazi priprav na takšen program,« pravi Eisenhower, »bi imele ZDA in ZSSR zelo močno vojsko, včevši atomsko orožje. Želim jasno izjaviti, da si bomo, kar se tiče ZDA, prizadevali obdržati to silo ne v agresivne in tudi ne v ozke nacionalne namene, marveč kot prispevek k stabilnosti na svetu v tem prehodnem obdobju.«

Eisenhower izraža zadovoljstvo, da posveča ministrski predstavnik Bulganin temu vprašanju veliko pozornost, in poudarja, da je cilj ZDA slej ko prej doseči priveren in trajen mir. Eisenhower izraža upanje, da bo bližnji sestanek ožjega odbora razorožitvene komisije dosegel v tej smeri napredek. »Na splošno,« pravi Eisenhower na koncu svojega odgovora, »ostane moje stališče takšno, kakršno sem pojasnil v svojem prvem odgovoru, prizadeval pa si bom še nadalje proučevati to vprašanje, da bi se prepričal, ali je kaj upanja, da bi med nami napravili kakve nove koristne korake. Morda se bom pozneje spet obrnil na Vas v zvezi s tem vprašanjem.«

Pineau o koeksistenci na konferenci SEATO v Karačiju

Karači, 7. marca (AFP). Na današnji dopoldanski seji so zunanji ministri dežel SEATO obravnavali poročilo Stalnega sveta. V razpravi je francoski zunanji

minister sprožil nekaj predlogov glede utrditve gospodarskih stikov med članicami pakta. Pineau je rekel, da obdobje agresij pripada minulosti in da človeštvo stopa v obdobje koeksistence.

Filipinski minister Garcia je predlagal, naj bi pri SEATO ustanovili stalni gospodarski odbor. Pakistanski minister je govoril o kašmirskem problemu. Večina ministrov je izrazila mnenje, naj bi to vprašanje uredili v okviru OZN.

Snoči so sklenili, da bo SEATO podprla zahtevo Pakistana o posebni resoluciji OZN glede kašmirskega vprašanja, po kateri naj bi v Kašmiru razpisali plebiscit.

Zunanji ministri so sprejeli tudi resolucijo, po kateri naj bi spor med Pakistanom in Afganistanom glede Paktunistana poravnal vojaški preiskovalni odbor SEATO.

Na današnjem sestanku zunanjih ministrov pakta SEATO so se sporazumeli o ustanovitvi stalnega tajništva te organizacije s sedežem v Bangkoku.

Na današnjem kosilu z ameriškim zunanjim ministrom Dullesom je francoski zunanji minister Pineau razložil splošno smer francoske politike. Ob tej priložnosti je izrazil zadovoljstvo, ker je predsednik sovjetske vlade ugodno sprejel poslednje pismo predsednika Eisenhowerja. Sodi, da je francoski zunanji minister ob tej priložnosti razložil francosko gledišče glede vprašanj Južne Afrike, Srednjega vzhoda in Južnovzhodne Azije. Francoski in ameriški zunanji ministri se bosta drevi in jutri vnovič sestala, da bi izmenjala misli o raznih vprašanih mednarodnega pomena.

EDEN O AMERIŠKIH OPORIŠČIH V ANGLIJI

London, 7. marca. (Tanjug). Predsednik britanske vlade Eden je izjavil v Spodnji zbornici, da se Velika Britanija v celoti strinja z vlado ZDA glede vzdrževanja ameriških letalskih oporišč v Britaniji. Dejal je, da bodo ameriške letalske sile uživale gostoljubje Velike Britanije vse do tle, dokler bodo del obrambe »svobodnega sveta«.

Pomoč RK Vzhodne Nemčije

Beograd, 7. marca (Tanjug). — Rdeči križ Demokratične republike Nemčije je obvestil naš RK, da bo poslal družinam nezgodečih med vremenskiimi negodami okrog milijon din in določeno količino sanitetnih potrebščin.

DANES ALŽIRSKA DEBATA V FRANCOŠKI POSLANSKI ZBORNICI

Opozicija se otepa odgovornosti za ureditev alžirskega vprašanja

Pariz, 7. marca (Tanjug). Člani koalicijske vlade Republikanske fronte so danes pooblastili predsednika Guya Molleta, naj ob debati o vladni zahtevi po posebnih pooblastilih ministru-rezidentu v Alžiru sproži vprašanje zaupnice vladi. Parlamentarna debata o tej vladni zahtevi se bo začela jutri, in tu pričakujejo, da bo uspešno zaključena že v soboto z izglasovanjem zaupnice vladi.

Današnji sklep vlade je sledil sinočnjemu obotavljanju 35 predstavnikov vseh strank v parlamentarnem odboru za notranje zadeve, da bi potrdili ta vladni načrt. Za vladne zahteve je glasovalo v komisiji samo 16 članov, v glavnem socialisti. Velika skupina ljudskih republikancev se je

vzdržala glasovanja, vtem ko komunistični in poujadistični poslanci iz različnih razlogov niso glasovali.

Vladne zahteve se nanašajo predvsem na gospodarske, socialne in vojaške ukrepe ministra Lacosta, da bi dosegel ureditev razmer v Alžiru in potem razpisal splošne svobodne volitve. Predsednik vlade se je včeraj posvetoval tudi z vsemi voditelji parlamentarnih skupin. Glavna nevarnost grozi vladi v bližnji debati v obliki velikih abstinenec in s tem možnosti, da bi sprejeli vladne ukrepe z malenkostno večino, nesorazmerno glede na pomen alžirskega vprašanja. Zato razlagajo francoski politični krogi sklep o vprašanju zaupnice izključno kot željo vlade, da prisili vse parlamentarne skupine, da bi prevzele odgovornosti, ki jim jih nalaga kriza v Alžiru.

V parlamentarnih krogih danes tudi poudarjajo, da je prišlo do takega obotavljanja v opozicijskih strankah predvsem zaradi velikih trenj med razcepljeno opozicijo in vlado. Gledišča komunistov in ljudskih republikan-

cev na desnem in levem krilu opozicije bodo vsakakor odločilna za uspeh vlade, da bi dobila v zbornici večjo podporo kakor v njenem odboru. Vtem ko pa se ljudski republikanci vzdržujejo podpore vladi v glavnem iz strahu, da bi široke gospodarske pravice ministra-rezidenta v Alžiru povzročile motnje v državnih financah, odklanjajo komunisti podporo vladi, češ da bi morala predvsem pripoznati obstoj alžirskega naroda.

Politični krogi menijo, da je Mollet v prvi rundi alžirske debate spretno zmagal, da pa neugodni položaj opozicije, ki nudi vladi izredne parlamentarne prednosti, ni da bi moral hkrati pomeniti tudi uspeh v obravnavanju alžirskega vprašanja.

Z VSEH STRANI SVETA

PROTEST ZARADI AMERIŠKIH BALONOV

Stockholm, 7. marca. (AFP). Švedska vlada bo protestirala pri vladi ZDA zaradi ameriških meteoroloških balonov, ki se pojavljajo nad njenim ozemljem. Na švedskem ozemlju je namreč pristal ameriški balon z letalskega oporišča v Gardemenu na Oslu. Strokovnjaki, ki so ta balon raziskali, so ugotovili, da je bil opremljen z radarjem in fotoaparatom. Zaradi tega smatrajo spuščanje takšnih balonov nad tuje dežele po mednarodnih konvencijah za nedopustno.

ZAHODNA NEMCIJA PREDLOG O POMOČI ZAOSTALIM DEŽELAM

Bonn, 7. marca. (Tanjug). Socialno-demokratska stranka je zahtevala od Zveznega zbora, naj Zahodna Nemčija letno prispeva 50 milijonov mark v pomoč gospodarsko zaostalim deželam. Dali naj bi jo obliki dolgoročnih kreditov, izmenjave profesorjev, šolanja študentov na fakultetah Zvezne republike in pošiljanja zahodnonemških tehničnih strokovnjakov v zaostale dežele Azije in Afrike.

IZRAELSKA LETALA NAD EGIPTOM

Kairo, 7. marca. (AP). Včeraj je več izraelskih letal preletelo področje Gaze. Letala so se morala spričo protiletalskega ognja vrniti v Izrael. Egipci je baje zaradi tega incidenta protestirali pri egipčansko-izraelski komisiji.

ATENTAT NA ŠPANSKI KONZULAT V CASABLANCI

Casablanca, 7. marca. (Reuter). Sinoči je bila vržena bomba na španski konzulat v Casablanci. Poslopje je bilo le neznatno poškodovano.

JORDANIJA PREKLIČI KAZNI DEZERTERJEV IZ ARABSKE LEGIJE

Aman, 7. marca. (AFP). Jordanski obrambni minister je razveljavil kazni, ki jo je izrekel nekdanji poveljnik Arabske legije Gluhb paša nad devetotricu pripadnikov Arabske legije, ki niso hoteli izpolnjevati njegovih ukazov in so ob nedavnih nemirih v Jordanu pobegnili v Sirijo. Predsednik jordanske vlade Samuel el Rifaj je dalje prepovedal oddaje radijske postaje »Glas Aman«, ki je baje objavljala proti arabska poročila in komentarje.

IZRAEL ODKLONJENA NEZAUPTNA VLADI

Jeruzalem, 7. marca. (AFP). Parlament je z 66 proti 13 glasovom ob 14 vzdržanih zavrnil resolucijo, ki izraža nezauptnico vladi. Ta resolucija, ki jo je predložila skrajna nacionalistična opozicija, graja delo vlade in njeno »pasivnost« nasproti napadam arabskih dežel.

JAPONSKA NESREČA V RUDNIKU

Tokio, 7. marca. (AFP). V nekem rudniku na področju Fukušime je sinoči nastala nesreča, spričo katere je izgubilo

življenje 14 japonskih rudarjev. Nesreča je nastala zaradi okvare na ventilacijskih napravah.

AVSTRALIJA CIKLOM V QUEENSLANDU

Brisbane, 7. marca. (Reuter). Pokrajino Queensland v Avstraliji je zajel izredno hud ciklon, ki je v mestih Townsville, Brisbane, Maku in Carnsu odkrival strehe, izdiral drevesa in odnašal verande izpred hiš.

ARGENTINA EPIDEMIJA OTROŠKE PARALIZE

Washington, 7. marca. (Reuter). V Argentini je izbruhnila huda epidemija otroške paralize. Od 21. januarja do danes so zaznavali 800 primerov teh obolenj. Najbolj je prizadet Buenos Aires. V Argentino so doslej poslali z letali 21 jeklenih spljuče za zdravljenje najhujših primerov.

ZSSR DIAMANTNA LEŽIŠČA V SEVERNI SIBIRIJI

Moskva, 7. marca. (ASS). Minister Antropov je objavil, da so v Severni Sibiriji odkrili bogata ležišča diamantov, spodobna slovitem diamantnim poljem v Južni Afriki. Dejal je, da je to odkritje za ZSSR velikanskega pomena; diamante bodo uporabljali v industriji in prodajali v tujini in si tako zagotovili nov vir dohodkov za povečanje deviznih sredstev SZ.

Z OBČINSKE KONFERENCE SOCIALISTIČNE ZVEZE V METLIKI

»Zdaj je potrebna široka aktivizacija Socialistične zveze«

»Ko zaključujem svoje poročilo, v katero sem skušal zajeti današnjo stvarnost tako kot je, brez olepsavanja, sem hotel s tem pokazati, kakšni so problemi našega komunalnega sistema, kjer so doma vse možnosti družbenega upravljanja širokih ljudskih množic. Nove obline in okrajši so začeli delati, temeljni komu-

nalnega sistema so postavljeni v okviru novih politično-gospodarskih enot. Potrebna je samo široka aktivizacija Socialistične zveze in njenih množičnih organizacij, kar naj bi prav današnja občinska konferenca povečala. Tako je zaključil občinsko konferenco SZDL v Metliki predsednik iniciativnega odbora tovariš Ivan Urh.

Koncert pevskega zbora »Svoboda II Trbovlje«

V soboto, dne 3. marca je imel v Trbovljah pevski zbor Svoboda II koncert. Zbor vodi nadzve prizadeven ter vnet ljudsko-prosvetni delavec prof. Stane Ponikvar.

Koncertni spored je bil pester in skrbno sestavljen, po kvaliteti bogat, po zborovski tehniki pa dokaj zahteven. Na sporedu so bila sama novejša dela slovenskih skladateljev, tako Liparja, Simonitja (Jesen), Gobca, Lipovška (Oreh), Arnič (Pustna), Šegule (Jutro), Mihelčiča, Šivca, Ščekova, Srebotnjaka, Groebmanga in Prinčiča.

Zbor je po glasovih številčno ugodno porazdeljen ter ima dobre ahte, do primerne višine zvonke soprane in prav tako v višini prodorne base. Najšibkejša skupina, kar je bilo prav posebno čutili pri nastopu moškega zbora, so trenutno tenorji. V pogledu zvočne ubranosti je zbor svojstveno privlačen in to prav posebno na mestih tihega petja. V glasnem petju pa manjka zboru prave zvočne koncentracije; izstopanje posameznih glasov je bilo na teh mestih občutno. Zato bi bilo uместno, da taka mesta prilagodimo stopnji glasovne zmogljivosti zbora. — Ves občinski spored so peveci odpeeli brez not in to s precejšnjo samozavestjo in sigurnostjo. Taka prizadevnost je vredna vse pohvale.

M-8

Iz Semiča v Beli krajini

50 deklet iz semiške občine je pred dnevi zaključilo dvainpolmesečni gospodarsko-izobraževalni tečaj, ki so ga s pomočjo odborov množičnih organizacij organizirali semiški prosvetni delavci. Dekleta so dobila dober kos znanja iz gospodarstva, predvsem iz hrane, slovoja, ročnih del, kuje in pripravljavanja zdrave, okusne domače hrane. Ves čas tečaja so poživljeno hodile dvakrat na teden k učnim uram in praktičnemu delu, čeprav je bila več tednov huda zima. Tečaj je vodila Franciška Flekova iz Vavpčje vasi.

»Sto minut zabave« v Mirni peči

Za prijetno presenečenje Mirnopolčanom so pred kratkim predstrelili članice vajejnega prosvetnega društva iz Novega mesta, ko so prikratk javno nastopili s svojim pevskim in tamburaškim zborom, recitacijami in zabavnimi točkami. Znanstvi so ugajali tamburaši, ki so v zadnjem letu dosegli viden razvoj in se kar dobro igrajo, čeprav morajo pospešiti vajam veliko prostora. Privedite je začel vajenec Ivan Kranjc, predsednik društva, ki je povedal zbrani množici Mirnopolčanov, da hočejo poleg strokovnega dela v šoli pokazati tudi svojo skrb za kulturno izobraževanje. Da je bil njihov prvi javni nastop posvečen Mirni peči, dokazuje med drugim, da hočejo navzadi z večimi kraji občine seznanjati mladino med zabo in s kulturnimi prividnimi gostovat tam, kjer je sicer manj koncertov, iger in pod. privedite. Vajenci so nato dali na oder več kot 20 točk, ki so bolj ali manj vse uspeli. Novomeški vajenci bodo zdaj obiskali tudi druge dolnjske kraje.

Gospodinjstva razstava v Novem mestu

Danes popoldne ob 16. uri bode v prostorih Okrajnega gospodinjstvenega centra v Novem mestu odprta gospodinjstvena razstava, na kateri bo prikazana urediteljstva sodobne kuhinje. S praktičnimi nastopi in ponazorili sodobnih gospodinjstvenih pripomočkov bo Okrajni gospodinjstveni center opozoril na pomen pravilne prehrane in oblike dela v gospodinjstvu. REazstava bo odprta do 11. marca.

PONOVA UVEDBA ZAČASNO UKINJENIH VLAKOV

Od 10. marca dalje vozijo zopet dnevno redno naslednji, začasno ukinjeni potniški vlaki:

Vlak št.	Obhod začetne postaje	ob uri	Prihod v končno postajo	ob uri
9019 Pula	Zagreb gl. kol.	20.30	Zagreb gl. kol.	6.40
615 Ljubljana	Zagreb gl. kol.	9.00	Zagreb gl. kol.	13.30
620 Zagreb gl. kol.	Ljubljana	17.47	Ljubljana	22.00
624 Zagreb gl. kol.	Zidani most	23.15	Zidani most	1.28
532 Zidani most	Ljubljana	3.30	Ljubljana	5.20
632 Ljubljana	Postojna	10.45	Postojna	12.36
M610 Ljubljana	Postojna	9.20	Ljubljana	8.31
633 Postojna	Ljubljana	7.20	Ljubljana	14.57
M609 Postojna	Maribor	13.35	Maribor	19.03
M505/M506 Ljubljana	Ljubljana	16.25	Ljubljana	9.33
M503/M504 Maribor	Maribor	6.45	Maribor	13.33
516 Zidani most	Zidani most	10.54	Zidani most	11.00
525 Maribor	Kamnik mesto	8.20	Kamnik mesto	5.36
8312 Ljubljana	Kamnik mesto	4.27	Kamnik mesto	11.58
8316 Ljubljana	Ljubljana	11.00	Ljubljana	5.30
8311 Kamnik mesto	Ljubljana	7.47	Ljubljana	8.25
8315 Kamnik mesto	Pula	12.10	Pula	15.39
8453/8434 Ljubljana	Kočevo	12.20	Kočevo	15.18
M8413/M8416 Kočevo	Ljubljana	18.55	Ljubljana	20.75
M8411/M8412 Dobropolje	Ljubljana	16.10	Ljubljana	17.04
8336 Trebnje na Dol.	Sevnica	15.30	Trebnje na Dol.	16.35
8333 Sevnica	Trebnje na Dol.	12.00	Kakovce	13.37
7713 Maribor	Kakovce	19.05	Maribor	12.45
7718 Kakovce	Murska Sobota	19.05	Murska Sobota	21.40
7854 Ormož	Murska Sobota	12.22	Ormož	13.48
7837 Murska Sobota	Ormož	18.02	Ormož	19.35

Vlak 9020 (Zagreb gl. kol.—Ljubljana) vozi od 10. marca s postanki po vzornem redu. Kamnik mesto postaja in postajališča niso zaradi zopetne uvedbe vlaka 620 več potrebni.

Vlak 9019 vozi iz Pule prvič 11. marca.

Vlak 624 vozi iz Zagreba gl. kol. prvič 9. marca.

iz ZTP Ljubljana

SPORT IN TELESNA VZGOJA

XL DRŽAVNO SAHOVSKO PRVENSTVO ZAKLJUČENO

Gligorić obdržal prednost

Matanović in Ivkov na drugem oziroma tretjem mestu, Udovič ujel Miliča

Skopje, 7. marca. (Tanjug). Davi je bilo v Skoplju zadnje kolo XL sahovskega prvenstva FLR. Prva je bila končana partija Udovič—Gligorić remi je v 14. potezi in polurnem igranju. Nasprotnika sta igrala kraljevo indijko.

Djurašević—Karaklačić remi (španska partija). Karaklačić je v trdnjavski končnici hotel igrati na zmago in je forsiral svoje kmete na danskem krilu. Vse to grozje pa je Djurašević odbil in partija se je končala neodločeno v izenačenem položaju.

Trifunović—Čirić 1:0 (kontinua). Matanović—Pirc remi. Matanović je izbral v sicilijanki zelo ostro varianco in se pridiral s kraljevimi kmeti. Igral je na zmago, ker je medtem Gligorić z Udovičem z remiziral. Pirc je takoj izkoristil njegov napad in je postavil svojih trdnjav na b-linijo. Ker je prišel Matanović v nekoliko slabši položaj, je v 28. potezi ponudil remi, kar je Pirc sprejel.

V tem hipu je bil že znan novi prvak: Gligorić, ki je usel Matanoviču za pol točke.

Ivkov—Džaja 1:0 (francoska obramba). Džaja je razbil položaj belega na danskem krilu, s prodorom dame in trdnjave pa je prišel v boljši položaj. Ivkov je Ivkov z nepričakovano potezo kmeta na f-5 zagrožil z matom. Džaja je moral zamenjati vse težke figure in je z mat Ivkov osvojil kmeta. Džaja se je predal v 41. potezi.

Rabar—Marić remi (holandska partija). Marić je ostro napadal na kraljevem krilu in s sprostitvijo svoje dame dosegel boljši položaj. Podoba je bila, da bo Rabar partijo naglo izgubil, oba nasprotnika pa sta zašla v časovno stisko, ker sta morala v treh minutah napraviti 17 potez. Zatem sta naglo izmenjala figure in remi je bil sklenjen v 35. potezi, ko je imel Marić figuro za tri kmete.

Lukić—Sokolov remi (holandska partija—40 potez). Igrana je bila tipična varianta, v kateri nista imela oba nasprotnika nobenih posebnih možnosti. Lukić pa je zaostri položaj in krenil s kraljevimi kmeti v napad. Sokolov je našel najzastatnejšo obrambo, in je kljub kmetu manj remiziral.

Tomović—Milić 1:0 (holandska obramba). Milić je v nadaljevanju

prekinjene partije napravil še nekaj potez. Ker pa ni našel uspešne obrambe, se je po 45. potezi vdal. Tomović je imel 2 prosta kmeta več.

Matulović—Janišević 0:1. Matulović je bil ob prekinitvi v izgubljenem položaju in se je v nadaljevanju vdal, ker ni mogel preprečiti prodora črna kmeta.

Partija Jovanović—Tot je bila že drugič prekinjena v položaju, v katerem ima Jovanović malo več upanja na zmago. Končno se je partija le končala remi.

Razvrstitev po zadnjem kolu: Gligorić 14, Matanović 13,5, Ivkov 15, Milić, Udovič 11,5, Pirc 10,5, Sokolov, Lukić, Janišević 10, Marić, Trifunović 9,5, Matulović 9, Djurašević, Rabar, Karaklačić 9, Jovanović 8,5, Džaja 7,5, Tomović 6, Čirić, Tot 4,5.

SLABA IGRA

»Ljubljana« : »Zagreb« 2:4 (1:2)

Ljubljana, 7. marca. — Na stadionu »Ljubljana« v Siskii sta se danes popoldne pomerili v prijateljskem nogometnem dvoboju enajstorci »Zagreb« in »Ljubljana«. Zmagali so Zagrebčani z rezultatom 4:2 (2:1). Glavni delavec je bilo kakih 1500, sodil pa je Logar iz Ljubljane.

Streliči: Medved v 1. in 57. ter Benič v 33. in 64. za »Zagreb«, za domače pa Lukežič v 43. in 70. minuti.

»Zagreb«: Maček, Beseredi, Vidovič, Santeč (Rezar), Klaić, Joksimović, Martinko, Medved, Firm, Mantula, Benič.

»Ljubljana«: Benič (Zupančič), Okorn, Čretnik, Čebolin, Sočan, Gruden, Hacler (Eitring), Perharčič (Pirc), Dolenc, Lukežič, Valjavec (Soštar).

Domači so nesrečno začeli. Komaj so igralci krenili s srede igrišča, že je bil v dvoboju z Medvedom poskodovan vratar Benič, ki je zaradi tega zapustil igrišče. Igra se je nadaljevala tam, kjer je bila prekinjena; pred vrati »Ljubljane«. Nastala je gneča, žoga je potovala sem in tja, dokler ni Medved z močnim udarcem pod prečko presenetil začasnega vratarja Dolenca. Morda je ta začetni neuspeh omajal vrste domačih, ki tokrat niso zmogli igre, kot bi jo od njih pričakovali po nedeljski zmagi nad Odredom.

Na težkem igrišču so ubrali prav gotovo napačen način igre. S kratkimi pasovi in tehnično igro so hoteli prekositi nasprotnika, ki jih v tem brez dvoma prekaša. Razen tega so igrali v napadu preveč skozi notranji trikotnik, pa so bili sila negotovi, posebno pa rezervni vratar Zupančič. Zato je bil »Zagreb« brez večjega truda v premoči skoraj ves prvi del igre, plod te premoči pa je bil še drugi gol, ki ga je dosegel Benič. Le zadnjih pet minut so se Ljubljanci zavledli, da bi jim zmagala ali neodločeno rezultata proti članu prve lige — čeprav s spodnjega dela lestvice — prišla prav. Tako je Lukežič dve minuti pred kon-

cem polčasa izkoristil trenutno zmeho v sicer odlični obrambi Zagrebčanov in zmanjšal rezultat na 2:1.

Po odmoru se je nadaljevala predstava iz prvega polčasa. Tehnično mnogo boljši gostje so z ležerno igro odkrivali praznine v obrambi domačinov in zvišali rezultat na 3:1, nato na 4:1. Kazalo je, da bo »Ljubljana« še huje premagana. Vendar pa so gostje po četrtem голу nekoliko popustili in Lukežiču se je posrečilo isti podvig kot v prvem polčasu — znizati vodstvo gostov.

Gostje so se predstavili kot solidno moštvo, ki pa ni pokazalo vsega svojega znanja. V napadu neumorni Medved in spretni Benič, v krilski vrsti napremagljiva Klaić in Santeč ter Maček v vratih — ta zares zasluži svoje ime — so skupno z ostalimi celota, ki lahko premeta tudi mnogo boljše enajstorice, kot so bili Ljubljanci. Pri teh so igrali danes večinom povprečno, nekateri pa celo slabo. V obrambi sta spadala med slabe vratar Zupančič in srednji krilci Sočan, ki je igral predvsem takotično slabo. V napadu je bil edini mož na mestu strelce ob golov Lukežič, med slabe pa je spadal srednji napadalec Dolenc. Vsem pa je manjkalo borbivosti, s katero je včasih to moštvo doseglo že prave lepe uspehe.

Sodil je Logar iz Ljubljane zadovoljivo. S. Fugina

Učinkovit napad

Maribor, 7. marca. V prijateljski nogometni tekmi je Branik pred okrog 1000 gledalci premagal Tekstilca iz Vardolca z rezultatom 6:0. V današnji tekmi se je odlikoval učinkovit napad, prav tako pa je obramba z zanesljivostjo odbijala sicer nevarne napade gostov. Gole so dosegli: Hanž v 10. in 18. minuti, Plaznik v 25., 60. in 73. ter Dugandžija v 87. minuti.

Sodil je inž. Božičev iz Maribora.

Madžari niso izpolnili pričakovanj

BSK—KINIZI 4:0

Beograd, 7. marca. — Mednarodna nogometna tekma med BSK in Kinizi iz Budimpešte, ki je bila danes v Beogradu pred približno 15.000 gledalci, se je končala z zasluženom zmago Beogražanov 4:0 (2:0). Gole so dosegli: Josić v 15. minuti, Marković v 17., Josić v 60. in Anđić v 85. minuti.

Tekmo je sodil Vlačić iz Beograda z napakami.

V 78. minuti je bil zaradi surove igre izključen desni branilec madžarskega moštva Ombody.

Od gostovanja madžarskih nogometašev so pričakovali veliko več. Gledalci so mislili, da bo BSK, ki je zadnji čas v slabši formi, je stizka kos temu moštvu, ki igra v njem 7 članov madžarske A in B reprezentance.

Toda od začeta do konca tekme so bili Beogražani v premoči in so imeli igro povsem v svojih rokah, tako da izid 4:0 ne ustreza razmerju sil na igrišču.

Prva tekma v Evropi — uspeh

HAJDUK—GREEN CROSS (Cile) 1:2

Split, 7. marca. (Tanjug). — Tretje najboljšo moštvo v člinskem nogometnem prvenstvu je danes v prvi tekmi na svoji turneji po Evropi premagal splitskega Hajduka z 2:1 (1:1). To je bila prava tekma šihkih nasprotnikov, v kateri je imel Hajduk malibno premoč v prvem, gostujoče moštvo pa v drugem polčasu.

Danes Odred : Rudar

Nogometni klub Odred obvešta, da bo danes 8. marca na stadionu Odreda ob Titovi cesti prijateljska nogometna tekma med prvim moštvom Rudarja iz Trbovelj in prvim moštvom Odreda. Pričetek tekme ob 15.30 uri. Ob moštvi nastopita najmočnejši postave. Vstopnina: odrasli 60, dijaki in vojniki 40 dinarjev.

Opravičilo

Morda bi bilo bolje za Janeza Kibice, da ne bi prišel na ugleden položaj v svojem podjetju... Kajti že drugega dne se je zgledil pri njem zastopnik pripravljajalnega odbora novega kolestarskega društva v našem mestu. Prijatelj mirnega življenja, Janez Kibice, ki dotlej ni skoraj nikoli zapustil svojega rodninskega ognjišča ob večerih, je začel trikrat tedensko zahajati v gostilno »Pri zlati ribici«. Ni minilo niti štirinajst dni in Janez Kibice je bil z dušo in telesom zapisan sportu. S podstrelja je privlekel zaprašene dele svojega starega koleasa. Ostalo pa je pri tem, točneje rečeno, področje svojega dela je razširil še na načrtno pridobivanje novih zagriženih pripadnikov kolestarstva v krogu svoje rodbine. Tudi »Pri zlati ribici« niso napredovali mnogo dalje od propagande in teoretičnih osnov novega kluba ali društva. Položaj se je spremenil le v toliko, da so imeli sedaj seje že vsak večer. Seveda, dela veliko, delavcev pa malo in dobre priprave so pol uspeha. To so bile Janezove priključne besede.

Tako pa je bilo že prvi mesec. Kmalu se je začel Janez Kibice poslovati od prijateljev ured pred polnočjo, svojih zakonskih družic pa se je javil šele ured po polnoči. (Pripomniti moramo, da je stanoval četrte ure od gostilnice.) Množično se dolgi izostanki pa so terjali pojasnila. »Kakšen poslovnik je spravevala njegova žena

Stella Azzura iz Rima je v mednarodni košarkarski tekmi premagala ASK Olimpijo s 66:63 (34:28). Gostje so se izkazali posebno v igri pod košem, kjer so bili njih visoki igralci izredno učinkoviti. Pomililo (9) je odbito žogo ponovno usmeril v koš. Luporini (6) ovira Rupla pri posredovanju.

Matilda, »neka te moram vprašati: do katere sekcije ste prišli?«

»Oho, tudi ti postajal navdušenca za stvari Da, da to bo sijajna organizacija.« Janez je bil še kolikor toliko samozavesten.

»Odgovori na moje vprašanje. Do katere sekcije ste prišli?«

»Sekcije! Da, da, društvo se hitro širi, sekcija za selekcije, to bo prekrasna zgradba naših prizadevanj.«

»Ne vprašujem te o tvoji gradbeni dejavnosti. Vprašala sem te...« Njen glas je postajal že malodane preteč.

»Sekcije... ah, da. Prišli smo, prišli smo, da, do, seveda do sabljiske sekcije.«

Matilda odgovor je bil hladen in jassen. V njem je bilo nekaj, kar ji je bilo všeč. »Ze dlje časa opažam, da nisi povsem zadovolj. Tudi spomin ti peša. Sabljisko sekcijo ste ustanovili minuli teden.«

Janez so zadržale potne kapilje po čelu. Moral je sprejeti Matildino igro, kajti če ne bi prišlo do katastrofe, kakšno ne bi bil mogoč zamešati vrstni red sekcij. Njegovo športno delovanje je bilo končano.

Ne povsem. Matilda se namreč ni ustavila pri tem. Čez nekaj dni je dokončala svoje načrte: iniciativni odbor, propaganda, vpisovanje športnikov in podpornih članov. Vse je bilo končano v tednu dni. V nedeljo smo gledali že prve kolestarske dirke po ulicah našega mesta in na travniku za Smrekovim hribom so se pomerili nogometaši z nasprotniki iz sosednjega mesta. Janez Kibice pa nima niti trenutnega miru. V nedeljo zvečer pa pride vsi na društveno skupščino, ki bo na sedežu novega športnega društva. Janez ne bo mogel priti, saj bo doma bomo še doleteli. Na dnevnem redu so seveda tudi volitve novega, to je prvega odbora. Ze sedaj pa je gotovo, da bo Janez Kibice soglasno izvoljen za predsednika.

LEON NAŠIM MLADIM BRALCEM

Lončki, kuhajmo!

Mamina podoba

Otrok sem bil tedaj še majhen, neboljen, ko si v goro me oberoč nosila.

V naročju mene, s puško na ramah, v zeleni sencji vej si me hranila.

Tako sem bil ves tvoj, tvoj od vsega, kar tam v dolini, v vasi si pustila.

In še je roka tvoja desetinar, več in sto tovarišem pomoč delila.

Na moji mizi tu stoji podoba. Smehljaj se mi in gledam ti v oči...

Ne, ne, solza ne maraš, a, poglej, postal sem fant krepak, kot si želela ti.

A. R.

Počasi in vedno bolj utrujen je stopal stari piskrovez Jakob navkreber. Vsenoakoli je ležal sneg in mrzla burja je brila. Poti so bile samotne in prazne. Toda vseeno se je stari Jakob od časa do časa ustavil in zaklical: »Popravljaj lončke in kozice — popravljaj hi-

tro, popravljaj dobro! Tako je klical kar tako iz navade, zmeraj kjerkoli je hodil. Nihče se mu ni oglašil na tej samotni in zasneženi poti in nihče mu ni prinesel lončka ali kozice in ga poprosil naj popravi hitro in dobro. Bil je v mestu, kamor je hodil

»Tak, Jakob, ukaži!«
»Kaj naj ukažem, le zakaj ste zlezli iz koša, kdo vas bo pa pobiral?«

»Skuhamo ti, nekaj dobrega ti skuhamo! Prileglo se ti bo v tem mrzulu!«

»To da bi storili? Pa znate? Kaj pa znate?«

»Jaz sem vse življenje kuhala mleko, ali bi?«

»Pa jaz — pekla sem klobase, ej dišeče in dobre...«

»Kuhaj sem juho, imenitno mesno juho, kot nalašč za bolnike in stare ljudi...«

»Jaz pa golažek, uh, kako je bil okusen!«

»In šele jaz — polento kot sonce rumeno!«

»Tudi meni ukaži, peči znam potice, slastne in rahle — in nič ne zažgem.«

»Joj, koliko — preveč bo, preveč... Pa dajte, pa dajte, še nikoli nisem toliko in tako dobro jedel...«

»Lončki, kuhajmo!«

In začeli so vreti, kuhati in peči, da nikoli tega. Jakobu je bilo toplo in lepo in zdelo se mu je, da je velik gospod in da je vse na svetu tako lahko in brez težav.

Ko so lončni skuhal, je moral pokusiti. Od vsakega malo, saj vsega ni zmogel. Kje le? Le kam bi dal?

Potem pa so zašepetale snežinke: »Jakob, leži! Pokrijemo te s toplo odejo in sladko boš zaspal in si odpočil!«

Stari piskrovez Jakob je ubogal. Legel je, zapri oči in bil prvič v življenju tako srečen kakor še nikoli. Dobro je jedel in toplo mu je bilo.

Ko so šli otroci naslednje jutro v šolo, so našli piskroveza Jakoba v snegu. Mirno je zaspal za vselej. Srečno se je smehljaj in na tleh je ležalo polno lončkov in kozic.

Cerkovnik Marja

Mamica mi je kupila gugalcico

Pozdrav

Osmi marec, osmi marec dan naprednih je žená, bork za sonce je snobodno, ki nam v srcih lesketa.

S puško v roki nad sovraga, v pesti moč in srd v očeh — to bila je naša žena v naših težkih, slavnih dneh.

Danes nam gradi ognjišče, z vero zre v pomladne dni in življenje novo diha, ki kot sreča mlada tli.

Osmi marec, praznik mamic, dan naprednih vseh je žen. Pionirji, ciccanti jim pošiljamo pozdrav ognjen!

G. M.

PARTIZANSKA MATI

Na robu vasi je stala majhna hišica. V njej je živela mati s svojim sinom. Zivela sta lepo in v miru. Obdelovala sta polje.

Začela se je vojna. V vas so prihrumeli fašisti in jo zažgali. Toda hišica na robu vasi je ostala skrita med drevjem, niso je opazili.

Neke noči pa je nekdo potrkal na vrata. Sin je šel odpret. Bili so partizani. Lepo sta jih sprejela. Mati je obvezala ranjenca, ki je imel prestreljeni obe nogi. Ko so partizani odšli dalje, je namesto ranjenca odšel v partizane njen sin. Od takrat so partizani vsako noč prihajali v majhno hišico na koncu vasi.

Tako je bilo vse do konca vojne. Ko 8. marca praznujemo

dan žena, se spomnimo vseh takih in podobnih žena, ki so žrtvovale svoje sinove, ali celo svoje življenje za boljšo prihodnost vseh nas.

Kremžar Slenka, 4. razred, Sentvid

MOJA MAMA

Vso vojno so naše matere trpele in se borile. Borile so se tudi za pravice, ki jih imajo danes.

Tudi moja rojstna hiša je doživela mnogo partizanskih sestankov. Pri nas so prebivali ranjenici, katere je zdravila moja mama. Skrivaj jim je nosila hrano in druge potrebne stvari. Večkrat pa so Nemci delali preiskavo v gospodarskem poslopju. In mnogokrat se spomnim, kako so nekdo potem prišli v našo kuhinjo partizani in so se mami zahvalili, ker jim je pomagala. Naša mama jim je ostala v spominu, ker jih je marsikdaj rešila lakote.

Zlebnik Jožica, 4. a razred, Sentvid

NA JUŽNEM TEČAJU

Na drugem delu zemeljske oble ni tako pusto kot prej. V te nenaselne kraje so prišli znanstveniki celega sveta: Amerike, Sovjetske zveze, Anglije, Norveške, Francije, Argentine, Avstralije...

Kaj mislite, čemu so se tukaj zbrali v tako velikem številu prav letos?

Ste kaj slišali o geofizikalnem letu?

Znanstveniki vsega sveta so se dogovorili, da bodo od julija 1957. leta pa do 31. decembra 1958. leta posvetili največ zanimanja zemljepisnim, astronomskim in meteorološkim raziskovanjem. Njihov namen je pojasniti nekatere stvari s teh področij znanosti.

Znanstveniki, ki so sedaj na Južnem polu, pripravljajo vse

Snežinke

Snežinke so majhni ledeni kristali, ki imajo obliko zvezdice, ploščice, prizme in iglice.

Ena snežinka je težka približno 1 miligram, to je tisoč del kilograma. Ko zapade veliko snega, na primer do kolen, potem je na kvadratnem metru po nekaj milijard snežink.

Ko se sneg topi, snežinke izgube svoje lepe oblike in se spremenijo v zrnat led. Tedaj postaja sneg gostejši, dokler se ne spremeni v vodo.

potrebno za ta raziskovanja. Le-ti sedaj zbirajo razne podatke, na osnovi katerih bodo potekala v geofizikalnem letu nadaljnja raziskovanja in proučevanja.

NANČA IN POLONA

Naša Nanča je kot pomaranča kadar se smeji; kadar pa se cmeri, je podobna Jeri, mili Jeri, da, hi-hi! A Polona, kislja je limona, kadar se uči; kadar pa potica smeje se ji v lica, pravi Nanči! »Zdaj obe sva, kakor pomaranči!«

Crtomir Sinkovec

ČEBELICA ŠE SANJA

Zdaj čebelica še sanja v svojem toplom domovanju, v čebeljnjaku, v skritem panju — v kobo sever se zaganja.

In še v spanju prisluskuje mrzli zimi tam v livadi, — v spanju se smehlja pomladi, cvetju, ki se v gaj usuje.

Golar Manko

UGANKE

1.

V tuje kraje, v daljna mesta, vodi, vodi v nedogled, a če zaželiš si doma pa domov te vrne spet.

(Cesta)

2.

Naprava črna ima posodi dve: v to govori, z drugo posluša se. In če želim prijatelja, pogovor z njim pa le številko pravo zavrtim.

(Telefon)

3.

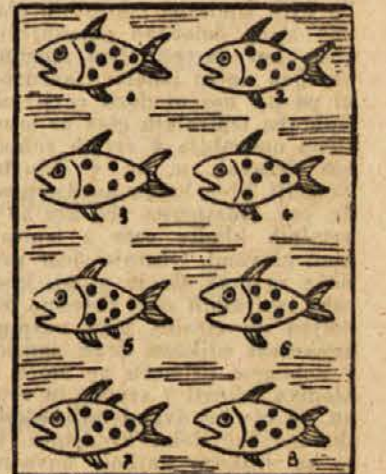
Abecedo vso na pamet zna, piše, piše, da kar ropota, vendar pa pisati zna le, če mojster z njim ravna.

(Pisalni stroj)

4.

Prede, prede — ni predica, skače, skače — ni kozica, miško urno zna uloviti — nje težko ni uganiti.

(Mačka)

Na risbi vidite osem ribic. Na prvi pogled se vam bodo zdele popolnoma enake. Toda le poskušajte ugotoviti, v čem se med seboj razlikujejo.

Ali hočete narediti veselje bratcu ali sestrici? Vzemite stare zamaške, stare vžigalice in jih tako obrežite, kakor vidite na risbi. Figura 3 kaže majhnega ptička, ki mu boste dodali še kljun, ki ga izrežete iz lepenke (figura 2), ga upognete in vtaknete v izrez njegove glavic. Za rep pa si oskrbite kurja peresca in ptiček bo gotov. Na spodnji sliki pa vidite jelena. Če ga naredite prav tako iz starih zamaškov in vžigalic, le na glavo mu nataknete roge iz poljubnega materiala.

Obiskali smo grob padle partizanke

NAŠA SOSEDA

Naša sosedja je med vojno imela zelo težke naloge. Nosila je partizanom hrano in časopise ter opravljala še druge naloge, ki so jih ji dali dajali partizani.

Nekega dne so prišli partizani in jo prosili, če ima kaj hrane. Sosedja jim je dala hrano. Nekaj ovaduh je videl, da so prišli partizani. Ti so imeli postavljeno stražo. Stražar jim je povedal in partizani so hitro odšli. Kmalu zatem so pridrveli Nemci in obkolili hišo. Njihov komandant je prvi vdrl v hišo. Surovo je vprašal, kje so skrili partizani. Sosedja je dejala, da pri njej ni partizanov. Tako so Nemci odšli z dolgimi nosovi.

Mervar Drago, 4. c razred, Sentvid

KAJ SO PLAZOVI?

Plazovi, ki so povzročili hudo nesrečo v Makedoniji, so nastali zaradi velikega kopičenja snega na planinskih strminah. Velike količine snega so začele pritiskati na nižje ležeče plasti snega, ki so začele drseti. Nekaj deset tisoč ton snega je spolzevalo v dolino in zasulo pod sabo vse, kar je bilo na poti. Tako je prišlo do

nesreče. Plazovi so pogost pojav po naših planinah. Plazovi nastajajo kmalu po velikih snežnih metežih, lahko pa nastajajo tudi kasneje. Zato je važno, da mislijo na to vsi, ki hodijo pozimi v planine. Tisti, ki poznajo razmere v planinah, dobro vedo, kje so nevarna mesta, ki se jim je treba izogniti.

RAZVESELJIVA NOVICA
ZA KOLEKTIVE RUDNIKOV
IN GRADBENIH PODJETIJ

RAVENSKO VRTALNO KLADIVO - nov domač proizvod

Lahko trdimo, da po hitrosti napredovanja in potrošnji energije (m³/m vrtnice) Vaše vrtalno kladivo povsem vzporedimo z vrtalnimi kladivi S-48 firme Gardner Denver in da je precej boljše od vrtalnega kladiva Ingersoll Rand J-40. Hkrati čestitamo strokovnjakom Zelezarne Ravne, ki so s svojim zavzemanjem uspeli, da se vrtalno kladivo RK-21, pa čeprav prototip, kosa z vrtalnimi kladivi inozemske proizvodnje. Prepričani smo, da bodo prav ti strokovnjaki uspeli odpraviti še nekatere napake, ki se nanašajo v glavnem na izdržljivost posameznih delov, in da bo tako vrtalno kladivo RK-21 moglo tudi v ekonomskem pogledu konkurirati vrtalnemu kladivu inozemske proizvodnje.

(Bor, 12. januarja 1956 — Inž. D. Kalčev)

Po večletni proizvodnji rezervnih delov za rudarska pnevmatska orodja je s pridobljenimi izkušnjami pričela Zelezarna Ravne na začetku 1955. leta s proizvodnjo vrtalnega kladiva teže 18 kg, naše oznake RK-18. Izbira kladiva sama sicer ni bila najpovoljnija, vendar je Zelezarna Ravne uspelo s določenimi spre-

membami in rekonstrukcijo kladiva izpopolniti tako, da ustreza potrebam vrtalnega kladiva njegove teže. Do sedaj je Zelezarna Ravne proizvedla več tisoč kosov teh kladiv RK-18 in v glavnem krije vse tovrstne potrebe v državi.

Glavne karakteristike vrtalnega kladiva so naslednje:

teža kladiva	ca. 18—19 kg
dolžina	590 mm
širina z držaji	360 mm
premer bata	62/36 mm
vodilna puša za sveder	S = 22,5 in 25,7 mm
dolžina vrtičnega dela svedra	108 in 82 mm
število udarcev	ca. 1900/min
število obratov svedra št. 3	170 mm
število obratov svedra št. 4	220 mm
delovni pritisk	4—7 atm.
potrošnja zraka	1,85 m ³ /min
priključna armatura	R 3/4"

Iz teh podatkov se vidi, da kladivo povsem ustreza za vrtnice s svedri 7/8", kakor tudi za 1", vendar zadnje manj priporočamo. Vtična dolžina svedra naj bi bila 108 mm, manj pa priporočamo izvedbo z 82 mm. Kladivo ima nadalje dve različni števili obratov svedra, to pa zato, da bi ga lahko čim bolj prilagodili kamenini, ki jo vrtamo. Za vertikalno vrtnice, t. j. vrtnice navzdol, kladivo opremljamo z dodatnimi držaji iz trde gume. Kladivo je urejeno za močno izpihanje. Kjer pa hočemo vrtati brez izpihavanja, zamenjamo bat brez luknje ali še enostavnije: luknjo bata s klinom primerno začetimo.

Za rudarske potrebe dobavlja Zelezarna Ravne k omenjenemu kladivu tudi vrtalne noge označbe RVN 7. Ta vrtalna noga ima premer bata 49 mm, hod pa 700 mm; po želji naročnikov pa tudi do 1500 mm. Z vrtalno nogo je potrebno naročiti tudi vilice, s katerimi kladivo pričvrstimo na vrtalno nogo.

Kladivo je konstruirano za značno izpihovanje. Za vodno izplakovanje pa moramo dodatno namestiti izpiralno glavo označbe RIG. Uporaba izpiralnih glav ima sicer določeno pomanjkljivost, ker je potrebno vpeljati poseben način izdelave svedrov, ki pa pri nas ni dosti razširjen. Uporaba izpiralnih glav je množično uporabljiva v večjih zahodnih državah, n. pr. v Zahodni Nemčiji, kjer, kakor navaja prof. dr. ing. Dorstevitz več kot 60% vrtalnih kladiv vrta z izpiralnimi glavami. Obstojne sicer različne razlage, da je n. pr. uporaba izpiralnih glav posebno povoljna na mestih, kjer nastopa nevarnost silikozne. Zrak namreč v nobenem primeru ne more iz kladiva vdirati v sveder in vrtalno, da bi tam dvigal mikroskopsko majhne delce kremenca, ki so za silikozo najbolj nevarni.

Vrtalno kladivo je povsem enostavne konstrukcije in je zaradi tega posebno primerno za vsa ona delovišča, kjer zaradi pomanjkanja kvalificiranih strokovnjakov trpi vzdrževanje kladiv. Zaradi svoje majhne teže in opisanih lastnosti je kladivo posebno primerno za kamnolome, gradbena podjetja, za gradnjo cest in podobno, povsod tam, kjer splošen napredek ne zavisi toliko od hitrosti vrtnice.

Da bi kontrolirali delovanje vrtalnih kladiv ter imeli realen pregled nad njihovim učinkom, ima Rudnik Mežica stalna kontrolna vrtnica z vrtalnimi kladivi RK-18. Tako so do sedaj izvršili zaradi kontrole vrtalnih kladiv več tisoč metrov vrtnic, od teh pa so več kot 520 vrtnic opazovali in točno zapisovali hitrosti vrtnice kot ostale podatke. Po dosedanjih preizkušnjah je hitrost vrtnice od 16—35 cm/min — odvisno od vrste kamnine in delovnih pogojev. Če ta podatek vzporedimo z rezultati, ki so bili doseženi s kladivi Flottmann AT 18 in AZ 20, prav tako v Rudniku Mežica, in katere je Mežica objavila v reviji »Rudarstvo in metalurgija« št. 10. l. 1955, in ki so za AT 18 18 cm/min, a za kladivo AZ 20 20,5 cm/min, vse pri premeru vrtnice 34 mm, tedaj vidimo, da je naše kladivo najmanj enakovredno tem kladivom. Kontrolna vrtnica in doseženi učinki so istočasno stalna kontrola nad kvaliteto izdelave in

učinki kladiv, tako da ima Zelezarna Ravne stalen pregled nad kvaliteto vrtalnih kladiv, in to s strani drugega, v tem primeru nevtralnega podjetja. V sami proizvodnji vrtalnih kladiv so bile vpeljane posamezne novosti v konstrukciji in izdelavi, tako da se učinki zadnje čase stalno izboljšujejo. Po naših podatkih več kot 1500 kosov kladiv stalno obratuje. Za te nismo dobili nobenih reklamacij.

Novi, še ustrežnejši izdelek

Ze v začetku proizvodnje vrtalnih kladiv pa je bilo jasno, da vrtalno kladivo teže 18 kg ne more kriti vseh potreb rudarstva. Karakteristično za jugoslovansko rudarstvo je to, da so vsi naši večji rudniki opremljeni z vrtalnimi kladivi teže 22 kg naj sodobnejših konstrukcij in najbolj znanih svetovnih vrtdk, tako da so učinki relativno visoki, a tehnika vrtnice celo bolj razvita kot v posameznih zahodnih državah.

Da bi Zelezarna Ravne s svojo proizvodnjo krila potrebe države po vrtalnih kladivih težje kategorije, je začela delati na pripravah, na izbiri in študiju konstrukcij ustrežajočih kladiv teže 22 kg. V ta namen je bila na iniciativno Zelezarne Ravne v Zvezni industrijski zbornici 22. decembra 1953 konferenca najbolj znanih rudarskih strokovnjakov v državi, na kateri se je govorilo o izbiri ustrežajočega tipa vrtalnega kladiva, ki bi zadovoljila rudarske potrebe. Ker pa so rezultati poznejših kontrolnih vrtnic z novejšimi tipi vrtalnih kladiv najbolj znanih svetovnih vrtdk pokazali boljše rezultate, odločitev Zvezne industrijske zbornice ni bila več stvarna, vrtnica pa so se nadaljevala. Tako dobljene rezultate sta predstrela še dve konferenci v Zelezarni Ravne in končno je bila sprejeta odločitev glede izbire tipa.

Takoj po tej odločitvi je Zelezarna Ravne pričela s pripravami za konstrukcijo in izdelavo prototipa novega vrtalnega kladiva, maja 1955 pa že izvršila prva poizkusna vrtnica s prototipom. Doseženi rezultati so bili povsem zadovoljivi. V konstrukcijo samo pa so bile vnesene še določene izpopolnitve. Takoj po izdelavi prototipa je Zelezarna Ravne začela z izdelavo poskusne serije, ki je bila zaključena meseca septembra, nakar je pričela s številnimi poizkusnimi vrtnicami ob istočasnem točnem zasledovanju delovanja kladiv. Takoj po zaključku preizkušnje je Zelezarna Ravne poslala kladiva na preizkušnjo, in to Rudniku Mežica, Hidroelektri Zagreb ter rudniku Bor in Trepča.

Naše novo vrtalno kladivo, označbe RK-21, je povsem sodobne konstrukcije. Kladivo je možno uporabljati z vodnim izplakovanjem ali z značnim izpihavanjem. Z namenom prehoda z značnega izpihavanja na vodno izplako ali obratno, je potrebno izmenjati samo vijak na glavi kladiva, ne da bi kladivo samo razstavljali, kar vse traja največ 2 do 5 minut. Glavni vpustni ventil, ki služi za vklopjanje kladiva v delo, služi istočasno za močno izpihovanje vrtnice, in to pri vrtnici z značnim izpihavanjem kakor z vodno izplako.

Z navedeno kombinacijo je namreč možno takoj po vrtnici z vodnim izplakovanjem po zaključku vrtnice vrtno izpihati z zrakom in v tako očiščeno brez nadaljnega namestiti eksploziv. Po želji naročnikov pa kladivo opremljamo z avtomatskim ventilom (vodnim, ki odpira dostop vode takoj ob stavljanju kladiva v pogon oziroma zapira vodo po ustavitvi kladiva).

Kladivo je posebno priporočljivo za vrtnice s tako imenovanimi monoblock svedri (svedri z vložki trde kovine). Prednosti našega vrtalnega kladiva z monoblock svedri so v tem, da se glava kladiva pri suhem vrtnju občutno manj segreva. Opaža pa se tudi manjša obraba svedra v premeru, kar je bilo ugotovljeno v Rudniku Mežica in v Trepči. Najpovoljnija velikost svedrov za to vrtalno kladivo so svedri 7/8", možna je pa tudi uporaba colskih svedrov. Standardna konstrukcija kladiva ima vodilno pušo za vtični del svedra dolžine 108 mm, možna pa je uporaba svedrov z vtično dolžino 82 mm, za kar pa je potrebno vodilo svedra menjati. Da bi se kladivo kar najbolj prilagodilo različnim kameninam, je urejeno tako, da ima dve vrsti oziroma hitrosti obračanja svedra. Standardna izvedba ima hitrost obračanja okrog 150 obr/min, a z izmenjavo spiralnega vodila in puše je možno doseči hitrost 220 obr/min.

teža kladiva	ca. 21,8 kg
cela dolžina	575 mm
premer bata	65/41 mm
vodilna puša za sveder	S = 22,5 in 25,7 mm
dolžina vtičnega dela svedra	108 in 82 mm
število udarcev	2000/min
število obratov — standardno obračanje	150 obr/min
število obratov — hitro obračanje	220 obr/min
delovni pritisk	4—7 atm.
potrošnja zraka	2,3 m ³ /min
priključek za zrak	R 3/4"
priključek za vodo	R 1/2"

Kakor smo omenili, so kladiva iz poizkusne serije v rudnikih na poizkusni uporabi in že razpolagamo s podatki iz rudnikov Mežica, Trepče in Ogulin. V preizkušnji kladiv je bilo v rudniku Mežica z vsakim kladivom izvršanih več kot tisoč metrov vrtnic zaradi kontrole učinka vrtnice, potrošnje zraka in drugo, izvršenih 160 opazovanj na 206 m vrtnic. V Mežici doseženi učinek z našim kladivom RK-21 je 24 do 60 cm/min, v primerjavi s kladivom IR J40, katerega učinek je 24—35 cm v minuti. Splošna ocena strokovnjakov iz rudnika Mežica navaja, da je kladivo RK-21 boljše od kladiva IR J40 ter da kladivo ni pokazalo nobenih negativnih lastnosti, razen malenkosti, katere pa bomo pri serijski proizvodnji upoštevali.

Rudnik Trepča javlja, da z našim kladivom RK-21 dosega prav dobre rezultate in da se učinek giblje od 38,4—46,4 cm/min. Prav posebno poudarjajo, da so s kladivi izredno zadovoljni.

Prav tako pohvalne izjave daje Hidroelektra Zagreb za svoje delovišče v Ogulinu. Učinki so od 41,6 do 46,5 cm/min. Z delovanjem kladiva pa da so izredno zadovoljni. Kladivo je obratovalo več kot 350 ur in na njem niso imeli nikakih zastojev. Pregled kladiva pa ni pokazal skoraj nobenih izrab.

Rudnik Mežica ima kontrolna vrtnica na delovišču Barget. Na tem delovišču imajo stalna kontrolna vrtnica s kladivi domače in inozemske proizvodnje. Poizkusno vrtnice z našim kladivom RK-21 z vodno izplako je dalo povprečen rezultat 34,5 cm/min (od 32 do 38 cm/min), medtem ko smo pri svojemčasnem poizkusnem vrtnju s kladivom Atlas Diesel RH 656-3W dosegli povprečni učinek 29,29 cm/min, s kladivom Gardner Denver S48/36 cm/min, s kladivom IR J40 pa 27 cm min. Ker je stena na delovišču Barget v Rudniku Mežica zelo kompaktna in trda, dajejo ti podatki določeno primerjalno vrednost kot orientacijsko sliko.

Z namenom vseh mogočih merjenj, kot hitrosti vrtnice, potrebne pritiska na sveder (Bohrer-andruck), merjenje števila udarcev in obratov, dalje obraba vložkov iz trde kovine, je Zelezarna Ravne konstruirala in

Izbira hitrosti obračanja je odvisna od trdote stene kakor tudi od ostalih pogojev, kar vse je treba določiti s preizkušnjami.

Posebna prednost našega vrtalnega kladiva RK-21 pa je v tem, da ima vgrajene rezervoarje za olje, s pomočjo katerih se izvršuje centralno mazanje vsega kladiva. Rezervoarji vsebine 95 cm³ so relativno veliki in količina olja zadošča za nemoteno vrtnice, če rezervoarje napolnimo pred začetkom delovne izmene in še enkrat med izmeno. Posebnost konstrukcije kladiva je v tem, da olje iz rezervoarja povsem enakomerno maže vse dele kladiva, in to tako popolno, da ni treba skrbeti za nikako dodatno mazanje. Na ta način izvedeno mazanje (količina olja v rezervoarju je dvojna proti ostalim kladivom svetovne proizvodnje) omogoča nemoteno vrtnice v vsej izmeni, z istočasno zelo dobrim načinom mazanja. V vsakem primeru pa odpade mazanje kladiva skozi dovodno cev — s tem načinom se kladivo zelo neenakomerno maže (kolikor se ta način sploh uporablja), kakor tudi dodatna mazalka — lubrikator — ki tehta več kilogramov in seveda dodatno obtežuje rudarja. Vsekakor pa je treba uporabljati olje ustrežajoče kvalitete in viskoznosti, vse to v odnosu na delovno temperaturo delovišča. Tak način mazanja vrtalnega kladiva preprečuje vsako prekomerno segrevanje kladiva, zaribanje in prekomerno trošenje delov. Vse to so pogoji za nemoteno delo. Prednost rešitve mazanja kladiva RK-21 je v tem, da je kladivo zelo enakomerno mazano ves čas dela. Z meritvami smo povzeli, da troši kladivo dva do tri grame olja na meter vrtnice, to pa zelo enakomerno, ne glede na čas vrtnice, t. j. takoj v pričetku ali po daljšem času vrtnice. Na isti način smo kontrolirali porabo olja pri kladivih drugih svetovnih vrtdk in ugotovili, da poraba olja zelo močno variira.

Tehnični podatki vrtalnega kladiva RK-21 so naslednji:

teža kladiva	ca. 21,8 kg
cela dolžina	575 mm
premer bata	65/41 mm
vodilna puša za sveder	S = 22,5 in 25,7 mm
dolžina vtičnega dela svedra	108 in 82 mm
število udarcev	2000/min
število obratov — standardno obračanje	150 obr/min
število obratov — hitro obračanje	220 obr/min
delovni pritisk	4—7 atm.
potrošnja zraka	2,3 m ³ /min
priključek za zrak	R 3/4"
priključek za vodo	R 1/2"

zgradila posebno vrtalno mizo, s pomočjo katere vrtnice z vsemi zgoraj navedenimi meritvami. Vrtnice v pohorski granit in v kompaktni trdi apnenec. Vrtnice na vrtalni mizi je pod idealnimi pogoji in pritiskom 5 atmosfer. Doseženi učinki so za 25 do 30% boljše od učinkov, ki smo jih dosegli pri normalnih pogojih vrtnice v rudniku Mežica. Zaradi tako visokih odstopanj ne navajamo učinkov, doseženih pri nas na vrtalni mizi, vendar želimo opozoriti vse koristnike vrtalnih kladiv na to, kako ogromen vpliv na hitrost vrtnice imajo pravični, urejeni delovni pogoji na delovišču. S pomočjo vrtalne mize smo nadalje ugotovili, da je najpovoljniji pritisk na sveder 100 do 110 kg, medtem ko učinek pada pri večjih ali manjših pritiskih. Pri kladivu RK-18 pa je najpovoljniji pritisk na sveder 60 do 70 kg z istimi posledicami pri večjih ali manjših pritiskih. Merjenja in opazovanja nadalje kažejo, da pritisk na sveder variira pri mehkejših oziroma trših kameninah, kar je pač treba s poizkusi ugotoviti.

Vrtnice in opazovanja na vrtalni mizi s kladivi inozemske proizvodnje, kot Gardnerjevimi, Ingersollvimi, Atlasovimi in Böhlerjevimi, prikazujejo mnoge prednosti v konstrukciji našega novega vrtalnega kladiva, pa bi navajanje vseh teh podatkov obratno le preveč zavleklo.

Posebno je treba opozoriti na prednost, da kladivo RK-21 na poizkusnih vrtnicah v rudniku Mežica, v Ogulinu kot pri nas na vrtalni mizi kaže nadaljnje prednosti in tem, da se vsi deli zelo malo trošijo, kar je vsekakor dokaz solidne konstrukcije.

Organizacija proizvodnje in razdrobitev tehnološkega procesa sta posebno precizno izvedeni. Prav posebno pozornost pa je posvečena kontroli proizvodnje, t. j. kvaliteti materiala, mehaniki obdelavi, posebej pa še termični obdelavi.

Za identifikacijo enakosti sestavnih delov, tako po materialu kot po termični obdelavi uporabljamo magnetoskop, ki kaže razlike v kristalni strukturi dveh izdelkov in s tem nakazuje magnetno prevodnost posameznih kosov. Ako je iz-

delek napačne sestave ali neprimerno termično obdelan, ga magnetoskop izloči iz serije. Z magnetoskopom kontroliramo ves pripravljeni material ter izdelke pred in po termični obdelavi, prav tako tudi gotove izdelke. Za ugotavljanje karakterističnih lastnosti kladiv je bila zgrajena vrsta aparatov (merjenje števila udarcev kladiva, števila obratov svedra, splošno opazovanje kladiva v času delovanja s stroboskopom lastne konstrukcije). Nadalje imamo v programu merjenja sile udarca na sveder, porcijskih pritiskov nad in pod batom, nadalje merjenja reakcijske sile bazaj ter merjenja pospeškov bazaj. Kot zadnje imamo v programu še merjenje karakteristike medija (kamenine), katere vrtamo, tako da ji merimo elastični modul z umetno proizvedenimi vibracijami. Rezultati gornjih meritev so nam dragocen pripomoček pri konstrukciji in izboljšavanju pnevmatskega orodja.

Tako široko razpredena kontrola ima med drugim namen zagotoviti enakomernost proizvodnje, ter skrbeti za kvaliteten proizvod. Samo kratek pregled v način kontrole more prepričati vsakega o naši kvalitetni proizvodnji.

Toliko o vrtalnemu kladivu. Zelezarna Ravne nadalje dela na proizvodnji vrtalne noge in vpenjalnih vilic za pritrjevanje kladiva na samo vrtalno nogo. Bat vrtalne noge ima premer 53 mm, hod noge pa od 700 do 1500 mm. Kolikor se bodo pokazale potrebe po stropni vrtnici nogi, nameravamo proizvajati tudi to.

Monoblock svedri

Nadalje ima Zelezarna Ravne v programu proizvodnje monoblock svedrov z vložki od trde kovine. Za ugotovitev lastnosti in specifičnosti monoblock svedrov najbolj znanih svetovnih proizvajalcev smo raziskali celo vrsto materiala, načine kovanja, ločanja, kakor same termične obdelave. Pri tem najtesneje sodelujemo s posameznimi rudniki, prav posebno z rudnikom svineca in cinka Trepča.

Izvedeni so bili že prvi poizkusi izdelave monoblock svedrov in imamo v glavnem pripravljeno vse za serijsko proizvodnjo.

Končno želimo še poudariti, da Zelezarna Ravne razpolaga z dovoljno kapaciteto, da krije vse potrebe v državi po tej vrsti pnevmatskega orodja.

Končno še kratko sporočilo komercialnega značaja:

Zelezarna Ravne daje polno garancijo za vsak svoj proizvod. Vsak kupec lahko vrne vsak del ali kompletno orodje, v kolikor mu kaj ne ustreza. Tako vrtnice ali orodje strokovno pregledamo. Kolikor je ugotovljeno, da ima proizvod določeno tovarniško napako, prejme kupec brezplačno zamenjavo. Kolikor pa je iztrošenje ali lom posledica nepravilne uporabe, dajemo stro-

Tip kladiva	Globina vrtnice m	Maksimalna hitrost vrtnice cm/min	Povprečna hitrost vrtnice cm/min	Poraba zraka m ³ /min	Poraba zraka m ³ /m vrtnice
IR J-40	1,00	31,28	28,85	2,26	7,8
AD RH 656 2W	1,01	34,24	33,22	2,57	7,74
GD S-48	1,055	36,97	34,31	2,49	7,27
RK-21 — 1	1,52	40,4	39,6	2,8	7,06
	1,92	58,4	56,6	2,8	7,66
	2,15	53,3	54,5	2,8	8,1
RK-21 — 6	1,52	46,7	44,5	2,7	6,07
	2,32	41,0	39,1	2,7	6,91

(Merilec porabe zraka — toolometer — iz »Trepče« kaže za 20% večjo porabo v odnosu na borskega, mežiškega in našega, vendar je medsebojna primerjava realna.)

Rezultati, doseženi z vrtalnimi kladivi RK-21 so, kakor je razvidno iz gornjih meritev, mnogo povoljniji, kot rezultati vseh ostalih kladiv, in to v hitrosti vrtnice, kakor tudi v pogledu potrošnje komprimiranega zraka. Pri ocenjevanju gornjih rezultatov je še posebno treba upoštevati, da so boljše rezultati z RK-21 doseženi pri znatno globljih vrtnicah kot pri ostalih kladivih. Iz tabele se jasno vidi, kako pada brzina vrtnice pri povečanih globinah vrtnic.

Posebno dobre rezultate je v vsakem pogledu doseglo kladivo RK-21-6. Ne moremo oce-

Vrtalnih kladiv ne bo treba več uvažati

kovne nasvete, kako bi se napake v uporabi odpravile.

Na vsak način kupci z nabavo našega pnevmatskega orodja ničesar ne tvegajo.

Po želji kupca dajemo naša pnevmatska vrtalna kladiva na 14-dnevno poizkusno uporabo.

Iz tega je razvidno, da Zelezarna Ravne resno dela na tem, da zadovolji rudarstvo s kvalitetnim pnevmatskim orodjem.

Ocene strokovnjakov

Naknadno smo sprejeli poročila o poizkusnih vrtnicah tudi iz rudnikov »Trepča« in »Bor«. Ker obravnava članek poizkusne vrtnice v rudnikih »Mežica«, »Trepča«, »Bor« in »Hidroelektra« Zagreb, a ocene v članku navajamo le iz rudnika »Mežica«, je umestno, da k članku priključimo še oceno oziroma strokovno mnenje rudnikov »Bor« in »Trepče«.

Ing. Kalčev iz rudnika »Bor« navaja v zelo obsežnem in strokovno dobro obdelanem poročilu o poizkusnem vrtnju z vrtalnimi kladivi RK-21 sledečo:

V enomesecni preizkušnji vrtnice smo se prepričali o izrednih in nepričakovanih svojstvih vrtalnega kladiva RK-21, in to na prvem mestu vrtalnega kladiva številka 4, prav posebno v hitrosti napredovanja.

Pripravljeni smo, kar je tudi v našem interesu, da še naprej sodelujemo s strokovnjaki Zelezarne Ravne na izpopolnjevanju vrtalnega kladiva RK-21 in smo prepričani, da se bomo ustvarili v vrsto stalnih potrošnikov Vaših vrtalnih kladiv RK-21.

(Bor, 12. I. 1956 — Ing. D. Kalčev)

Ing. Viktor Sosič, glavni inženir za geološke raziskave v rudniku »Trepča« pa daje v obsežnem poročilu sledečo zaključno oceno:

Z vrtalnimi kladivi RK-21 sta delala dva rudarja, ki zaradi visoko doseženih učinkov na vrtnju nerada sprejemata vrtalna kladiva v preizkusno vrtnice, ker s tem izgubljata na zaslužku, posebno takrat, kadar preizkušeno kladivo nima boljšega učinka od onega, s katerim normalno delata. Z isto rezervo sta rudarja sprejela tudi Vaši vrtalni kladivi RK-21, pa sta bila po prvih preizkusih s kladivi navse zadovoljna.

Če primerjamo dosežene rezultate z rezultati prejšnjih preizkusnih vrtnic s kladivi Atlas Diesel RH 656 2W, Gardner Denver S-48 in Ingersoll Rand J-40, smo lahko z uspehom navse zadovoljni. Če primerjamo rezultate preizkusnih vrtnic z dne 16. II. 1955, katere smo dosegli pri pritisku komprimiranega zraka 5,6 atm z rezultati RK-21, ki so doseženi pri pritisku 5,4 do 6 atm, t. j. pod istimi pogoji, dobimo sledeče rezultate:

Tip kladiva	Globina vrtnice m	Maksimalna hitrost vrtnice cm/min	Povprečna hitrost vrtnice cm/min	Poraba zraka m ³ /min	Poraba zraka m ³ /m vrtnice
IR J-40	1,00	31,28	28,85	2,26	7,8
AD RH 656 2W	1,01	34,24	33,22	2,57	7,74
GD S-48	1,055	36,97	34,31	2,49	7,27
RK-21 — 1	1,52	40,4	39,6	2,8	7,06
	1,92	58,4	56,6	2,8	7,66
	2,15	53,3	54,5	2,8	8,1
RK-21 — 6	1,52	46,7	44,5	2,7	6,07
	2,32	41,0	39,1	2,7	6,91

(Merilec porabe zraka — toolometer — iz »Trepče« kaže za 20% večjo porabo v odnosu na borskega, mežiškega in našega, vendar je medsebojna primerjava realna.)

Rezultati, doseženi z vrtalnimi kladivi RK-21 so, kakor je razvidno iz gornjih meritev, mnogo povoljniji, kot rezultati vseh ostalih kladiv, in to v hitrosti vrtnice, kakor tudi v pogledu potrošnje komprimiranega zraka. Pri ocenjevanju gornjih rezultatov je še posebno treba upoštevati, da so boljše rezultati z RK-21 doseženi pri znatno globljih vrtnicah kot pri ostalih kladivih. Iz tabele se jasno vidi, kako pada brzina vrtnice pri povečanih globinah vrtnic.

Posebno dobre rezultate je v vsakem pogledu doseglo kladivo RK-21-6. Ne moremo oce-

niti, ali je to zasluža rudarja (brzina vrtnice dokaj zavisi od pritiska na sveder, t. j. v prvi vrsti od nagiba podpore noge), ali je to rezultat nekih posebnosti v konstrukciji, na katere ste nas opozorili v vašem spremnem pismu.

Zvečan, 13. I. 1956
Ing. V. Sosič

Mnenja največjih naših metalnih rudnikov oziroma najboljših rudarskih strokovnjakov so na vsak način vrednostna, vse skupaj pa dokaj dobra ocena za naš proizvod.

Ivan Zupan, glavni mehanik Zelezarne Ravne

DNEVNE NOVICE

Išča je tretja številka ljudske revije Preravnane družbe »Obzorja«. Nekaj zanimivih naslovov iz njene bogate in pestre vsebine: Pastirica, Kruh v egiptovski davnini, Mongolija nekdanj in danes, Morja bogati zakladi, Zene — likovne umetnice, Zgodovinske in stare anekdote. — Kupujte in širite »Obzorja«. Dobite ga v vseh trafikah in kioskih, ali še bolje, poštanski stalen naročnik. Uprava »Obzorja« je v Ljubljani, Ulica Toneta Tomšiča 9.

PODJETJI
»SAP-TURIST«
V LJUBLJANI
PRIREJATA
NASLEDNJE
IZLETE
IN
POTOVANJA

V SOBOTO in NEDELJO ob 17. uri izpred **TURIST BIROJA, MIKLOŠIČEVA C. 17** na hokej tekmi **JUGOSLAVIJA - ZAH. NEMCIJA in SLOVENIJA - BAVARSKA**;
V SOBOTO 79 L. POMORSKI PLES v Portorožu;
v NEDELJO ob 8.00 uri na POLZEVO; cena 300 din, in v **PLANICO**, cena 400 din.
Na **JEZERSKO** odhaja tudi redni avtobus podjetja SAP vsako nedeljo ob 8.30 izpred avtobusne postaje v Ljubljani in se vrača ob 18.00 uri.
KMETIČJI, ZADRUKNIKI v maju velika potovalna z avtobusi v Vojvodino — ogled vzornega državnega posestva Belje (Zagreb, Osijek, Novi Sad, Beograd).
IZLETI v INOZEMSTVO
Na vseh letih v **PARIZ, GRAZ in FRANKFURT v MILANO** in posebno potovanje v **RIM**.
Zahtevajte podatke, prijavitelj se čimprej!
Udeleženci imajo možnost plačevanja v obrokih.
Najcenejše avtobusne prevoze, poine liste, vizame, vse mednarodne vozovnice, rezervacije v vlakih, na ladajah, letalih in hotelih solidno preskrbita podjetje **SAP-TURIST BIRO**.
UDELEŽENCI SPOMLADANSKEGA DUNAJSKEGA VELESEJMA! Potni listi so pripravljani. Prosimo, javite se čimprej v **TURIST BIROJU** zaradi dokončne ureditve.
LJUBLJANCI, POZOR! Kdor želi v časi sezone oddajati zasebne sobe, naj se čimprej zgleda v **TURIST BIROJU** zaradi informacij.
Poslužite se uslug, ki vam jih nudita podjetji **SAP-TURIST BIRO** v Ljubljani. Klicite telefon 30-645!

RADIO LJUBLJANA

Sporod za četrtek, 8. marca

Poročila: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 19.00 in 22.00.
5.00—6.00 Dobro jutro, dragi poslušalci! (pester glasbeni spored) — 6.10 Reklame — 6.20 Naš jedilnik — 6.25 Operetna in lahka glasba — 7.10—8.00 Zabavni zvoki — 11.00 Radijski kolektor — 11.05 Za dom in žene — 11.15 Od melodije do melodije — 11.45 Pojo mladinski zbori (glasbena oddaja za pionirje) — 12.30 Opoldanski operni koncert — 12.30 Kmečka univerza: Ing. Vilko Stern: Dosedanji uspehi kmetijske proizvodnje — 12.40 Koncertni valčki — 13.15 Zabavna glasba, vmes reklame — 13.15 Spored orkestralnih skladb — 14.30 Nove knjige — 14.40 Umetne in narodne pesmi poje ženski zbor Fr. Prešeren iz Kranja — 15.15 Melodije v ritmu — 15.40 Utrinki iz literature: Zofka Kvedrova: Miste-riji žene — 16.00 Glasbene uganke — 17.15 Zeleži ste — poslušajte! — 18.00 Domače aktualnosti: Pred občinski zbori kmetijskih združenj — 18.10 Pesem skoci stoletja — 18.30 Družinski pogovori: D. Marlon: Vzgojna problematika zrelega otroštva — 18.40 Ljubljanski plesni sekstet in melodijski ansambel Radia Reka — 19.00 Radijski dnevnik — 19.30 Zabavna glasba, vmes reklame — 20.00 Angela Ocepikova: Ob prazniku borbenih žena — 20.15 Četrtek večer domačih pesmi in napevov — 21.00 Kite iz teme v svetlobo (iz svetovne ženske lirike) — 21.30 Redko izvajana dela iz francoske klavirske literature — 22.15—23.00 Po svetu jazza: Duke Ellington — 22.15—23.00 UKV program: Nočni koncert — 23.00 do 24.00 Oddaja za tulino — na valju 327,1 m (prenos iz Zagreba).

VESTI IZ KRANJA

Ljudska univerza Kranj vabi danes, v četrtek, 8. marca, na predavanje prof. Janka Pribošiča: Programska glasba (magnetofonski snemki). Predavanje bo ob 19.30 v I. gimnaziji. — Vabljeno!

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE

Sobota, 10. marca ob 18: Selškar-Filipi: »Bratovščina Sinjega galebas«. Premiera. Izven.
Nedelja, 11. marca ob 10 dopoldne: Selška-Filipi: »Bratovščina Sinjega galebas«. Izven.
ob 16: »Velika beseda«. Izven in za podožetje.

IZ DOMŽAL

KINO
Madžarski film: »Še živijo«. Predstava ob 20.

Upravni odbor podjetja »TELEKOMUNIKACIJE«

INDUSTRIJSKO PODJETJE ZA ELEKTROVEZE LJUBLJANA • PRZANJ 24

v skladu s pravili podjetja, razpisuje mesto **GLAVNEGA RACUNOVODJE**

POGOJI: ekonomska fakulteta ali trgovska akademija z večletno prakso v industriji.
Pismene ponudbe z navedbo potrebnih podatkov pošljite na poštni predal 376, Ljubljana.
Plača po tarifnem pravilniku oziroma po dogovoru.

UPRAVA SLOVENSKEGA NARODNEGA GLEDALIŠČA V MARIBORU

razpisuje **pet mest za dramske igralce oziroma igralke**

Pogoji za sprejem so: Dovršena Akademija za igralsko umetnost ali praksa v kakem poklicnem gledališču. Sluša- telji zadnjega semestra Igralske akademije, ki bi se prija- villi, bodo definitivno sprejeti šele, ko opravijo svoje dolž- nosti do Akademije.

več furniranih spalnic

cena od 65.000 do 80.000 dinarjev

kombinirane sobe

cena od 98.000 do 118.000 dinarjev

Pohištvo si lahko ogledate pri **»TAPETNIŠTVO«, Maribor, Jurčičeva ulica** ali pa pri Obrtnem podjetju **»ZVEZDA«, Maribor, Tržaška cesta 6**

Umrl so v Ljubljani

Marija Kozina, hčerka strojnega ključavničarja. Pogreb bo danes ob 19 na Zalah.
Marija Hutman, gospodinja, Vrh- nika. Pogreb bo danes ob 15 na Zalah.
Frankiška Jamnikar, upokojenka, Trubarjeva 49. Pogreb bo danes ob 15.30 na Zalah.
Franc Outrata, upokojenec, Roz- manova 12. Pogreb bo danes ob 16 na Zalah.
Marija Mihelič, gospodinja, Gasli- ska 6. Pogreb bo danes ob 16.30 na Zalah.
Marija Okoren, gospodinja, Rožna dolina, Cesta II. št. 43. Pogreb bo dan- es ob 17 na Viču.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujem vsem, ki so spremlili moje drago mamó **Marijo Cvek, roj. Borovnik** k zadnjemu počitku. Posebno se za- hvaljujem upravi, zdravniku, medi- cinski sestri ter strelčicam vzorno urejenega doma onemoglih na Bokal- cah za skrbno nego, katero so ji po- svetili v času njene težke in dolgo- trajne bolezni.
Ing. Stanislav Cvek

Čestitke

Tovarišici učiteljici čestitajo za osmi marec učence in učenci II. d raz- reda šole na Ledini.
Vladotu iskreno čestitajo za njegov rojstni dan — tovariši.
Martí Vozlič prisrčne čestitke ob rojstnem dnevu — tovariši.
Tovarišici Fani Slamberger čestitajo ob njenem rojstnem dnevu kolegice in kolegi iz podjetja.

MARIBORSKE VESTI

DEZURNA LEKARNA
Četrtek, dne 8. marca: lekarna »Planinka«, Glavni trg 20.
Petek, dne 9. marca: lekarna »Pri gradu«, Partizanska cesta 1.
Sobota, dne 10. marca: lekarna »Studenti«, Gorkoga ulica 18.

KINO
PARTIZAN: Madžarski barvni film: »Glavo kvišku».
UDARNIK: Indijski film: »Mangala, hči Indije».

SLOV. NARODNO GLEDALIŠČE
Četrtek, 8. marca ob 19.30: Brenkova: »Najlepša roža«. Red LMS-2.
Petek, 9. marca ob 15: Brenkova: »Naj- lepša roža«. Zaključena predstava za gimnazijo Hoče:
ob 19.30: Rossini: »Sevilijski brivci».
Gostovanje Nade Vidmarjeve in Janeza Lipuščka. Izven.

CELJSKE VESTI

CELJSKO GLEDALIŠČE.
Četrtek, 8. marca ob 18: Ranko Marinković: Glorija. Gostovanje v Sto- rah.
Petek, 9. marca ob 15: Ivan Cankar: Lepa Vida. IV. srednješolski abonma. Prosimo abonente, ki še niso po- pravili drugega obroka, da to store čimprej. Blagajna za vplačilo abona- maja bo odprta vsak dan od 12. do 17. marca 1956 od 16—20. — Uprava Mestnega gledališča.
KINO
»UNION«: Francoski film: »Lisbonske noči«. Predstavi ob 18 in 20.
»DOM«: Ameriški film: »Da bi ne vstala zarja«. Predstavi ob 18.15 in 20.15.

IZ MURSKE SOBOTE

»PARK«: Ameriški film: »Bojišče».

IZ ROGAŠKE SLATINE

Ameriški film: »Tujec na begu». Predstava ob 19.

IZ DOVJA-MOJSTRANE

Ameriški barvni film: »Skandal v Scouriju». Predstavi ob 18 in 20.

KINEMATOGRAFI PREDVAJAJO

KINO »SLOGA«

Ameriški barvni film
Žena z neapeljskih ulic
Brez tednika. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. Ob 10 matineja istega filma. V glavni vlogi Lana Turner in Pier Angeli. Prodaja vstopnic od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

KINO VICA

Ameriški film
Skrivnost zapuščenega vrta
Tednik. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Margaret O'Brien in Herbert Marshall. Prodaja vstopnic od 9.30 do 11 ter od 14 dalje.

KINO »SISKA«

Ameriški film
»Zaseda«
V glavni vlogi: Robert Taylor in John Hodiak. Predstave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstopnic od 14 dalje. Danes zadnjikrat. Jutri italijanski film: »Na robu propada».

KINO »TRIGLAV«

Ameriški film
»BENEŠKI LOPOV«
V glavni vlogi: Maria Montez, Paul Christian in Massimo Serato. Pred- stave ob 16, 18 in 20. Prodaja vstop- nic od 15 dalje. Danes zadnjikrat. Jutri ameriški barvni film: »Cime- ronska roža».

KINO »UNION«: Amer. barvni film:

»Karneval v Texusu«. Tednik: Film- ske novice št. 9. Predstave ob 15, 17, 19 in 21. V glavni vlogi Red Skelton in Esther Williams.
KINO »KOMUNA«: Ital. film: »Anna Zaccaro». Tednik: Filmske novice št. 9. Predstave ob 15, 18, 30 in 21. V glavni vlogi Amadeo Nazzari in Massimo Girotti. Danes zadnjik. Prodaja vstopnic v obeh kinematog- rafih od 9.30—11 in od 14 dalje, za matinejo pa od 9 dalje.

MLADINSKI KINO LM, Kotnikova 8,

predvaja za srednješolsko mladino jugosl. film: »Sinji galeb». Redne predstave vsak torek, četrtek in nedeljo ob 16, ob 15 pa vsak dan, razen nedelje.
KINO »LITOSTROJ«: Angleški film: »Vitez iz Ipenkes«. Brez tednika. — Predstava ob 20. Prodaja vstopnic uro pred pričetkom predstave.

DROBNI OGLASI

GOSPODINJO sprejme tričlanska dru- žina brez otrok. Pletersnikova 32-L. 958
SOBO, lepo opremljeno, v centru — lišcem. Plačam mesečno do 6000 din. Ponudbe v upravo LP pod »Center». 959

PUTNIK SLOVENIJA

PUTNIK SLOVENIJA organizira avtobusni prevoz v soboto, 10. marca, na meddržavno srečanje v hokeju na ledu med Jugoslavijo in Nemčijo na Jesenih. Avtobusi bodo odpeljali iz Ljubljane ob 18 izpred poslovalnice **PUTNIK SLOVENIJA** na Titovi c. 4. Vozovnice so že v prodaji v poslovalnici **PUTNIK SLOVENIJA**. Z vozov- nico je rezerviran tudi sedež v avto- busu. Poslužite se ugodnosti. Z avto- busi potovalnega urada **PUTNIK SLOVENIJA** potujete udobno, hitro in poceni.

KONCERTI

Jutri koncert za rdeči abonma. Dirigent dr. Milan Horvat, solist Max Rostal iz Londona. Spored: Pahor, Tri koncertne etude (prva izvedba), Bee- thoven, Koncert za violino in orke- ster, Brahms, I. simfonija.
Državna glasbena šola Ljubljana- Center, bo priredila v četrtek, dne 8. marca 1956 ob 20 v veliki dvorani Slovenske filharmonije koncert v spom- in na 200-letnico rojstva W. A. Mo- zarta. Na tem spominskem večeru bo- do nastopili učenci: Štefca Žužek, Janja Kacjan, Majda Lampič, Metka Likar, Jože Stabel, Ilseana Bratuž, Bo- žo Mihelič, Tomo Mächtig in Rudi Borštnar iz oddelkov za klavir, solo- petje, godala, pihala in komorno glas- bo. Spored so pripravili profesorji: Silva Hrašovec, Jelka Stergar, Fran Stančič in Slavko Korčič. Predpro- dnaja vstopnic in pisarni Glasbene šole, Vozlaja 7, od 8—14 dnevno. — Vljudno vabljeno!

PREDAVANJA

Seminar za štane ZK ljubljanske Univerze se nadaljuje v četrtek, dne 8. marca 1956 v Osrednji študentski menzi točno ob 20 (brez akademske menzi).
Uprava kluba diplomiranih ekono- mistov obvešča, da se bo začel v okviru postdiplomskega študija cik- lus predavanj iz ekonomike pomor- stva v četrtek, 8. marca ob 17 v pro- storih Ekonomske fakultete.

VESTI 2. JESENIC

KINO
»RADIO«: Franc.-ital. film: »Afe- ra Maurizio». Predstavi ob 18 in 20.

VESTI IZ TRBOVELJ

Kino »Svoboda-Center« predvaja danes ob 17 in 19 ameriški barvni film »Lili».
Zahvala. Ob moji težki poškodbi se za skrbno zdravljenje najlepše za- hvaljujem primariju dr. Virgilju Kramniku. Prav posebno pa se zahva- ljujem prvemu zdravniku trboveljske splošne bolnišnice dr. Marjanu Kržiš- niku za njegovo nesebično požrtvo- valnost pri težki operaciji, s katero mi je ohranil hudo poškodovano nogo. Posebno zahvalo sem dolžan tudi krva- dalcemu Zofki Murnovi in Francu Vozlju. Za skrbno nego se najlepše zahvaljujem bolničarkam Ložki, Jani, Bari in Nežki, bolničarju Ivanu ter vsemu strožnemu osebju tukajš- nje bolnišnice. Zahvaljujem se tudi za obilne obiske vodilnemu osebju in delavcem elektrarne Trbovlje. — Vili Tomšič, Trbovlje, Suštarjeva 20.

Umrl je naš ljubi mož, oče, ded, brat in stric

LEOPOLD VARL

veterinar v pokoju
Pogreb našega dragega bo v petek, 8. marca 1956 ob 15.30 iz Andrejeve mrliške vežice na pokopališče Zale.
Ljubljana, dne 7. marca 1956.
Zalujoči: žena Kristina; sinova dr. Bojan z družino, inž. Peter; brat Franc in ostalo sorodstvo.

Po dolgotrajni bolezni je preminil naš dragi mož,

CIRIL VRANČIČ

upokojenec
Pogreb dragega pokojnika bo dne 9. marca ob 16. uri iz Jakobove mrliške vežice na Zalah.
Ljubljana, dne 7. marca 1956.
Zalujoči: žena Pepca, sinova Ciril in Franc z družinama, vnuki Metka, Mitja, Franci, Micka in ostalo sorodstvo.

Po ocenah švicarskih kritikov je njihov najboljši lanskoletni film »Uli zakupnik«. Čeprav je samo nadaljevanje prvega uspelega dela »Hlapec Uli«, ni čisto enostavno drugi film v senci prvega, kot je že navada pri podobnih nadaljevanjih. Na sliki vidite glavno igralko in igralca iz tega filma: Liselotte Pulver in Hannesa Schmidhauserja, ki sta nastopila kot soigralca tudi v prvem filmu.

Leto 1955: PRELOMNICA V ŠVICARSKI KINEMATOGRAFIJI

60 let po iznajdbi sedme umetnosti — prva javna kinopredstava je bila 28. decembra 1895 v neki pariški kleti — in trideset let po ustanovitvi najstarejše švicarske družbe za proizvodnjo filmov, Praesens Filma v Zürichu, je švicarska nacionalna kinematografija dosegla najvišjo stopnjo svojega razvoja. Sicer kvalitativno še vedno z manj kot polovico odstotka od celotnega števila filmov, ki jih letno predvajajo v Švici, zastopana domača filmska proizvodnja, je napravila lani precejšen korak naprej, ki je imel za posledico, da so se njihovi, sicer redkoštevilni filmi, tudi v tujini lepo uveljavili.

Filmi kot »Hlapec Uli«, »Policist Wäckerli«, »Uli zakupnik«, zlasti pa oba dela filma »Heidi«, so postali znani tudi izven domačih meja. »Heidi« so prikazovali z uspehom v Severni in Južni Ameriki, v Romuniji in Češkoslovaški in celo v Moskvi. Uspeh prvega dela tega filma je Švicarje tako navdušil, da so se odločili posneti še drugi del v barvah. Uspeh spet ni izostal. Prvi švicarski barvni film je presenetljivo vse poznavalce sedme umetnosti. Tuji kritiki namreč po-

udarjajo, da so v minulih letih videli samo dva filma, ki sta po svojem barvnem učinku prekašala tega švicarskega. Prvi je bil »Moulin Rouge«, drugi pa japonski »Vrata pekla«, ki ga bomo v kratkem videli. Za Švicarje je bil to uspeh, da si večjega verjetno niti v sanjah niso mogli želeli. In kakšni so njihovi načrti za letos?

Filmsko leto 1956 bo zanje v znamenju dveh pomembnih dogodkov. Prvi bo nedvomno novi filmski zakon, ki ga je izdala zveza in ki naj pomore k še večjemu razvoju švicarskega filma. Ta zakon predvideva posebno podporo za pospeševanje domačega filma.

V mesecu decembru lani in januarja letos so že začeli s snemanjem kar sedmih novih domačih filmov. Družba Praesens

Posnelli bodo tudi dva filma, v katerih bo nastopila domačinka Maria Schell, ki je postala slavna v tujih filmih. Najprej bo igralka iz filmov »Gervaise« in »Poslednji most« nastopila v naslovni vlogi filma »Anne Bäbi Jowäger«, ki ga bodo posneli po istoimenskem romanu Jeremias Gotthelf. Njen drugi švicarski film pa bo iz gorskega življenja. To bo prvokrat, da bo Maria Schell igrala glavno vlogo v domačem filmu!

Se bolj znana kot po svojih filmih — zlasti pri nas — pa je Švica po svojih igralcih, ki jo zastopajo v tujini. Švica je bila vedno nekakšen rezervar, iz katerega so črpale igralske moči njene sosedice: Francija, Italija, predvsem pa Nemčija in Avstrija. O Mariji Schell ni potrebno posebej govoriti, ker jo tako pozna že skoraj ves svet. Zadnje čase se je tudi lepo uveljavila v Franciji in Nemčiji njen brat Maksimiljan Schell. Druga švicarska igralka, ki ima morda pred seboj zelo uspešno kariero, je Ursula Andreas. Le-ta je najprej nastopila v treh italijanskih filmih, nato pa je sklenila dolgoročno pogodbo z ameriško družbo Paramount in sedaj čaka na prvo svojo ameriško vlogo. V Nemčiji so se lani in predlani uveljavili Paul Hubschmid, Sonja Sutter, Liselotte Pulver in Elizabet Müller.

bilo leto 1955, ki ga mnogi smatrajo za prelomnico v švicarski sedmi umetnosti, se sedaj še ne da reči. To bo pokazala šele prihodnost. Skoraj z gotovostjo se lahko trdimo, da je na obzorju spet nova kinematografija, ki utegne v naslednjih letih prispevati precejšen delež k nadaljnemu razvoju filmske umetnosti in da se bo Švica lepo uveljavila kot filmska dežela.

Za Grace Kelly bo treba najti nadomestilo. O tem so si v ameriški filmski metropoli že na jasnem, kajti Grace bo po svoji poroki nastopila samo še v dveh filmih družbe Paramount, ker jo na to veže pogodba. Kdo jo bo nadomestil? To vprašanje ne zanima samo številne ljubitelje filma, temveč verjetno še veliko bolj same producente. Za sedaj omenjajo dvoje imen: Američanko Vero Miles, predvsem pa Angležinjo Dano Wynter. Le-ta združuje po mnenju filmskih novinarjev v sebi »milino in lepoto Ave Gardner, igralski talent Audrey Hepburn, in lastnosti prave dame, kot jih ima samo Grace Kelly.« Je hčerka londonskega zdravnika in je morala oditi prav v Hollywood, da se ji je izpolnila njena največja želja — postati filmska igralka. Na sliki jo vidite skupaj s svojim soigralcem iz filma »Zvezda iz Pompejev« Richardom Eganom.

Filmska nagrada »OSCAR«

Prvokrat so podelili to veliko filmsko odlikovanje leta 1928, in sicer takrat slovečemu filmskemu igralcu Emilu Janningsu. To je bilo priznanje za njegov veliki uspeh v nemem filmu »Pot vsega mesa«. Jannings se je takrat mudil v Hollywoodu. Pozneje so dobili to veliko odlikovanje mnogi filmski igralci in igralkice. Pravzaprav ne gre za podelitev odlikovanja, marveč za nagrado precejšnje vrednosti. Odlikovanec dobi namreč zlat kipec, ki ga lahko obdrži. Precej filmskih igralcev in igralk je dobilo to nagrado že večkrat. In vsako leto nastane v ZDA pred podelitvijo te nagrade mrzlično razpoloženje. Letos bodo podelili nagrado »Oscar« za lansko leto 23. marca. V poštev pridejo med filmskimi igralci Anna Magnani, Susan Hayward in Katherine Hepburne, med igralci pa Ernest Borgnine, lani jeseni smrtno ponesrečeni James Dean, James Cagney, Frank Sinatra in Spencer Tracy. Dokončno bo o podelitvi nagrade »Oscar« odločalo 1700 članov Ameriške filmske akademije, kar se bo zgodilo kot rečeno dne 23. marca.

Malone v vseh deželah, ki imajo razvito filmsko industrijo, podeljujejo filmske nagrade. Nobena pa ni znana in pomembna tako kakor »Oscar«. To nagrado podelje vsako leto. »Oscar« pa je samo vzdevek nagrade, kajti v resnici se imenuje »Častna nagrada Ameriške akademije za filmsko umetnost«.

Leta 1927 je Akademija, znana tudi v filmski umetnosti v Hollywoodu sklenila ustanoviti nagrado, ki bi jo vsako leto podel-

ili za najpomembnejša filmska dela. Pri tem niso mislili samo na igralce in igralkice, marveč tudi na režiserje, producente, avtorje, arhitekta, skratka na vse, ki imajo pri filmu odločilno vlogo. Tako je pri filmu odločilno vlogo. Tako je pri filmu odločilno vlogo. Tako je pri filmu odločilno vlogo.

NOVI FILMI pri nas

- Naša podjetja za uvoz in izposojevanje filmov so prejela kopije slededih filmov za prikazovanje pri nas:
- »Dekle z dežele« ameriška drama v režiji Georga Seaton, v glavnih vlogah nastopajo: Grace Kelly, Bing Crosby in William Holden.
- »Prelomnica« ameriški film z danes že pokojnim igralcem Johnom Garfieldom.
- »Ljubezen s tujcem« ameriški film z Jean Simmonsovo in Viktorom Matureom.
- »Balada o žnem zlatu«, v katerem homo po dolgem času spet srečali znane igralce kot so Gary Cooper, Barbara Stanwyck, Anthony Quinn in Ruth Roman.
- »Pesem zlatega zapada« ameriški glasbeni revijski film, v katerem se nam bo predstavila priljubljena ameriška pesalka in pevka šlagerjev Mitzi Gaynor.
- »Zgodba o malem Mucknu« vzhodnonemški film znanega režiserja Wolfganga Staudta.
- »Kameno srce« vzhodnonemški film z tudi pri nas že znano igralko Hanno Rucker.
- »Badimpeštanska pomlade« madžarski film.

FESTIVAL V CANNESU SO ODGODILI

Od 10. do 24. aprila bi moral biti letošnji filmski festival v Cannesu. Ker pa se bo ameriška filmska igralka Grace Kelly 12. aprila poročila z monaškim knezom Rainerjem, so festival preložili za 10 dni. Prireditelji se namreč boje, da bi veliko razkošje, s katerim po povezanu poroka, odvrnilo mnoge goste, ki sicer vsako leto pridejo v Cannes.

krat slovečemu amerškemu kiparju Gedricu Gibbonsu so naročili, naj napravi več osnutkov. Po dolgem prekanju so se odločili za osnutek kipa mišičastega moškega, naslonjenega na meč. Kipec naj bi bil pozlačen. In ta osnutek so tudi odobrili.

Ko pa so pozlačen kipec razkazovali med filmskimi delavci, da bi zvedeli za njihovo mnenje, je neka statistika počila v smeh in vzkliznila: »No, kaj takšnega! Ta je pa na las podoben mojemu stricu Oscarju.« Filmski delavci so brž povzeli to ime kot vzdevek za nagrado. Prvotno ime nagrade je tako ali tako predolgo. In svet pozna zdaj ameriško filmsko nagrado samo še pod imenom »Oscar«.

Po romanu francoske pisateljice Louise de Valmori je posnel pred leti znani filmski režiser Marc Allegret film: »Julietta«, v katerem se je dotaknil problema dozorevanja, pred katerim se znajde mlado dekle v sedanjem svetu. V glavni vlogi nastopa priljubljeni igralec Jean Marrais, njegove soigralke pa so kar tri mlade francoske zvezdnice: idealna naivka francoskega filma Deny Robin, Jeane Moreau in Nicole Berger. Na gornji sliki iz filma vidite Jeanna Marraisa in Jeane Moreau.

Med tiste švicarske filmske igralkice, ki so jih odkrili v tujini, sodi tudi 23-letna Kitty Loritz. Odkril jo je italijanski režiser Gora, nakar je nastopila v treh italijanskih filmih. Za svoje prve uspehe se mora zahvaliti predvsem privlačni zunanosti.

Film, ki je največja in najpomembnejša filmska družba za proizvodnjo filmov, ima v načrtu tri filme s sodobno tematiko. Sedveda tudi ostale družbe in producenti ne bodo držali rok navzkriž.

USPEH JUGOSLOVANSKEGA FILMA »EKVINOKSI« V BUKAREŠTI

V bukareških kinematografih že več dni z velikim uspehom prikazujejo jugoslovanski film »Ekvinoksi«. Romunski časniki so priobčili ocene o njem, v katerih poudarjajo njegovo veliko umetniško vrednost. »Romania Libera« je med drugim poročala: »Tvorca filma, režiserje in igralce je čakala zelo težavna naloga, da s specifičnimi sredstvi filmske umetnosti posredujejo gledalcem celotni in nespremenjeni smisel Vojnovičevega dela.«

Filmska proizvodnja ČSR

Generalni direktor češkoslovaškega državnega filma Jiří Marek je izjavil, da bo izdelala češkoslovaška filmska industrija letos 18 celovečernih umetniških filmov, v tem ko jih je izdelala lani 14. Dobra polovica novih filmov bo barvnih. Češkoslovaška kinematografija namerava do leta 1960 doseči letno povprečje 30 celovečernih umetniških filmov. Med filmi, ki jih bo izdelala prihodnje leto, omenjamo tretji del husitske trilogije režiserja O. Vavre »Proti vsem«, »Legendo o ljubezni«, posneto po delu Nazima Hikmeta v režiji V. Krške, »Advent« po romanu J. Glazarove v režiji V. Vlacke in »Svejk« po delu J. Haška v režiji K. Steklega. S sodobno problematiko se ukvarjajo zasnovani filmi režiserja V. Gajera »Na pragu življenja« o življenju mladi-

dine, »Razdor«, režiserja Hubačka o problemih zakonske zveze med mladino, film režiserja K. M. Valoa po romanu T. Svato-pluka »Brez šefa« itd. Razen tega pripravlja češkoslovaška filmska industrija več filmskih komedij in otroških filmov.

Filmski DROBIŽ

Izreden uspeh filma »V peklu in najz«, ki prikazuje resnične doživljanje in podvige ameriškega vojnega heroja in filmskega igralca Audija Murphya v zadnji svetovni vojni, je vzpodbudil producente, da so se odločili za snemanje nadaljevanja tega filma. V glavni vlogi bo spet nastopil sam Audi Murphy.

Bing Crosby bo nastopil kot soigralec Grace Kelly in Franka Sinatru v filmu »Visoka družba«, ki bo nova verzija predvojnega glasbenega filma »Zgodba iz Filadelfije«, v katerem sta takrat sodelovala Katherine Hepburn in Gary Grant.

Producenta Perlberg in Seaton, katerih film »Dekle z dežele« homo v kratkem videli pri nas, sta odkupila pravico za snemanje nove verzije enega izmed najboljših predvojnih filmov »Carnet de Bals«.

Doris Day in Howard Keel bosta nastopila skupaj v novi verziji glasbenega filma »Anna Christie«.

Judy Holiday bo, ko bo končala snemanje svojega novega filma »Zlati Cadillac«, odšla za dve leti na Broadway, kjer bo nastopila v odškem delu »Zvonovi zvonijo«. Tako bo Hollywood spet izgubil eno izmed svojih najbolj nadarjenih in zmognih igralk.

Johny Weissmüller, ki je v letih med 1931 in 1948 nastopil v lepem številu Tarzan filmov, za katere je prejel od vsega 100.000 dolarjev, bo sedaj nastopal v televizijskih filmih. V pol leta mora namreč nastopiti kar v 26 kratkih televizijskih filmih iz serije »Jungle Jim«.

Montgomery Clift, ki je zadnja leta le bolj redkokdaj snemal, je podpisal novo pogodbo z MGY za tri filme. V prvem filmu »Rainbow County« bo nastopil skupaj z Elizabeth Taylor.

Fernandel bo tudi letos eden izmed najbolj zaposlenih francoskih igralcev. Najprej bo nastopil v lepem številu kratke in oblike, ki ga bo režiral Mario Sola. Potem bo sodeloval v filmu »Lover na slikah«, kakor tudi v kriminalnem filmu, katerega naslov še ni znan. Njegov zadnji letošnji film pa bo najbrž »Mož žena in smrt«, ki ga bo režiral Henry Veruill.

ORA SCHELL Dekle iz Oude-Kraala

(Nadaljevanje in konec)

»Toda Lettie, ne joči več, saj so ti oči že tako in tako preveč rdeče.«

Med nadaljnjo vožnjo je rekla Mevrouw: »Vprašali bova župana za svet. Ali Piet kaj ve o vsem tem?«

»Ne, gospa mu je rekla le to, da mi je potreben dopust.«

V hiši je Lettie pogledala župana, kakor da ga prvokrat vidi. Ali ji bo mogel pomagati?

Zdel se ji je majhen, manjši kakor ga je bila obdržala v spominu. Tako majhen kakor človek, ki se boji. Po večerji je, kakor po navadi, takoj izginil v svojo sobo.

Zena je odšla za njim in zaprla vrata. Lettie je čakala. Kaj neki sta kovala? Čeprav je precej let stanovala v županovi hiši, ga je vendar le malo poznala. Bo mar on odšel k Antie in jo vprašal?

Slišala je, kako so se odprla vrata in kako je Mevrouw z naglimi koraki stopila k njej.

»Župan pravi, da mora Piet vse izvedeti. Pravi tudi, da ni treba vprašati Antie. Tudi če bi pove-

Slika iz Južne Afrike

dala, bi se brčkone zlagala. Torej povej Pietu vse, in če se bo strinjal ter te kljub temu hotel vzeti za ženo — novi zakoni so zares strogi — bova midva skušala doseči zanj izjemno rešitev. Župan bo pomagal. Ne joči, dragi otrok.«

Mevrou je vzela Pietovo sliko iz dekletovih rok, nato pa je rekla: »Tako je dejal župan, jaz pa mislim, da pojdeva vseeno v Oude-Kraal; skušali bova govoriti z Antie. Župan bo na seji in se ne bo vrnil pred enajsto uro.«

In tako se je zgodilo. Mevrouw je trkala na zaprta vrata in klicala: »Antie, pridi ven! Tu je Mevrouw Wenig.«

Antie je odprla vrata in stopila pred hišo; bila je stara, slabo oblečena in razkušana, mršavega obraza.

»Pojdi sem,« je rekla Mevrouw. »Tu je tvoj otrok, ki sem ga vzela k sebi — Lettie.«

»Da,« je dahnila Antie, »to je Lettie. Lepa je.« Nasmeh ponosa ji je legel na lice.

»Dobro poslušaj, Antie,« je rekla Mevrouw. »Tvoj otrok hudo trpi. Vlada želi vedeti, kdo je njen pravi oče. Lettie mora to vedeti, sicer bo imela hude težave.«

Antie je stala nepremično kakor divja zver. Mevrouw je ponovila: »Moraš govoriti. Tvoj otrok je zelo žalosten. Ne more se poročiti, če ne izve, da je bil njen oče belec.«

Na mršavem obrazu je zasijal divje srečen nasmeh.

»Ah, poročiti se! Ona se bo poročila?«

»Da, samo povej, kje je bila Lettie rojena.«

»Na misijonski postaji, na oni strani hriba.«

»Zakaj si šla rodit na misijonsko postajo?«

»Za to so mi dali denar. Otroka bi morala pustiti tam.« Govorila je počasi, s presledki.

»Ko pa se je deklica rodila, nisem hotela tega storiti. Vzela sem jo s seboj in prišla sem kaj s Henrikom.«

»Fant s trobento« je bil edini film, v katerem smo doslej pri nas videli priljubljeno ameriško pevko šlagerjev Doris Day. Letos pa jo bomo po dolgem času spet srečali v filmu »Ljubimca divjega zapada«.